

เอกสารวิชาการ

เรื่อง

ผลสำเร็จของแผนการใช้ที่ดิน ระดับตำบลแบบบูรณาการ
ในพื้นที่ ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ

โดย

นายณรงค์ หล้าพรหม

สถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4
กรมพัฒนาที่ดิน พฤศจิกายน 2557

เอกสารวิชาการ

เรื่อง

ผลสำเร็จของแผนการใช้ที่ดิน ระดับตำบลแบบบูรณาการ
ในพื้นที่ ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ

โดย

นายณรงค์ หล้าพรหม

สถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4
กรมพัฒนาที่ดิน พฤศจิกายน 2557

สารบัญ

	หน้า
สารบัญเรื่อง	(1)
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(4)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์	1
1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินการ	2
1.4 ขั้นตอนและวิธีดำเนินการ	2
1.5 กรอบแนวคิด	5
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	6
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	6
2.2 สภาพภูมิอากาศ	8
2.3 สภาพภูมิประเทศ	10
2.4 ทรัพยากรที่ดิน	10
2.5 การวิเคราะห์สภาพพื้นที่	13
บทที่ 3 การตรวจเอกสาร	23
3.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากร และการจัดการทรัพยากรในด้านต่างๆ	23
3.2 แผนการใช้ที่ดิน และเขตการใช้ที่ดิน	28
3.3 การบริหารงานแบบบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐกับเกษตรกร	29
3.4 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ	31
บทที่ 4 ผลการศึกษา	34
4.1 ศึกษาข้อมูลทางกายภาพของพื้นที่ตำบลฝักไหม เพื่อจัดทำเขตการใช้ที่ดิน ระดับตำบลแบบบูรณาการ	34
4.2 ศึกษาสภาพทางสังคม ความรู้ ความเข้าใจของเกษตรกรพร้อม ทั้งความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการจัดการทรัพยากรทางการเกษตร ตามเขตการใช้ที่ดิน ระดับตำบลแบบบูรณาการ	35

สารบัญ (ต่อ)

		หน้า
	4.3 ศึกษาผลสำเร็จที่เกษตรกรได้รับจากการจัดทำเขตการใช้ที่ดินระดับตำบล แบบบูรณาการ	50
บทที่ 5	สรุปผลการศึกษา	52
	5.1 สรุปผลการศึกษา	52
	5.2 ข้อเสนอแนะ	55
	5.3 ประโยชน์ที่ได้รับ	56
	เอกสารอ้างอิง	57
	ภาคผนวก	58

สารบัญญัตราง

ตารางที่		หน้า
2.1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจวัดภูมิอากาศจังหวัดศรีสะเกษ (พศ.2528-2549)	9
2.2	สมบัติทางกายภาพและเคมีของดิน ตำบลฝักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ	11
2.3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลฝักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ	14
2.4	ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	16
4.1	ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรต่อเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการ	37
4.2	ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรต่อการจัดการผลผลิตพืช/สัตว์/ประมง ตามเขตการใช้ที่ดิน	38
4.3	ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรต่อการจัดการทรัพยากรน้ำ ตามเขตการใช้ที่ดิน	39
4.4	ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรต่อการจัดการทรัพยากรป่าไม้ตามเขตการใช้ที่ดิน	39
4.5	ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรต่อเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการ	39
4.6	ระดับคะแนนของความรู้ ความเข้าใจของเกษตรกร ต่อการจัดการทรัพยากร ทางการเกษตรตามเขตการใช้ที่ดิน	40
4.7	ความคิดเห็นของเกษตรกร ต่อผลการนำเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการไปสู่ การปฏิบัติด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	42
4.8	ระดับความคิดเห็นของเกษตรกร ที่มีต่อปัญหาเกี่ยวกับการใช้แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล แบบบูรณาการด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	45
4.9	ระดับความคิดเห็นของเกษตรกร ที่มีต่อปัญหาเกี่ยวกับการใช้แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล แบบบูรณาการด้านเนื้อหาและแนวทางแก้ไขปัญหของเขตการใช้ที่ดิน	45
4.10	ระดับความคิดเห็นของเกษตรกร ที่มีต่อปัญหาเกี่ยวกับการใช้แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล แบบบูรณาการด้านเจ้าหน้าที่	47
4.11	ระดับความคิดเห็นของเกษตรกร ที่มีต่อปัญหาเกี่ยวกับการใช้แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล แบบบูรณาการด้านหน่วยงาน	47
4.12	ระดับความคิดเห็นของเกษตรกร ที่มีต่อปัญหาเกี่ยวกับการใช้แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล แบบบูรณาการด้านเกษตรกร	48
4.13	ความคิดเห็นต่อปัญหาเกี่ยวกับการใช้เขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการของ เกษตรกรในภาพรวม	49
4.14	สรุปข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการใช้เขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการของเกษตรกร	50

สารบัญญภาพ

ภาพที่		หน้า
1.1	กรอบแนวคิดในการศึกษา	5
2.1	ขอบเขตการปกครอง ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ	7
2.2	กราฟสมมูลของน้ำเพื่อการเกษตรจังหวัดศรีสะเกษ (พ.ศ.2528-2549)	9
2.3	ทรัพยากรที่ดิน ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ	12
2.4	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ	22

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

สถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4 ได้นำแผนการใช้ที่ดินไปเผยแพร่ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และร่วมมือกับหน่วยงานภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานในท้องถิ่น คือ องค์การบริหารส่วนตำบลตำบลฝักไหม อำเภอห้วยทับทัน จ.ศรีสะเกษ เมื่อ พ.ศ. 2555 เพื่อเผยแพร่แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการให้แก่เกษตรกรนำไปจัดการทรัพยากรในชุมชน โดยจัดกิจกรรมและโครงการต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาของเกษตรกร ผลปรากฏว่าเกษตรกรมีการใช้ทรัพยากรในระดับตำบลไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควรอาจเนื่องมาจากขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการทรัพยากร จึงทำให้ต้องมีการศึกษาการใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพตามแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการ โดยศึกษาความรู้ความเข้าใจของเกษตรกร ต่อผลการนำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการไปสู่การปฏิบัติ เพื่อแก้ไขปัญหาด้านการจัดการทรัพยากร เช่น ด้านทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ด้านผลผลิตพืช สัตว์ ประมง ด้านเศรษฐกิจ สังคมของชุมชน รวมทั้งศึกษาปัญหาของเกษตรกรและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพภายในชุมชนต่อไปได้ในอนาคต พร้อมทั้งศึกษาผลสำเร็จที่เกิดจากโครงการกิจกรรมต่างๆ ที่เกษตรกรได้ผลสัมฤทธิ์ ในการสร้างกลุ่มและเครือข่ายในงานด้านการพัฒนาที่ดิน นอกจากนี้ยังนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการส่งเสริมสนับสนุนการตัดสินใจให้กับหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และองค์การบริหารส่วนตำบลฝักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ให้สามารถปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ได้ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 ศึกษาข้อมูลทางกายภาพของพื้นที่ตำบลฝักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อจัดทำเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการ

1.2.2 ศึกษาสภาพทางสังคม ความรู้ ความเข้าใจของเกษตรกรพร้อมทั้งความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการจัดการทรัพยากรทางการเกษตรตามเขตการใช้ที่ดิน ระดับตำบลแบบบูรณาการ

1.2.3 ศึกษาผลสำเร็จที่เกษตรกรได้รับจากการจัดทำเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการ

1.3. ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

ระยะเวลาดำเนินการ 1 ตุลาคม 2554 ถึง 30 กันยายน 2556 โดยดำเนินการในพื้นที่ตำบลฝักไหม อำเภอยะหริ่ง จังหวัดศรีสะเกษ

1.4. ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน

การศึกษาผลสำเร็จของแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการ มีรูปแบบการศึกษาเชิงสำรวจตามระเบียบวิธีการศึกษา ตามรายละเอียด ดังนี้

1.4.1 ข้อมูลทุติยภูมิ ทำการรวบรวมจากตำรา บทความเอกสาร วารสาร จุลสาร เอกสาร สิ่งพิมพ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการ

1.4.2 ข้อมูลปฐมภูมิ

1) กำหนดกลุ่มเป้าหมายและออกแบบ สัมภาษณ์เกษตรกร

(1) ประชากร มีจำนวน 1 กลุ่ม คือ กลุ่มเกษตรกร ได้แก่ จำนวนเกษตรกรที่ทำการเกษตร ในพื้นที่ตำบลฝักไหม อำเภอยะหริ่ง จังหวัดศรีสะเกษ มีประชากรทั้งหมด จำนวน 1,326 ราย

(2) กลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการคัดเลือกจากประชากรที่ทำการเกษตรในเขตพื้นที่ตำบลฝักไหม อำเภอยะหริ่ง จังหวัดศรีสะเกษ มีทั้งหมด 17 หมู่บ้าน ดังนี้ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Yamane (1973) โดยยอมให้มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 7 ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2} \quad \text{-----} \quad (1)$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (ราย)

N = จำนวนหน่วยประชากร (ราย)

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้

$$\text{แทนค่า} \quad n = \frac{1326}{1+1326 \times (0.07)^2} = 204 \text{ ราย}$$

ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างเกษตรกร จำนวน 204 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.38 ของประชากรที่ทำการเกษตรในตำบลฝักไหม

(3) การสุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรทำการสุ่มแบบชั้นภูมิ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ประชากรที่ศึกษาแบ่งออกเป็น 17 หมู่บ้าน ในเขตตำบลฝักไหม แล้วคำนวณจำนวนตัวอย่างตามจำนวนเกษตรกรของแต่ละหมู่บ้าน โดยใช้สูตรการกระจายตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละหมู่บ้าน คือ

$$n_i = \frac{n N_i}{N} \quad (2)$$

เมื่อ n_i = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาของแต่ละหมู่บ้าน i (ราย)
 n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา ซึ่งมีค่าเท่ากับ 204 ราย
 N_i = จำนวนเกษตรกรที่ทำการเกษตรทั้งหมด ในแต่ละหมู่บ้าน i (ราย)
 N = จำนวนเกษตรกรที่ทำการเกษตรทั้งหมด ของตำบลฝักไหม มีค่าเท่ากับ 1,326 ราย
 $i = 1, 2, 3... 10$

ขั้นตอนที่ 2 การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย จากรายชื่อของสมาชิกเกษตรกรในแต่ละหมู่บ้าน และไปสัมภาษณ์เกษตรกรให้ได้ตามจำนวนที่ต้องการ

4.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือการสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยกำหนดข้อมูลที่ต้องการในประเด็นต่างๆ ตามวัตถุประสงค์การศึกษา ประกอบด้วยคำถามประเภทกำหนดคำตอบไว้เลือกตอบ หรือ คำถามปลายเปิดและคำถามประเภทที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นหรือคำถามปลายเปิด เนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ปัจจัยด้านสภาพทางสังคม ของเกษตรกร ตำบลฝักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ

ตอนที่ 2 ปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจของเกษตรกรต่อการจัดการทรัพยากรทางการเกษตรตามเขตการใช้ที่ดิน ระดับตำบลแบบบูรณาการ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของเกษตรกรและผู้เกี่ยวข้อง ต่อผลการนำเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการไปสู่การปฏิบัติ

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร เกี่ยวกับการใช้เขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการ

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลศึกษา ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการใช้แบบสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

(1) เตรียมการก่อนสัมภาษณ์ ผู้ศึกษาเตรียมการก่อนออกภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์ในเรื่องต่อไปนี้ การกำหนดวัน เวลา และสถานที่สัมภาษณ์ ผู้ศึกษามีการ

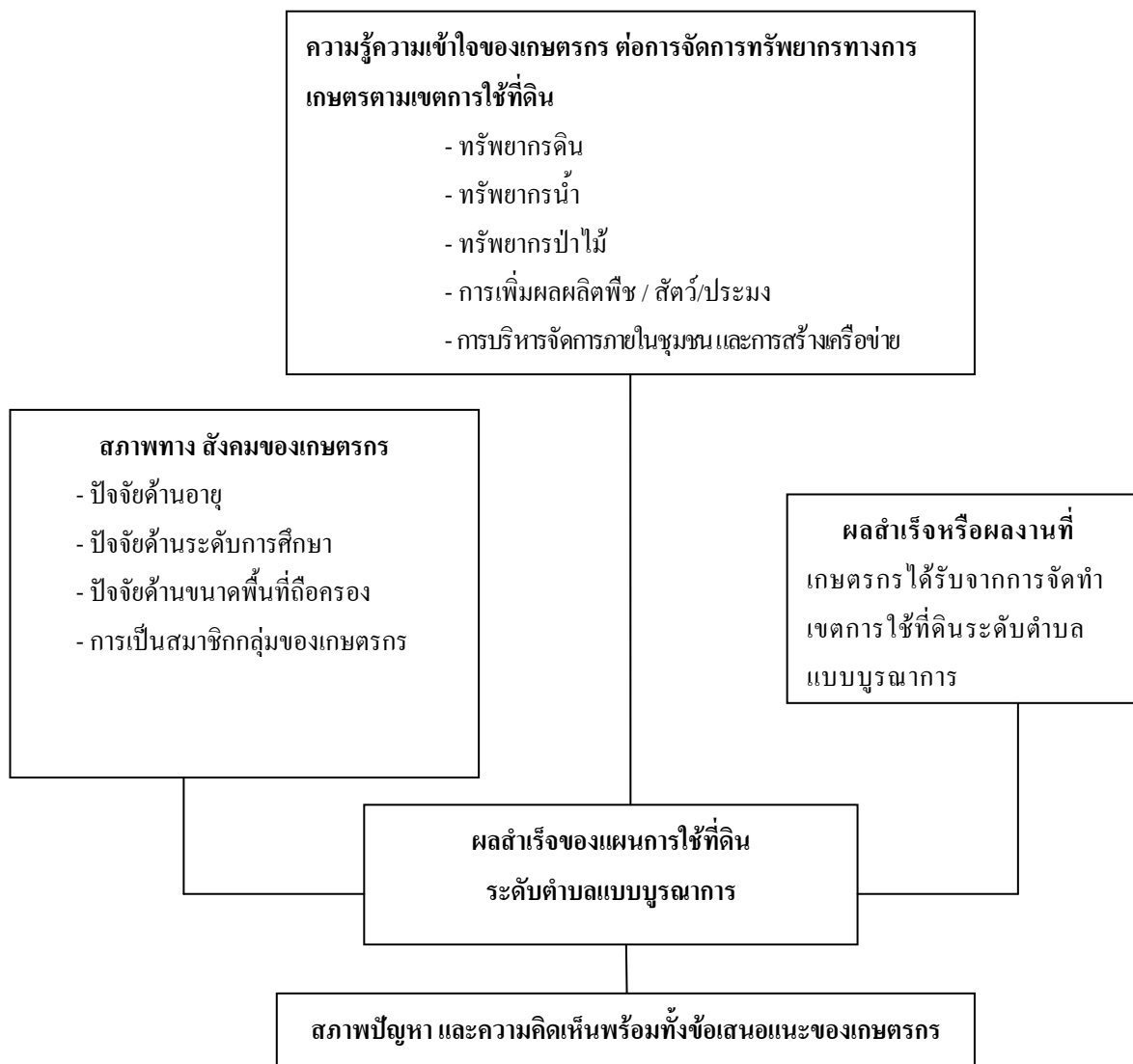
กำหนดวัน เวลาสถานที่ที่จะไปสอบถามรวมทั้งมีการนัดหมายล่วงหน้ากับผู้ให้ข้อมูลการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้เพื่อการสัมภาษณ์ และการเดินทาง เช่นดินสอ ปากกา กระดาษช่วยจดบันทึก เวชภัณฑ์ประจำตัว แบบสัมภาษณ์ และยานพาหนะ

(2) การสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องและเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาเป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับผู้ให้ข้อมูลอย่างไร และชี้แจงความสำคัญของข้อมูลงานศึกษาแก่ผู้เกี่ยวข้องและกลุ่มเกษตรกรผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงและครบถ้วน เริ่มถามคำถามที่เตรียมไว้โดยใช้คำถามที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลตอบอย่างง่าย พยายามให้ผู้ตอบ ตอบในประเด็นที่ต้องการถามทุกข้อตามลำดับบันทึกผลการสัมภาษณ์ ในขณะที่ให้ข้อมูลจะต้องบันทึกผลการสัมภาษณ์ไปพร้อมกัน ซึ่งการบันทึกมีหลักปฏิบัติดังนี้ บันทึกผลทันทีระหว่างการสัมภาษณ์ ทั้งคำถามปลายเปิดและปลายปิด บันทึกตามความเป็นจริงโดยไม่มีอคติ ข้อมูลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างได้รับบันทึกตามความเป็นจริงโดยไม่มีอคติ

(3) ทบทวนความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล

1.5 กรอบแนวคิดการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มีกรอบแนวคิดเกี่ยวกับผลสำเร็จของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการ (ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ) ดังรายละเอียดต่อไปนี้ แสดงในภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ มีเนื้อที่ประมาณ 22,637 ไร่ มีอาณาเขตดังนี้ (ภาพที่ 2.1)

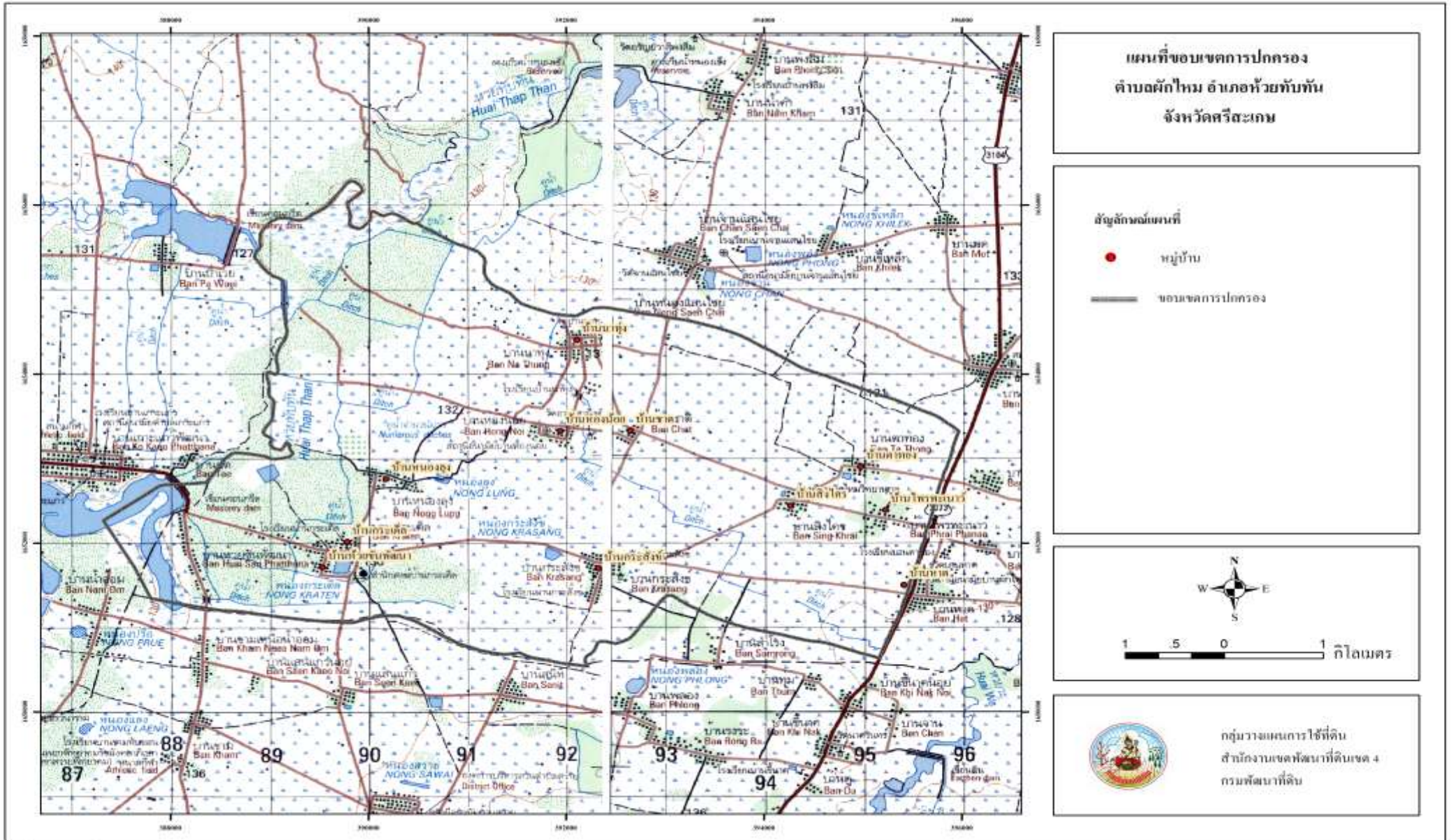
ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ และ ตำบล จานแสนไชย อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลสวายและตำบลคูม อำเภอปรังค์ภู จังหวัดศรีสะเกษ

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลจานแสนไชย อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลเกาะแก้ว อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์
แบ่งการปกครองออกเป็น 17 หมู่บ้าน ซึ่งได้แก่

ลำดับ	ชื่อหมู่บ้าน	ลำดับ	ชื่อหมู่บ้าน
(1)	บ้านสิงไคร	(10)	บ้านชาด
(2)	บ้านผักไหมน้อย	(11)	บ้านกระเต็ล
(3)	บ้านคู	(12)	บ้านห้องน้อย
(4)	บ้านผักไหมใหญ่	(13)	บ้านห้วยชันพัฒนา
(5)	บ้านหาด	(14)	บ้านหนองลูง
(6)	บ้านกระสังข์	(15)	บ้านไพรพะเนา
(7)	บ้านนาทุ่ง	(16)	บ้านนาทุ่งเหนือ
(8)	บ้านตาทอง	(17)	บ้านโลกสำโรง
(9)	บ้านไสน้อย		

ภาพที่ 2.1 แผนที่ขอบเขตการปกครอง ตำบลฝักใหม่ อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ

2.2 สภาพภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของตำบล จัดอยู่ในลักษณะภูมิอากาศแบบมรสุมเขตร้อน (Tropical monsoon climate) ซึ่งแบ่งได้ 3 ฤดู คือ ฤดูฝนเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดผ่านทะเลและมหาสมุทร ทำให้มีอากาศชุ่มชื้นและฝนตกชุกส่วนฤดูหนาวเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดเอาความหนาวเย็นและความแห้งแล้งมา สำหรับฤดูร้อนเริ่มตั้งแต่ เดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายนซึ่งมีอากาศร้อนและอบอ้าว จากสถิติภูมิอากาศของสถานีตรวจอากาศ จังหวัดศรีสะเกษได้นำมาใช้พิจารณาเป็นตัวแทนลักษณะภูมิอากาศในพื้นที่ตำบล สรุปได้ดังนี้

2.2.1 ปริมาณน้ำฝน มีปริมาณน้ำฝนรวมเฉลี่ยทั้งปี 1,466.5 มิลลิเมตร จำนวนวันที่ฝนตกประมาณ 113.0 วัน เดือนสิงหาคมมีปริมาณน้ำฝนมากที่สุด 293.7 มิลลิเมตร และเดือนธันวาคม มีปริมาณน้ำฝนน้อยที่สุด 1.0 มิลลิเมตร

2.2.2 อุณหภูมิ มีอุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี 27.5 องศาเซลเซียส เดือนเมษายนมีอุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุด 30.4 องศาเซลเซียส และเดือนธันวาคมมีอุณหภูมิต่ำสุด 23.8 องศาเซลเซียส

2.2.3 ความชื้นสัมพัทธ์ มีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยทั้งปี 70.9 เปอร์เซ็นต์ เดือนสิงหาคม มีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยสูงสุด 79 เปอร์เซ็นต์ และเดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคมมี ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยต่ำสุด 65 เปอร์เซ็นต์

2.2.4 การวิเคราะห์ช่วงฤดูเพาะปลูกพืช ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาช่วงเวลาที่เหมาะสม ในการปลูกพืช โดยใช้ข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณน้ำฝนรายเดือนเฉลี่ย และค่าศักยภาพการคายระเหยน้ำของพืชรายเดือนเฉลี่ย ซึ่งคำนวณโดยใช้โปรแกรม Cropwat for Windows Version 4.3 มากำหนดจุดกราฟลงบนกระดาษ โดยพิจารณาจากระยะเวลาที่เส้นน้ำฝนอยู่เหนือเส้น 0.5 ETo เป็นหลัก เพื่อหาช่วงเวลาที่เหมาะสมในการปลูกพืชของตำบล สามารถสรุปได้ดังนี้

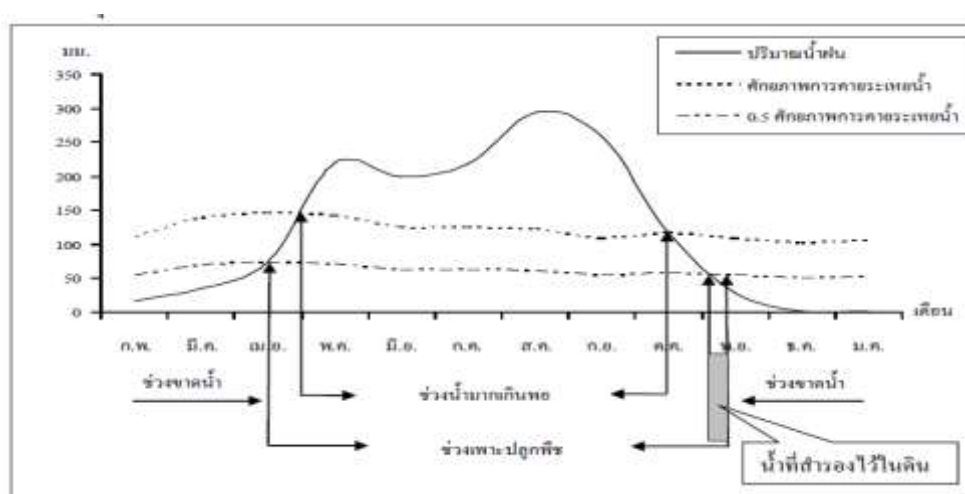
1) ช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมในการเพาะปลูก อยู่ในช่วงตั้งแต่กลางเดือนเมษายนถึง กลางเดือนพฤศจิกายน และมีความชื้นหลงเหลืออยู่ในดินพอเพียงสำหรับปลูกพืชไร่ พืชผักอายุสั้นหลังจากหมดฤดูฝนประมาณหนึ่งเดือน และอาจใช้แหล่งน้ำในไร่นาช่วยเสริมการเพาะปลูกได้บ้าง แต่ทั้งนี้ควรวางแผนจัดระบบการปลูกพืชให้เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ และจากการวิเคราะห์สภาพภูมิอากาศและความต้องการน้ำ อาจกล่าวได้ว่าตำบล มีศักยภาพสามารถปลูกข้าว พืชไร่ ไม้ผล และ ไม้ยืนต้นได้ดี

2) ช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสมต่อการเพาะปลูก ซึ่งมีปริมาณน้ำฝนและการกระจายน้อยหรือไม่เพียงพอต่อการเจริญเติบโตของพืช อยู่ในช่วงปลายเดือนพฤศจิกายนถึงต้นเดือนเมษายนของทุกปี ในช่วงเวลาดังกล่าวถ้าได้รับน้ำชลประทานช่วยก็สามารถปลูกพืชฤดูแล้งได้

ตารางที่ 2.1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจวัดภูมิอากาศจังหวัดศรีสะเกษ (พ.ศ. 2528 - 2549)

เดือน	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก	อุณหภูมิสูงสุด C°	อุณหภูมิต่ำสุด C°	อุณหภูมิเฉลี่ย C°	ความชื้นสัมพัทธ์	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ (มม.)
ม.ค.	2.5	1.0	31.3	17.4	24.4	65	104.2
ก.พ.	16.7	2.0	33.4	19.6	26.6	65	109.5
มี.ค.	35.6	4.0	35.3	22.2	28.8	65	138.3
เม.ย.	74.2	6.0	36.2	24.8	30.4	67	145.5
พ.ค.	219.6	14.0	34.8	24.9	29.7	71	141.7
มิ.ย.	200.1	16.0	32.9	24.9	28.9	73	124.5
ก.ค.	218.0	18.0	32.4	24.5	28.5	75	124.9
ส.ค.	293.7	18.0	32.0	24.4	28.1	79	121.2
ก.ย.	259.4	18.0	31.5	24.0	27.8	78	108.9
ต.ค.	117.0	11.0	31.1	22.8	27.0	75	115.9
พ.ย.	28.7	4.0	30.7	20.6	25.6	70	107.7
ธ.ค.	1.0	1.0	29.9	17.5	23.8	68	102.0
รวม	1466.5	113	-	-	-	-	1444.2
เฉลี่ย	-	-	32.6	22.3	27.5	70.9	-

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2549)

ภาพที่ 2.2 กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรจังหวัดศรีสะเกษ (พ.ศ. 2528-2549)

หมายเหตุ : จากการคำนวณข้อมูลทางสถิติภูมิอากาศ ของจังหวัดศรีสะเกษ

2.3 สภาพภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยใช้ทำนา ส่วนสภาพพื้นที่ที่มีลักษณะราบเรียบใช้ทำนา แหล่งน้ำที่สำคัญ ได้แก่ หนองกระสังข์ หนองกระเตล และห้วยทับทัน ไหลผ่านทางทิศตะวันตกของพื้นที่

2.4 ทรัพยากรที่ดิน

จากการศึกษาสภาพปัญหาของทรัพยากรที่ดินที่ใช้ในการเกษตรกรรมของพื้นที่ พบว่ามีดินที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการปลูกพืช มีข้อจำกัดทางด้านกายภาพและเคมี วิธีการและแนวทาง การแก้ไขในกรณีที่มีค่าใช้จ่ายสูงจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากองค์กรของรัฐ ในกรณีมีต้นทุน ในการแก้ไขต่ำเกษตรกรสามารถดำเนินการได้เอง ในพื้นที่ตำบลพบดินที่มีปัญหาพอสรุปได้ดังนี้

2.4.1 ดินค่อนข้างเป็นทรายที่ลุ่ม มีเนื้อที่ประมาณ 18,157 ไร่ หรือร้อยละ 80.21 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยกลุ่มชุดดินที่ 17, 18 และ 22 สภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ การระบายน้ำของดินดีปานกลางถึงค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวกต่ำ ความอึดตัวด้วยค่าต่างค่า เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงกรดเล็กน้อย (pH 5.0 -6.5) เนื้อดินล่างเป็นดินร่วนปนทราย ถึงดินร่วนเหนียวปนทราย ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกลาง (pH 5.5 -7.0)

2.4.2 ดินค่อนข้างเป็นทรายที่ดอน มีเนื้อที่ประมาณ 2,282 ไร่ หรือร้อยละ 10.08 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยกลุ่มชุดดินที่ 35 และ 40 สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ การระบายน้ำของดินดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวกต่ำ ความอึดตัวด้วยค่าต่างค่า เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงกรดจัด (pH 5.0 -5.5) เนื้อดินล่างเป็นดินร่วนปนทราย ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกลาง (pH 6.0 -7.0)

2.4.3 จากการสำรวจใน พ.ศ. 2555 โดยกลุ่มวางแผนการใช้ที่ดินสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ได้จำแนกดินออกเป็น กลุ่มชุดดินดัง ตารางที่ 2.2 และจากการวิเคราะห์สถานภาพทรัพยากรที่ดินในปัจจุบันของตำบล พบว่าความอุดมสมบูรณ์ของดินตามธรรมชาติต่ำจึงควรมีการปรับปรุงบำรุงดินโดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยเคมีร่วมกันในอัตราส่วนที่เหมาะสมเพื่อเป็นการเพิ่มผลผลิตพืชเศรษฐกิจของเกษตรกรต่อไป และทั้งนี้ควรมีการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีการทำการเกษตรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ตารางที่ 2.2 สมบัติทางกายภาพและเคมีของดิน ตำบลฝักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ

กลุ่ม ชุดดิน	เนื้อดิน		ความอุดมสมบูรณ์	การระบายน้ำ	CEC (cmol/kg)	BS (%)	ความลึก (ซม.)	pH		ความชื้น (%)	เนื้อที่	
	บน	ล่าง						บน	ล่าง		ไร่	ร้อยละ
4	c	c	ปานกลาง	เร็ว	>20	>75	>150	5.0 - 5.5	5.0 - 5.5	0 - 2	71	0.31
7	cl	c	ปานกลาง	เร็ว	10-20	>75	>150	5.0 - 6.5	6.0 - 7.0	0 - 2	142	0.63
17	sl	scl	ต่ำ	ค่อนข้างเร็ว	<10	<35	>150	4.5 - 6.0	4.5 - 5.5	0 - 2	413	1.82
17/22	sl/sl	scl/sl	ต่ำ	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเร็ว	<10	<35	>150	4.5 - 6.0/5.5 - 6.5	4.5 - 5.5/5.5 - 6.5	0 - 2	5,365	23.7
17/40	sl/sl	scl/sl	ต่ำ	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเร็ว	<10	<35	>150	4.5 - 6.0/5.5 - 6.5	4.5 - 5.5/4.5 - 5.5	0 - 2	675	2.98
18	sl	scl	ต่ำ	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเร็ว	<10	<35	>150	6.0 - 7.0	5.5 - 6.5	0 - 2	2,894	12.78
18/22	sl/sl	scl/sl	ต่ำ	ดีปานกลาง	<10	<35	>150	6.0 - 7.0/5.5 - 6.5	5.5 - 6.5/5.5 - 6.5	0 - 2	5,848	25.84
22	sl	sl	ต่ำ	ดีปานกลาง	<10	.	>150	5.5 - 6.5	5.5 - 6.5	0 - 2	1,489	6.58
22/40	sl/sl	sl/sl	ต่ำ	ดีถึงดีปานกลาง	<10	<35	>150	5.5 - 6.5/5.5 - 6.5	5.5 - 6.5/4.5 - 5.5	0 - 2	1,473	6.51
35	sl	scl	ต่ำ	ดี	<10	<35	>150	5.0 - 6.5	4.5 - 5.0	0 - 2	457	2.02
35b	sl	scl	ต่ำ	ดีปานกลาง	<10	<35	>150	5.0 - 6.5	4.5 - 5.0	0 - 2	9	0.04
40	sl	sl	ต่ำ	ดี	<10	<35	>150	5.5 - 6.5	4.5 - 5.5	0 - 2	1,816	8.02
U	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,350	5.96
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	635	2.81
รวม											22,637	100.00

หมายเหตุ

sl = ดินร่วนปนทราย

scl = ดินร่วนเหนียวปนทราย

c = ดินเหนียว

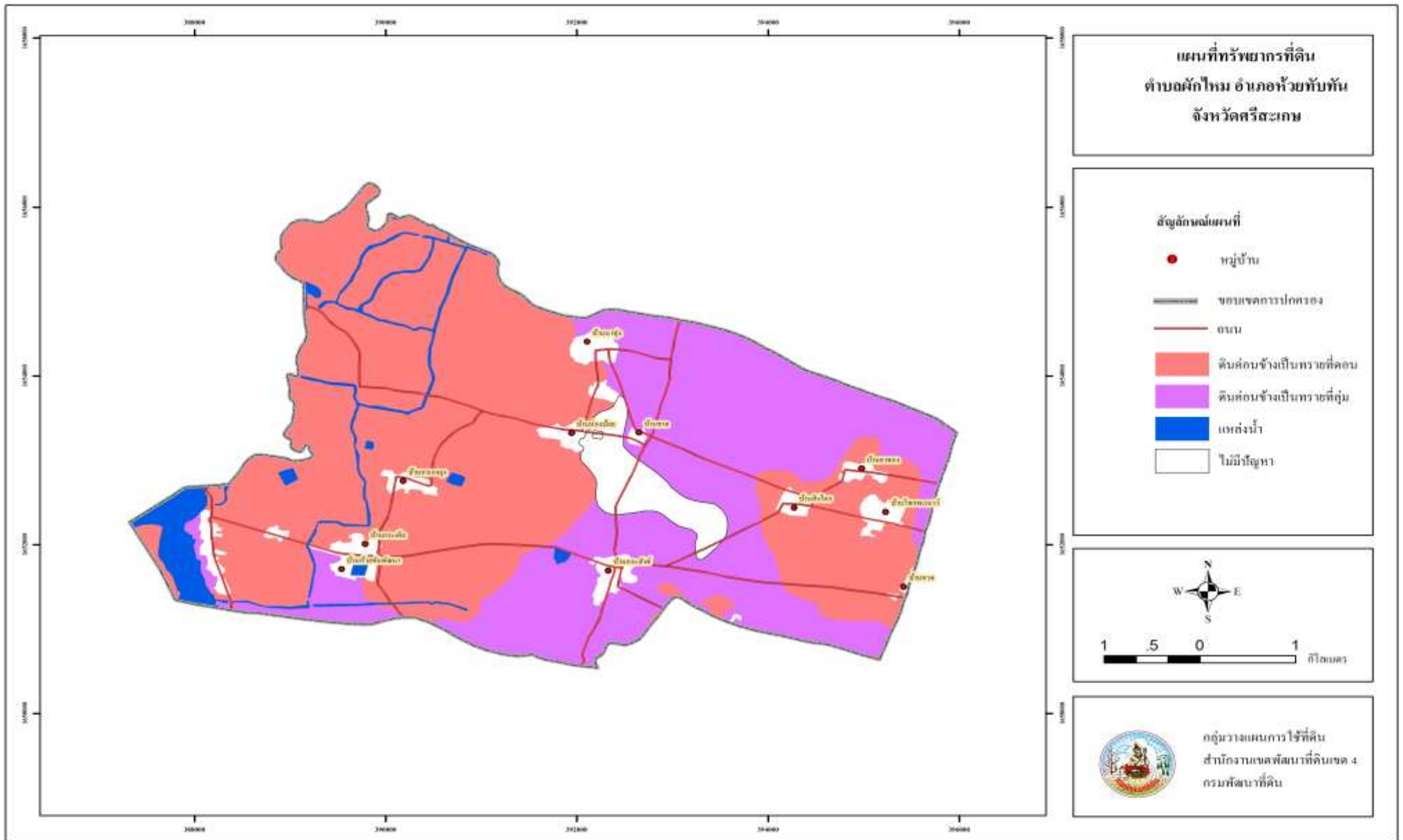
gm = พบประจุสีเทาในดินล่าง

pic = พบสีลาแสงอ่อนในดินล่าง

A = ราบเรียบ

B = ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย

hi = พบบนพื้นที่สูง

ภาพที่ 2.3 แผนที่ทรัพยากรที่ดิน ตำบลศรีไคร่ อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ

2.5 การวิเคราะห์สภาพพื้นที่

2.5.1 สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน

จากการสำรวจโดยกลุ่มวางแผนการใช้ที่ดินสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต พบว่าในตำบลมีการใช้ที่ดินดังนี้ ตารางที่ 2.3 และรูปที่ 2.4

1) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ประมาณ 1,350 ไร่ หรือร้อยละ 5.97 ของเนื้อที่ตำบล พื้นที่ใช้ประโยชน์ในการตั้งชุมชน สถานที่ราชการ และสถาบันต่างๆ

2) พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ประมาณ 18,700 ไร่ หรือร้อยละ 82.61 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

- นาข้าว มีเนื้อที่ประมาณ 18,220 ไร่ หรือร้อยละ 80.49 ของเนื้อที่ตำบล
- เกษตรผสมผสาน มีเนื้อที่ประมาณ 16 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของเนื้อที่ตำบล
- พืชไร่ผสม มีเนื้อที่ประมาณ 92 ไร่ หรือร้อยละ 0.41 ของเนื้อที่ตำบล
- ยางพารา มีเนื้อที่ประมาณ 102 ไร่ หรือร้อยละ 0.45 ของเนื้อที่ตำบล
- ยูคาลิปตัส มีเนื้อที่ประมาณ 219 ไร่ หรือร้อยละ 0.97 ของเนื้อที่ตำบล
- มะม่วง มีเนื้อที่ประมาณ 28 ไร่ หรือร้อยละ 0.12 ของเนื้อที่ตำบล
- แก้วมังกร มีเนื้อที่ประมาณ 23 ไร่ หรือร้อยละ 0.10 ของเนื้อที่ตำบล

3) พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ประมาณ 1,831 ไร่ หรือร้อยละ 8.09 ของเนื้อที่ตำบล ซึ่งเป็นป่าผลัดใบรอสภาพพื้นที่ฟูและป่าผลัดใบสมบูรณ์

4) พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ประมาณ 635 ไร่ หรือร้อยละ 2.81 ของเนื้อที่ตำบล ซึ่งประกอบไปด้วยแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นเอง

5) พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ประมาณ 118 ไร่ หรือร้อยละ 0.52 ของเนื้อที่ตำบล บริเวณนี้ประกอบไปด้วยทุ่งหญ้าที่ลุ่ม

จากการวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดินของตำบล พบว่าพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม มีการทำนาเป็นหลัก ส่วนพืชไร่และไม้ผลมีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ส่วนพื้นที่ป่าไม้เป็นพื้นที่ป่าผลัดใบรอสภาพพื้นที่ฟูนั้นควรรักษาป่าไม้ไว้เพื่อประโยชน์ต่อไปในอนาคต

ตารางที่ 2.3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลผักไหม อำเภอยางทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ

สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
นาข้าว	18,220	80.49
เกษตรผสมผสาน	16	0.07
พืชไร่ผสม	92	0.41
ยางพารา	102	0.45
ยูคาลิปตัส	219	0.97
มะม่วง	28	0.12
แก้วมังกร	23	0.1
ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	1666	7.36
ป่าผลัดใบสมบูรณ์	165	0.73
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1350	5.97
แหล่งน้ำ	635	2.81
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	118	0.52
รวม	22,637	100.00

ที่มา : จำนวน โดยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ใช้ข้อมูลสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ, พ.ศ.2554

2.6.2 ทรัพยากรน้ำ

- 1) แหล่งน้ำธรรมชาติ ได้แก่ ห้วยทับทัน หนองสูง หนองกระสังข์ และหนองกระเตล
- 2) แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นเอง ได้แก่ อ่างเก็บน้ำบ้านเกาะแก้ว
- 3) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำผิวดิน ได้แก่ โครงการชลประทานขนาดเล็ก มี 1 โครงการ ได้แก่ โครงการฝายบ้านห้องน้อย มีพื้นที่รับประโยชน์ 200 ไร่ หรือร้อยละ 79 ของเนื้อที่ตำบล โครงการสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า มี 1 โครงการ ได้แก่ โครงการสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าบ้านกระเตล มีพื้นที่รับประโยชน์ 500 ไร่ หรือร้อยละ 48 ของเนื้อที่ตำบล
- 4) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำใต้ดิน สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดศรีสะเกษ และศูนย์ทรัพยากรน้ำบาดาล ภาค 7 ได้มีการขุดบ่อบาดาลโดยภาครัฐและภาคเอกชน ดังนี้ ภาครัฐ มี 4 หน่วยงาน ได้แก่

- กรมทรัพยากรธรณี มีจำนวนบ่อบาดาลรวม 26 บ่อ ปริมาณน้ำ 10 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง
- กรมโยธาธิการและผังเมือง มีจำนวนบ่อบาดาลรวม 3 บ่อ ปริมาณน้ำ 8 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล มีจำนวนบ่อบาดาลรวม 30 บ่อ ปริมาณน้ำ 10 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง
- สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท มีจำนวนบ่อบาดาลรวม 5 บ่อ ปริมาณน้ำ 30 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง
- ภาคเอกชน มีจำนวนบ่อบาดาลรวม 3 บ่อ การใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ปริมาณน้ำ 5 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง

2.5.3 ทรัพยากรป่าไม้

ป่าสงวนแห่งชาติ ในพื้นที่ตำบล มีเนื้อที่ประมาณ 2,221 ไร่ หรือร้อยละ 9.81 ของเนื้อที่ตำบล ได้มีการจำแนกเขตป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ออกเป็น 3 เขต แต่ในพื้นที่ตำบล มี 1 เขต คือ เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ โซน E ได้มีการมอบ สปก. 01 จำนวนทั้งสิ้น 1,354 ไร่ หรือร้อยละ 5.98 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.4 ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน หมายถึง ระบบหรือรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดิน ด้านการเกษตร ซึ่งจากการศึกษาสภาพการใช้ที่ดิน ที่ได้สำรวจสภาพการใช้ที่ดินจากภาพถ่ายทางอากาศสีและภาพถ่ายดาวเทียม LANDSAT สภาพการผลิตการใช้แรงงาน เทคโนโลยี และการจัดการ รวมทั้งการศึกษานโยบายการพัฒนาทางการเกษตรของรัฐ และสภาพเศรษฐกิจสังคม ความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เหมาะสม ดังตารางที่ 2.4

ตารางที่ 2.4 ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	พื้นที่	ฤดูปลูก	วัตถุประสงค์	ผลผลิต (กก./ไร่)
ใช้น้ำชลประทาน				
ข้าว	กข 6 กข 15 ขาวดอกมะลิ 105	ฝนแล้ง	บริโภคจำหน่าย	441 - 551
ข้าวโพดหวาน	ซูเปอร์สวีท	แล้ง	บริโภคจำหน่าย	2,390
ถั่วลิสง	ไทนาน 9	แล้ง	บริโภคจำหน่าย	370
พืชผัก	ถั่วฝักยาว หน่อไม้ฝรั่ง มะเขือเทศ	ฝนแล้ง	บริโภคจำหน่าย	-
หอมแดง	ลับแล พื้นเมือง	แล้ง	บริโภคจำหน่าย	1,755
กระเทียมหัว	พื้นเมือง	แล้ง	บริโภคจำหน่าย	1,438
พริกชี้หนู	จินดา หัวเรือ ยอดสน ศรีแดง	แล้ง	บริโภคจำหน่าย	1,007
ไม่ผลผสม	เงาะ มังคุด ทุเรียน	ฝนแล้ง	บริโภคจำหน่าย	-
ใช้น้ำฝน				
ข้าว	กข 10 กข 15	ฝน	บริโภคจำหน่าย	501
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	สุวรรณ	ฝน	จำหน่าย	-
มันสำปะหลัง	ระยอง 3 ระยอง 5 เกษตรศาสตร์ 50	ฝน	จำหน่าย	3,875
อ้อยโรงงาน	K 11 K 90 อู่ทอง	ฝน	จำหน่าย	7,320
มะม่วง	แก้ว เขียวเสวย น้ำดอกไม้	ฝน	บริโภคจำหน่าย	972
ยูคาลิปตัส	คามาลดูเลนซิส	ฝน	จำหน่าย	4,657
ยางพารา	RRIM 600	ฝน	จำหน่าย	287
หญ้าเลี้ยงสัตว์	กินรีสีม่วง แพงโกลา	ฝน	เลี้ยงสัตว์จำหน่าย	3,667

ที่มา : เขตการใช้ที่ดินระดับตำบลฝักไหม กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน, 2554

2.5.5 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ สภาพแวดล้อมของพื้นที่และภูมิอากาศ ตลอดจนนโยบายและยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นหรือตำบล สามารถกำหนดเขตการใช้ที่ดินให้ เป็นไปอย่างเหมาะสมและยั่งยืน โดยยึดแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงได้ดังนี้

1) **เขตพื้นที่ป่าไม้** มีเนื้อที่ประมาณ 1,710 ไร่ หรือร้อยละ 9.67 ของเนื้อที่ตำบล พื้นที่ในเขตนี้เป็น พื้นที่ป่าตามกฎหมาย ได้แก่ ป่าสงวนแห่งชาติ ควรฟื้นฟูสภาพพื้นที่ป่าเพื่อรักษาสมดุล ของสภาพแวดล้อมและการใช้ประโยชน์ร่วมกันของชุมชน พื้นที่ในเขตป่าเหล่านี้จำนวนมาก ได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบหรือวิธีที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามมาตรการหรือกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากที่ดินหรือทรัพยากรป่าไม้ ดังนั้นจึงได้มีการกำหนดพื้นที่ป่าไม้ไว้ ดังนี้

- **เขตพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ** มีเนื้อที่ประมาณ 1,710 ไร่ หรือร้อยละ 9.67 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (โซน E) ตามมติคณะรัฐมนตรี (เรื่องการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ วันที่ 10 และ 17 มีนาคม 2535) กำหนดไว้เพื่อผลิต ไม้และของป่า เพื่อการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ และประสานการใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่างทรัพยากร ป่าไม้และทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและความมั่นคงของชาติ

- **เขตฟื้นฟูสภาพป่า** มีเนื้อที่ประมาณ 1,710 ไร่ หรือร้อยละ 9.67 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมอยู่ในเขตป่าเพื่อเศรษฐกิจ สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ป่าถูกบุกรุกจนหมด สภาพควรปลูกป่าทดแทนหรือปล่อยให้ฟื้นคืนให้ป่าฟื้นตัวตามธรรมชาติ พื้นที่อยู่บริเวณด้านตะวันตกของตำบล

- **ข้อเสนอแนะ** บริเวณที่ถูกบุกรุกจนหมดสภาพป่าและดินมีความเหมาะสมสำหรับการทำการ เกษตรกรรมควรเร่งดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ส่วนบริเวณที่ดินไม่เหมาะสมกับการทำการเกษตรกรรม ควรเร่งปลูกป่า หรือฟื้นฟูสภาพป่าโดยคำนึงถึงระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ มีการปลูกหญ้าแฝกขวางความลาดเทเพื่อป้องกันการชะ ล้างพังทลายโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและใช้ประโยชน์จากป่าร่วมกัน

2) **เขตเกษตรกรรม** มีเนื้อที่ประมาณ 14,381 ไร่ หรือร้อยละ 81.31 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่นอกเขต ป่าสงวนแห่งชาติหรือพื้นที่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่ได้ดำเนินการปฏิรูปที่ดินแล้ว ส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์ ในด้านการเกษตรกรรม เขตนี้กำหนดขึ้นเพื่อการพัฒนาทางด้านการเกษตรเป็นหลัก เป็นเขตเศรษฐกิจสำคัญ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนส่วนใหญ่ในตำบล พื้นที่ในเขตมีทั้งบริเวณที่มีศักยภาพสูง เหมาะสมสำหรับการปลูกพืชเศรษฐกิจเพื่อการแข่งขัน และพื้นที่เหมาะสมน้อยทางการเกษตร เกษตรกรทำ การเพาะปลูกเพื่อการดำรงชีพในลักษณะเศรษฐกิจพอเพียง โดยแบ่งเป็น เขตเกษตรกรรมต่างๆในพื้นที่ เขตการใช้ที่ดินตำบลฝักไหม

(1) **เขตเกษตรพัฒนา** มีเนื้อที่ประมาณ 648 ไร่ หรือร้อยละ 3.66 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่อยู่ในเขตโครงการชลประทานหรือได้รับน้ำช่วยในการเพาะปลูก เป็นเขตที่มีศักยภาพ

ในการผลิตต่อหน่วยพื้นที่สูง ส่วนใหญ่เหมาะสำหรับการทำนา และบางแห่งสามารถปลูกพืชครั้งที่ 2 ได้ พื้นที่มีศักยภาพสูงและสามารถพัฒนาการผลิตต่อไปในอนาคต โดยเน้นการแปรรูปผลผลิต การผลิตพืชที่มีมูลค่าสูง การเพิ่มผลผลิตต่อไร่และความหลากหลายในการใช้ที่ดินสามารถทำได้มากกว่าบริเวณอื่น

- **เขตทำนา 1** (เขตชลประทาน) มีเนื้อที่ประมาณ 648 ไร่ หรือร้อยละ 3.66 ของเนื้อที่ตำบล สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม บางแห่งเป็นที่ดอนแต่มีการปรับพื้นที่เพื่อทำนา ดินร่วนปนทราย ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีความเหมาะสมปานกลางสำหรับการปลูกข้าว ส่วนใหญ่ได้รับน้ำในการเพาะปลูกจากโครงการชลประทาน โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า หรืออ่างเก็บน้ำ ข้าวที่ปลูกส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 และข้าวเหนียวพันธุ์ กข 6 พืชตามหรือพืชครั้งที่ 2 ได้แก่ ข้าวนาปรัง ข้าวโพดหวาน ถั่วลิสง และพืชผัก พื้นที่ติดต่อกันเป็นผืนใหญ่อยู่บริเวณด้านตะวันตกตอนล่างของตำบล

ข้อเสนอแนะ เนื่องจากพื้นที่มีศักยภาพค่อนข้างสูงในการเพาะปลูกและอยู่ในเขตชลประทาน ควรเน้นการปลูกข้าวพันธุ์ดีและมีราคาสูง เช่น ข้าวดอกมะลิ 105 และจัดระบบการปลูกพืชตามให้เหมาะสมกับปริมาณน้ำที่มี ควรปลูกพืชฤดูแล้งที่ใช้น้ำน้อยทดแทนข้าวนาปรังในปีที่ขาดแคลนน้ำ ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์ หรืออินทรีย์วัตถุ ทำเกษตรอินทรีย์หรือพืชปลอดสารพิษในพื้นที่ เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าการเกษตรให้สูงขึ้น และลดต้นทุนการผลิต

(2) **เขตเกษตรกึ่งน้ำ** มีเนื้อที่ประมาณ 915 ไร่ หรือร้อยละ 5.18 ของเนื้อที่ตำบล เขตนี้ส่วนใหญ่เพาะปลูกโดยอาศัยน้ำฝน ดินมีความเหมาะสมปานกลางสำหรับการเพาะปลูก สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่บริเวณที่ลุ่มใช้สำหรับการทำนา ที่ดอนปลูกพืชไร่ และ ไม้ยืนต้น

- **เขตทำนา 2** (นอกเขตชลประทาน) มีเนื้อที่ประมาณ 624 ไร่ หรือร้อยละ 3.53 ของเนื้อที่ตำบลสภาพพื้นที่เป็นที่ค่อนข้างราบถึงราบลุ่ม ดินร่วนปนทรายถึงดินร่วนเหนียวปนทราย ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีความเหมาะสมปานกลางสำหรับการปลูกข้าว เพาะปลูกโดยอาศัยน้ำฝน การใช้ประโยชน์ในปัจจุบันส่วนใหญ่ทำนา พื้นที่เขตนี้นอกจากทำนาเกษตรกรอาจทำการเกษตรแบบผสมผสานตามแนวทางทฤษฎีใหม่ โดยการยกร่องปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น และขุดบ่อเลี้ยงปลา พื้นที่อยู่บริเวณตอนกลางของตำบล

ข้อเสนอแนะ พัฒนาแหล่งน้ำเพิ่มเติม คัดเลือกพืชพันธุ์ดีและมีราคาสูงในการเพาะปลูก เช่น ข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 ปรับเปลี่ยนการปลูกพืชเชิงเดี่ยวเป็นการใช้ที่ดินแบบผสมผสาน โดยการยกร่องปลูกไม้ผล พืชผัก และขุดบ่อเลี้ยงปลา ตามแนวทางทฤษฎีใหม่และเกษตรพอเพียง ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์หรืออินทรีย์วัตถุ ทำเกษตรอินทรีย์หรือพืชปลอดสารพิษเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าการเกษตรให้สูงขึ้น และช่วยลดต้นทุนการผลิต

- **เขตปลูกพืชไร่** มีเนื้อที่ประมาณ 70 ไร่ หรือร้อยละ 0.40 ของเนื้อที่ตำบล สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ดินมีความเหมาะสมปานกลางสำหรับการปลูกพืชไร่ เพาะปลูกโดยอาศัยน้ำฝน การใช้ประโยชน์ที่ดินที่สำคัญ ได้แก่ พืชไร่ผสม อ้อย พืชหญ้า และไม้ละเมาะ

เขตปลูกพืชไร่ผสม มีเนื้อที่ประมาณ 70 ไร่ หรือร้อยละ 0.40 ของเนื้อที่ตำบล สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ดินร่วนปนทราย ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีความเหมาะสมปานกลางสำหรับการปลูกพืชไร่ การใช้ประโยชน์ปัจจุบันเป็นพืชไร่ผสม อ้อย พืชหญ้า และไม้ละเมาะ เขตนี้อาจเปลี่ยนแปลงเป็นเขตปลูกพืชไร่หรือไม้ยืนต้นเศรษฐกิจที่สำคัญเฉพาะอย่าง ที่ให้ผลตอบแทนสูงและได้รับการส่งเสริมให้เพาะปลูก เช่น ยางพารา อ้อย และมันสำปะหลัง พื้นที่มีขนาดเล็กอยู่บริเวณด้านตะวันตกตอนล่างของตำบล

ข้อเสนอแนะ สนับสนุนการทำเกษตรแบบผสมผสาน เพื่อลดความเสี่ยงของเกษตรกรรายย่อย หรือกำหนดเป็นพื้นที่ขยายสำหรับการปลูกพืชทดแทนพลังงานหรือยางพารา ตามยุทธศาสตร์ของจังหวัด

- **เขตปลูกไม้ยืนต้น** มีเนื้อที่ประมาณ 221 ไร่ หรือร้อยละ 1.25 ของเนื้อที่ตำบล สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความเหมาะสมปานกลางสำหรับการปลูกไม้ยืนต้น เพาะปลูกโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก การใช้ประโยชน์ที่ดินที่สำคัญ ได้แก่ ยูคาลิปตัสและป่าเสื่อมโทรม

เขตปลูกไม้ยืนต้นผสม มีเนื้อที่ประมาณ 221 ไร่ หรือร้อยละ 1.25 ของเนื้อที่ตำบล สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ดินร่วนปนทราย ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีความเหมาะสมปานกลางสำหรับการปลูกไม้ยืนต้น ปัจจุบันมีการปลูกยูคาลิปตัส และเป็นป่าเสื่อมโทรม พื้นที่มีขนาดเล็กอยู่บริเวณด้านตะวันตกและด้านตะวันออกตอนล่างของตำบล

ข้อเสนอแนะ พัฒนาการผลิตโดยปรับปรุงบำรุงดินให้อุดมสมบูรณ์โดยเน้นการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และผลิตภัณฑ์เทคโนโลยีชีวภาพ บริเวณที่ค่อนข้างลุ่มควรทำทางระบายน้ำ หรือขุดร่องปลูกเพื่อไม่ให้น้ำแช่ขังในฤดูฝน

(3) **เขตเร่งรัดพัฒนาการเกษตร** มีเนื้อที่ประมาณ 12,818 ไร่ หรือร้อยละ 72.47 ของเนื้อที่ตำบล เขตนี้ส่วนใหญ่เป็นที่ลุ่มใช้ทำนา เพาะปลูกโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ดินมีความเหมาะสมเล็กน้อยสำหรับการเพาะปลูก ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ดินค่อนข้างเป็นทราย ผลผลิตด้านการเกษตรในเขตนี้จึงค่อนข้างต่ำ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทำได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากมีข้อจำกัดหลายด้าน เป็นเขตที่มีปัญหาด้านความเสื่อมโทรมของทรัพยากร รัฐจึงควรกำหนดให้เป็นพื้นที่เป้าหมายแรกในการเร่งรัดพัฒนาความเป็นอยู่ของเกษตรกรได้ดีขึ้น

เขตทำนา 3 (สภาพดินควรปรับปรุงนอกเขตชลประทาน) มีเนื้อที่ประมาณ 12,818 ไร่ หรือร้อยละ 72.47 ของเนื้อที่ตำบล สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ค่อนข้างราบลุ่ม บางแห่งเป็นที่ดอนแต่มีการปรับพื้นที่เพื่อใช้ทำนา ดินร่วนปนทราย ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีความเหมาะสมเล็กน้อย

สำหรับการเพาะปลูกข้าว ดินขาดน้ำได้ง่ายในการเพาะปลูก เนื่องจากดินค่อนข้างเป็นทราย ความสามารถในการอุ้มน้ำต่ำ และเพาะปลูกโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก การใช้ประโยชน์ที่ดินปัจจุบัน ส่วนใหญ่ทำนาโดยปลูกข้าวเพื่อการบริโภคภายในครัวเรือน และบางส่วนปลูกพืชอื่นบ้างเล็กน้อย พื้นที่ เป็นผืนใหญ่ติดต่อกันตั้งแต่ด้านตะวันออกถึงตอนกลางของตำบล

ข้อเสนอแนะ ควรเป็นพื้นที่เป้าหมายในการเร่งรัดพัฒนาแก้ปัญหาดินทรายโดย ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์หรืออินทรีย์วัตถุร่วมกับปุ๋ยเคมี ปรับเปลี่ยนข้าวพันธุ์ดีให้เหมาะสมกับ สภาพพื้นที่ โดยยึดแนวทางการใช้ที่ดินแบบเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการค้าและการบริโภค ทำเกษตรแบบ ผสมผสานตามแนวทางทฤษฎีใหม่

3) เขตชุมชน มีเนื้อที่ประมาณ 833 ไร่ หรือร้อยละ 4.71 ของเนื้อที่ตำบล พื้นที่เขตนี้ กำหนดจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ พ.ศ. 2549 โดยส่วนวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ที่ 2 สำนักสำรวจดินและวางแผนการใช้ที่ดิน ซึ่งเขตชุมชนมีลักษณะเป็นส่วนผสมปะปนอยู่กับที่อยู่อาศัย หรือหมู่บ้าน ไม้ผลและไม้ยืนต้นที่สำคัญ ได้แก่ มะม่วง ขนุน และหม่อน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ เร่งแก้ไขปัญหาดินขาดน้ำและน้ำเสียของชุมชนเพื่อลดผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานให้ดีขึ้นและกระจายอย่างทั่วถึง ส่วนที่ เป็นไม้ผลผสมในหมู่บ้านควรพัฒนากระบวนการผลิตไม้ผลและพืชผัก โดยส่งเสริมการผลิตพืชปลอด สารพิษ เพิ่มศักยภาพการผลิตโดยปรับปรุงโครงสร้างของดิน ด้วยการปลูกพืชตระกูลถั่วในพื้นที่ ส่งเสริม การใช้ปุ๋ยอินทรีย์และผลิตภัณฑ์เทคโนโลยีชีวภาพทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมี ตลอดจนการพัฒนา บ่อน้ำในไร่นาสวนผสม การปลูกไม้ผล ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม และพืชผัก ส่งเสริมการทำเกษตรแบบ ผสมผสาน เพื่อลดความเสี่ยงของเกษตรกรรายย่อย

4) แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ประมาณ 762 ไร่ หรือร้อยละ 4.31 ของเนื้อที่ตำบลเขตนี้กำหนดขึ้นจาก แหล่งน้ำตามธรรมชาติและแหล่งน้ำที่จัดสร้างขึ้น แหล่งน้ำเหล่านี้ใช้ประโยชน์ทั้งด้านการกักเก็บน้ำเพื่อใช้ในการ เกษตร การอุปโภคบริโภค และการประปา ตลอดจนเป็นแหล่งอาหารของชุมชนจากสัตว์น้ำตามธรรมชาติและ จากการเพาะเลี้ยง

ข้อเสนอแนะ ดูแลรักษาแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่จัดสร้างขึ้นไม่ให้เสื่อมโทรมทั้งด้านคุณภาพของน้ำและการกักเก็บน้ำ ไม่ปล่อยให้ลำน้ำตื้นเขินและถูกบุกรุก หมั่นขุดลอกคูคลอง ไม่ทิ้งขยะ น้ำเสียลงในแหล่งน้ำ เร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กให้มีจำนวนและการกระจายมากขึ้น เพื่อ ช่วยในการอุปโภคบริโภคและการเพาะปลูกในช่วงขาดน้ำ

2.6.6 แผนโครงการ การดำเนินการงานพัฒนาที่ดินในแต่ละเขตการใช้ที่ดิน

1) เขตพื้นที่ป่าไม้ กิจกรรมที่ดำเนินการคือส่งเสริมการปลูกไม้ยืนต้นโตเร็วให้กับเกษตรกรในพื้นที่ตำบลฝักใหม่ อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ

2) เขตเกษตรกรรม แบ่งเป็น 2 เขตเกษตร ได้แก่ เขตเกษตรพัฒนา และเขตเกษตรก้าวหน้ามีรายละเอียดดังต่อไปนี้

เขตเกษตรพัฒนา เป็นเขตเกษตรที่อยู่ในเขตโครงการชลประทานได้รับน้ำช่วยในการเพาะปลูก เป็นเขตที่มีศักยภาพในการผลิตต่อหน่วยพื้นที่สูง จึงได้จัดโครงการต่างๆดังนี้

- ก่อสร้างสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า (งานขยายเขตไฟฟ้า, เครื่องสูบน้ำด้วยเครื่องไฟฟ้าพร้อมแพ, ท่อส่งน้ำพร้อมท่อพักน้ำจากคลองสายประทาน, เพิ่มปริมาณน้ำต้นทุนเพื่อการสูบน้ำ)

- ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดินจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ จัดทำระบบส่งน้ำด้วยท่อ

- ส่งเสริมผลิตหญ้าแฝกเพื่อปลูก

- ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ทางการเกษตร ต่อยอดกลุ่มเกษตรกรเข้มแข็ง

- ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยพืชสด

- รณรงค์ส่งเสริมงดเผาฟางและตอซังพืช

- โครงการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองลูกผสม3สายเลือด

- จัดตั้งศูนย์ข้าวชุมชน (จัดกิจกรรมจัดเวทีชุมชน, กิจกรรมถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร กิจกรรม สนับสนุนปัจจัยการผลิตผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวมะลิ 105, สนับสนุนกระสอบบรรจุ)

เขตเกษตรก้าวหน้า เป็นเขตเกษตรที่อยู่ในเขตเพาะปลูกโดยอาศัยน้ำฝน จึงได้จัดโครงการต่างๆดังนี้

- ส่งเสริมผลิตหญ้าแฝกเพื่อปลูก

- ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ทางการเกษตร ต่อยอดกลุ่มเกษตรกรเข้มแข็ง

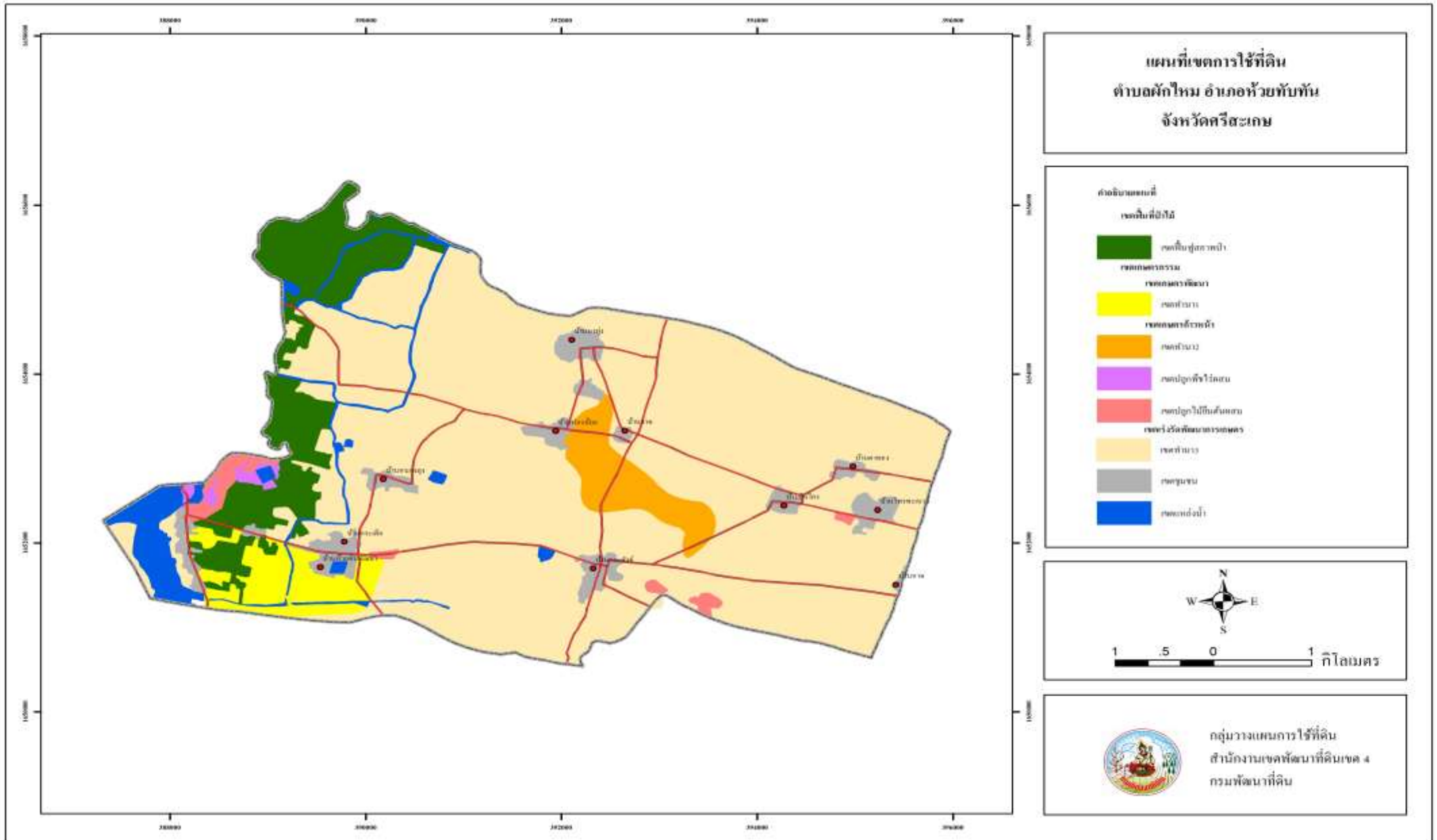
- ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยพืชสด

- รณรงค์ส่งเสริมงดเผาฟางและตอซังพืช

- โครงการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองลูกผสม3สายเลือด

- จัดตั้งศูนย์ข้าวชุมชน (จัดกิจกรรมจัดเวทีชุมชน, กิจกรรมถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร กิจกรรม สนับสนุนปัจจัยการผลิตผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวมะลิ 105, สนับสนุนกระสอบบรรจุ)

- โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปลาในบ่อดิน

ภาพที่ 2.4 แผนที่เขตการใช้ที่ดิน ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ

บทที่ 3

การตรวจเอกสาร

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากร และการจัดการทรัพยากรในด้านต่างๆ

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การดำเนินงานต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการจัดการเก็บรักษา การซ่อมแซม การใช้อย่างประหยัดและการสงวนรักษา เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้นสามารถเอื้ออำนวยประโยชน์แก่มวลมนุษย์ได้ใช้ตลอดไปอย่างไม่ขาดแคลนหรือมีปัญหาใด ๆ หรืออาจจะหมายถึง กระบวนการจัดการ แผนงานหรือกิจกรรมในการจัดสรรและการใช้ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อสนองความต้องการในระดับต่าง ๆ ของมนุษย์และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาคือเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ-สังคมและคุณภาพ สิ่งแวดล้อม โดยยึดหลักการอนุรักษ์ด้วยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างฉลาดประหยัด และก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมน้อย ที่สุดเท่าที่จะทำได้ (กรมพัฒนาที่ดิน, 2532)

3.1.1 การจัดการทรัพยากรดิน

ทรัพยากรที่ดินเป็นสมบัติอันล้ำค่าที่โลกมอบไว้ ให้แก่สัตว์โลกเพื่อการดำรงชีพ และควรถือว่าเป็นสมบัติอันล้ำค่าของประเทศ ซึ่งมีอาจหาสิ่งหนึ่งสิ่งใดมาทดแทนได้ หากสูญเสียหรือเสื่อมโทรมลง ยิ่งไปกว่านั้นชาติจะเจริญยิ่งใหญ่ได้ต้องมีทรัพยากรที่ดินเป็นพื้นฐาน จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ชนในชาติต้องพยายามรักษาความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรที่ดินที่มีอยู่ ให้ได้นานที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

ในการจัดการทรัพยากรที่ดินให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน ยังคงต้องยึดหลักการอนุรักษ์ทรัพยากรทั่วไปที่ว่า “ต้องมีการใช้อย่างฉลาด ใช้อย่างคุ้มค่าสมเหตุผล โดยหลีกเลี่ยงมิให้เกิดของเสียหรือความเสื่อมโทรมต่อทรัพยากรที่ดินเองและสิ่งแวดล้อมอื่นๆ เช่น ทรัพยากรน้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า พันธุกรรมหรือความหลากหลายทางชีวภาพ ทรัพยากรการท่องเที่ยว ฯลฯ ถ้าเป็นไปได้ ควรจะพิจารณาให้เป็นการใช้ประโยชน์ แบบผสมผสาน (Multiple use) คือรู้จักการใช้ประโยชน์หลายๆด้านพร้อมกันไป ได้แก่การใช้ประโยชน์ที่ดินให้เหมาะสมกับสมรรถนะที่ดิน ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่เกษตรกรรม อันได้แก่การปลูกข้าว ปลูกพืชไร่ ปลูกไม้ผล ใช้เป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธาร ที่อยู่อาศัยและที่หลบภัยของสัตว์ป่า เป็นต้น นอกจากนี้ยังต้องทำให้เกิดประโยชน์แก่คนในประเทศอย่างทั่วถึงและยุติธรรม” ที่กล่าวนี้เป็นการจัดการหรือการอนุรักษ์ทรัพยากรที่ดินโดยพิจารณาเป็นภาพรวม

ดิน (Soil) หมายถึง เทหวัตถุทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นบนผิวโลก ช่วยค้ำจุนการทรงตัวของพืช ประกอบด้วย แร่ธาตุ และอินทรีย์วัตถุต่าง ๆ มี ลักษณะชั้นแตกต่างกันตามวัตถุต้นกำเนิดของดิน แต่มีความสัมพันธ์ต่อกันโดยกระบวนการกำเนิดดิน การกระทำของสภาพอากาศ ระยะเวลา ฯลฯ ดินโดยทั่วไปประกอบด้วย แร่ธาตุ อินทรีย์วัตถุ น้ำ และอากาศ ในอัตราส่วนที่แตกต่าง กัน แต่ดินที่เหมาะสมต่อ

การเจริญเติบโตของพืช ควรมีส่วนประกอบของแร่ธาตุ 45 เปอร์เซ็นต์ อินทรีย์วัตถุ 5 เปอร์เซ็นต์ น้ำในช่องว่างระหว่างเม็ดดิน 25 เปอร์เซ็นต์ และอากาศซึ่งเป็นช่องว่างระหว่างเม็ดดิน 25 เปอร์เซ็นต์

ที่ดิน (Land) ที่ดินที่มีความหมายต่างไปจากดิน เพราะว่าคำว่า ที่ดินหมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีที่อยู่เฉพาะแน่นอน เคลื่อนย้ายไม่ได้ มีปริมาณจำกัดไม่สามารถเพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ตามความต้องการของมนุษย์ เป็นพื้นที่ที่สามารถเข้าถือกรรมสิทธิ์ทางกฎหมาย ที่ดินที่มีอยู่ตามธรรมชาติ อันอาจใช้ประโยชน์สนองความต้องการของมนุษย์ในทางต่างๆ โดยคำนึงถึงผลตอบแทนจากการใช้ประโยชน์ที่ดินนั้นเป็นประการสำคัญ แต่คำว่าดินหมายถึงดินอย่างเดียวเท่านั้น ความแตกต่าง "ที่ดิน" และ "ดิน" "ที่ดิน" เป็นอสังหาริมทรัพย์อย่างหนึ่ง หรือเป็นพื้นที่บริเวณหนึ่งบนผิวโลก ซึ่งมีการแบ่งอาณาเขตตามที่มนุษย์กำหนดไว้

การใช้ที่ดิน (Land Use) หมายถึงการใช้ที่ดินในปัจจุบันหรือในอนาคตก็ได้ แต่ในบางกรณีอาจบอกว่าการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

ชนิดของการใช้ที่ดิน (Land utilization type) ได้แก่ การจำแนกชั้นต่ำในการจำแนกหรือเป็น แบบการใช้ที่ดินที่เฉพาะเจาะจง (Specification of forms of land use)

การประเมินที่ดิน (Land evaluation) ได้แก่ ขบวนการประมาณศักยภาพของที่ดินในการใช้ที่ดินเพียงแบบเดียว หรือการใช้ที่ดินหลายๆแบบ ด้วยเหตุนี้การประเมินที่ดินจึงเป็นส่วนหนึ่งของการจำแนกที่ดิน ซึ่งเป็นหลักใช้ในการจำแนกที่ดินเพื่อมีความเหมาะสมแก่การใช้ที่ดิน

ความเหมาะสมของที่ดิน (Land suitability) ได้แก่ ความพอดี (Fitness) ของที่ดินแปลงนั้นๆ กับการใช้ที่ดินที่เฉพาะเจาะจง

การสำรวจดิน (Soil survey) หมายถึง การสำรวจหาข้อมูลด้านวิทยาศาสตร์ของดินชนิดต่างๆ ในบริเวณพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง และนำมาบันทึกไว้ในรูปแบบของแผนที่และรายงานสำรวจดิน แผนที่ดินแสดงถึงชนิดและการกระจายของดินแต่ละชนิดที่พบในบริเวณสำรวจ ส่วนรายงานสำรวจดินจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะต่างๆ ของดิน และสภาพสิ่งแวดล้อมที่เกิดดิน ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข รวมทั้งข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์ให้เหมาะสมกับศักยภาพของดินแต่ละชนิดด้วย

การจำแนกชั้นความเหมาะสมของดิน (Soil suitability classification) หมายถึง การจำแนกชั้นความเหมาะสมของดินแต่ละชนิดออกเป็นชั้นๆ ตามความเหมาะสมและข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์ในการปลูกพืชแต่ละชนิด หรือแต่ละกลุ่มของพืช หรือการใช้ประโยชน์แต่ละอย่างมีความหมายใกล้เคียงกับการจำแนกสมรรถนะที่ดิน แต่เป็นการจัดจำแนกความเหมาะสมของดินแต่ละชนิดกับการใช้ประโยชน์แต่ละอย่างนั่นเอง

การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตร ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรมาโดยตลอด ในอดีตมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตอาหารดำรงชีพ หรือที่เรียกว่า การเกษตรแบบยังชีพ (Subsistence farming) แต่ในปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็นการผลิตเพื่อจำหน่ายเป็นการเพิ่มพูนรายได้ของเกษตรกรมากขึ้น ถึงแม้จะมีการขยายกิจการให้มีขนาดใหญ่แต่ก็ยังคงมีการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรแบบยังชีพอยู่ เนื่องจากเกษตรกรมีความแตกต่างทางด้านความรู้ความสามารถ และเงินทุน จึงทำให้ลักษณะการใช้ที่ดินแตกต่างกันไปและสามารถแยกประเภทได้ดังนี้

1) การเกษตรแบบยังชีพ เป็นการเกษตรที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความสามารถ และเงินทุนหมุนเวียนมากนัก ใช้พื้นที่ขนาดเล็ก ตัวอย่างที่เด่นชัดคือ การทำไร่เลื่อนลอย

2) การเกษตรแบบการค้า (Commercial agriculture) เป็นการใช้ดินเพื่อการเพาะปลูกหรือเลี้ยงสัตว์เพียงอย่างเดียวเป็นการเกษตรที่มีแบบแผน และหวังผลเพื่อการค้าส่วนใหญ่มักเป็นกิจการขนาดใหญ่ ลงทุนมาก เกษตรกรต้องมีความรู้ความสามารถทั้งด้านวิชาการเกษตรเป็นอย่างดีสามารถจัดหาพื้นที่การเกษตรและจัดรูปที่ดินเพื่อสะดวกในการใช้เครื่องจักรกลและการขนส่งอันเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิตและระบายผลผลิตออกสู่ตลาด

3) การเกษตรแบบผสม (Diversified agriculture) เป็นการเกษตรที่มีการปลูกพืชต่างชนิดกัน หรือแบ่งพื้นที่ไว้เลี้ยงสัตว์ประกอบกับการปลูกพืช เป็นการจักระบบการเกษตรใหม่เพื่อลดความเสี่ยงอันเกิดจากการเกษตรแบบการค้า

มनु และคณะ (2537) แบ่งกิจกรรมการใช้ที่ดินเพื่อตอบสนองความต้องการด้านปัจจัย 4 ของมนุษย์ไว้ 4 ประเภท ได้แก่ การใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มีทั้งเพื่อการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ ซึ่งเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจของมนุษย์ และเป็นแหล่งผลิตปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะอาหาร การใช้ที่ดินเพื่อกิจกรรมอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมเศรษฐกิจขั้นที่สองต่อจากเกษตรกรรม ซึ่งมีทั้งอุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตภัณฑ์ทั้งทางการเกษตรและนอกการเกษตรการใช้ที่ดินเพื่อชุมชน ซึ่งรวมถึงที่อยู่อาศัย ที่ประกอบกิจการพาณิชย์ ตลอดจนที่พักผ่อนในชุมชนการใช้ที่ดินเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวประเภทต่างๆ ซึ่งมีทั้งที่เกิดเองโดยธรรมชาติ เช่น น้ำตก ภูเขา และที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น เขื่อน สวนสาธารณะ ตลอดจนสถานที่ที่เป็นขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่นต่างๆ

ได้กำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมในการเกษตรกรรม โดยจัดแบ่งชั้นคุณภาพตามสมรรถนะในการปลูกพืชแต่ละกลุ่ม ดังนี้

พื้นที่เกษตรกรรมชั้นที่ 1 กำหนดเป็นพื้นที่ควรคุ้มครองเพื่อใช้ในการเกษตรซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการผลิตทางการเกษตรสูง เหมาะสมกับพืชกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรืออาจปลูกพืชได้หลายชนิด ผลผลิตมักมีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยของพืชแต่ละชนิด

พื้นที่เกษตรกรรมชั้นที่ 2 กำหนดเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาและส่งเสริมเพื่อการเกษตรกรรม มีศักยภาพในการผลิตทางการเกษตรปานกลาง อาจต้องมีการปรับปรุงหรือเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ดิน โดยการใช้ปุ๋ย หากมีการลงทุนทางเทคโนโลยีในการผลิตช่วยให้ได้ผลผลิตที่ดีขึ้นแต่อาจก่อให้เกิดปัญหาต่อสภาพแวดล้อมโดยรวม

พื้นที่เกษตรกรรมชั้นที่ 3 เป็นพื้นที่ที่กำหนดให้มีการส่งเสริมหรือฟื้นฟูเพื่อการเกษตรกรรม เนื่องจากมีศักยภาพการผลิตค่อนข้างต่ำสามารถปลูกพืชได้บางชนิด และผลผลิตที่ได้ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของพืชแต่ละชนิด มีข้อจำกัดด้านสภาพภูมิประเทศ หากใช้ประโยชน์ที่ดินผิดประเภทอาจก่อให้เกิดปัญหาการชะล้างพังทลายของดินได้ง่าย เป็นพื้นที่อาศัยน้ำฝน จำเป็นต้องมีการลงทุนปรับปรุงดินสูง และต้องการลงทุนทางเทคโนโลยีในการผลิตเพื่อช่วยให้ได้ผลผลิตที่ดีขึ้นแต่อาจก่อให้เกิดปัญหาต่อสภาพแวดล้อมโดยรวมได้ง่าย

พื้นที่เกษตรกรรมชั้นที่ 4 เป็นพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมต่อการเกษตรสำหรับการเพาะปลูกพืชเนื่องจากมีข้อจำกัดอย่างรุนแรงที่ไม่สามารถเพาะปลูก หรือหากเพาะปลูกอาจส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมอย่างรุนแรงเนื่องจากปัญหาคุณสมบัติดิน สภาพภูมิประเทศ ความลาดชัน แหล่งน้ำในการเพาะปลูกแต่สามารถปลูกพืชได้บางชนิด ซึ่งต้องมีการลงทุนสูงแต่จะให้ผลผลิตต่ำสำหรับบางพื้นที่อาจเหมาะสำหรับการใช้ที่ดินเพื่อกิจกรรมอื่น เช่น การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การเลี้ยงสัตว์ ปลูกสวนป่าเศรษฐกิจ นอกจากนี้บางพื้นที่อาจติดข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์อันเนื่องมาจากเป็นพื้นที่ป่าสงวน และมีข้อจำกัดทางกฎหมายอื่นๆ

พื้นที่เกษตรกรรมชั้นที่ 5 กำหนดเป็นพื้นที่อนุรักษ์ตามกฎหมายที่ห้ามใช้ในการเกษตรต้องการอนุรักษ์ไว้เพื่อความอุดมสมบูรณ์ทางนิเวศและสิ่งแวดล้อม

3.1.2 การจัดการทรัพยากรน้ำ

จรรยาภรณ์ (2554) กล่าวว่า แนวคิดการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการเป็นแนวคิดที่พิจารณาการจัดการน้ำในแง่ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรอื่น ๆ ในลุ่มน้ำ เช่นเดียวกับแนวคิดเรื่องการจัดการลุ่มน้ำ ทั้งนี้เพื่อให้การใช้น้ำเกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยคำนึงถึงปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมและมีเป้าหมายให้ได้รับผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและสังคมสูงสุด โดยสรุปแล้ว การจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ เป็นกระบวนการในการส่งเสริมการประสานการพัฒนาและจัดการทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรดิน และทรัพยากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาซึ่งประโยชน์สูงสุดทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ที่ดีของสังคมอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่ส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนของระบบนิเวศน์ การจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ มีแนวคิดขั้นพื้นฐานที่แตกต่างจากแนวคิดการจัดการทรัพยากรน้ำแบบดั้งเดิม ที่การจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการนั้นคำนึงถึงการจัดการทั้งด้านอุปสงค์และอุปทาน ดังนั้น การบูรณาการจึงสามารถพิจารณาได้ภายใต้สองระบบหลัก คือ ระบบทางธรรมชาติ ซึ่งมีความสำคัญเกี่ยวกับปริมาณและคุณภาพของทรัพยากรที่มี

อยู่และระบบทางมนุษย์ ซึ่งเป็นผู้กำหนดหรือทำให้เกิดความต้องการในการใช้ การผลิตของเสียรวมทั้งการปนเปื้อนของทรัพยากรน้ำ อีกทั้งยังเป็นผู้กำหนดลำดับความสำคัญในการพัฒนา ซึ่งมีผลต่อความต้องการใช้น้ำ

3.1.3 การจัดการทรัพยากรป่าไม้

จากการที่พื้นที่ป่าไม้ลดลงอย่างมาก อันส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรป่าไม้ลดลง ในขณะที่ความต้องการใช้ประโยชน์เพิ่มมากขึ้น จึงจำเป็นต้องอาศัยหลักวิชาการในการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้อย่างจริงจัง โดยแยกเป็น 2 ประเภทหลักๆ ได้แก่

พื้นที่ป่าอนุรักษ์ ประกอบด้วยพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธาร หรือพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า การจัดการควรมุ่งเน้นที่จะรักษาไว้สำหรับเป็นป่าป้องกันภัยหรือเป็นป่าเนกประสงค์ให้มากที่สุด เนื่องจากเป็นป่าสาธารณะประโยชน์ โดยในการบริหารจัดการจะต้องให้ความสำคัญระดับสูงต่อการป้องกันรักษาป่าที่ยังมีสภาพสมบูรณ์ ส่วนบริเวณที่มีสภาพเสื่อมโทรม โดยเฉพาะบริเวณที่เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร ควรรีบเร่งแก้ไขปรับปรุงให้มีสภาพดีขึ้น

พื้นที่ป่าเศรษฐกิจ ในขั้นต้นจะต้องให้ความสำคัญกับการป้องกันรักษาป่า ทั้งที่เป็นธรรมชาติและสวนป่า รวมทั้งหาวิธีเพิ่มผลผลิตของป่าไม้ในเนื้อที่ป่าที่เหลืออยู่ให้อำนวยประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่ประเทศชาติและประชาชนให้มากที่สุด

นอกจากนี้ การเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ ยังสามารถทำได้ในรูปของการส่งเสริมเกษตรกร ให้ทำการปลูกสร้างป่าตามหัวไร่ปลายนาน หรือที่รกร้างว่างเปล่าของตน โดยไม้ที่ปลูกอาจเป็นไม้ไผ่หรือไม้โตเร็วที่ใช้อบรมหมุนเวียนสั้นๆ ทั้งนี้เพื่อจะได้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการปลูกพืชเกษตรอีกส่วนหนึ่งอีกทั้งทำให้เกิดความร่มเย็น และเป็นแนวกันลมให้แก่พืชสวนไร่นาด้วย ตลอดจนการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่น ดำเนินการพัฒนาในรูปของป่าชุมชน โดยทำการปลูกป่าประเภทไม้ใช้สอยที่โตเร็ว และสามารถขึ้นได้ดีในสภาพพื้นดินของท้องถิ่นนั้น และควรเป็นต้นไม้ที่ใช้ประโยชน์ได้หลายประเภท ตลอดจนการปลูกไม้สมุนไพรในบริเวณที่เป็นที่รกร้างว่างเปล่าหรือที่สาธารณประโยชน์ เพื่อใช้ประโยชน์ในท้องถิ่นของตน และเพื่อช่วยรักษาสภาวะแวดล้อม

3.1.4 การจัดการผลผลิตทางการเกษตร

ผลผลิตทางการเกษตรของประเทศไทยของเรานั้นมีมากมายหลายชนิด ผลัดเปลี่ยนกันผลิดอกออกผลตลอดทั้งปี ซึ่งเกิดจากการดูแลเอาใจใส่ของเกษตรกรผู้ผลิต ตั้งแต่การคัดเลือกพันธุ์พืช การเตรียมพื้นที่เพาะปลูก การให้น้ำและการให้ปุ๋ย การป้องกันกำจัดพืช การเก็บเกี่ยว และการวางจำหน่าย อย่างไรก็ตาม ปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นกับการจัดการภายหลังการเก็บเกี่ยวของผลผลิตทางการเกษตรของประเทศไทย ก็คือ การจัดการทางการตลาด การจัดการทางการตลาดนี้มีหลายมุมมองแตกต่างกันไป การตลาดในส่วนที่ค่อนข้างจะใกล้ชิดตัวเกษตรกรค่อนข้างมาก นั่นก็คือการจัดการทางการตลาดในรูปแบบที่ตัวเกษตรกรเป็นผู้จำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรเอง คือ เป็นทั้งผู้ผลิต ผู้แปรรูป และผู้จำหน่ายเองในตัวเอง

3.2 แผนการใช้ที่ดิน และเขตการใช้ที่ดิน

3.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผน บัณฑิต (2535) กล่าวว่า แผนการใช้ที่ดิน คือ การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด หมายถึง การกำหนดขอบเขตบริเวณที่ดิน ตามความแตกต่างของลำดับชั้นแห่งการใช้ที่ดินนั้น ๆ โดยพิจารณาจากชนิดของการใช้ที่ดิน ทรัพยากรที่มีอยู่ สภาพเศรษฐกิจและสังคม นโยบายของรัฐ ฯลฯ ทั้งนี้ต้องเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาและการอนุรักษ์ภายใต้สภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์ให้การใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นไปอย่างประหยัด เกิดประโยชน์ต่อหน่วยพื้นที่อย่างสูงสุดและสามารถอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่ได้ในอนาคตอีกด้วย

การวางแผนการใช้ที่ดิน เป็นการใช้ความรู้ทางด้านวิชาการหลายสาขาวิเคราะห์พฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้ที่ดินในอดีต สภาพปัญหาในปัจจุบัน เพื่อกำหนดแนวทางในการคาดคะเนความน่าจะเป็นไปได้ของการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้ที่ดินในอนาคต โดยพยายามลดความผิดพลาดต่างๆ ที่เกิดขึ้นต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ อันมีผลต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

การวางแผนการใช้ที่ดิน จะเป็นการชี้แนะในการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้น ๆ ซึ่งเมื่อใช้แล้วจะได้ประโยชน์มากที่สุด จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่รอบ ๆ ตัว การวางแผนการใช้ที่ดินต้องขึ้นอยู่กับความเข้าใจ ทั้งธรรมชาติของสิ่งแวดล้อมและชนิดของการใช้ที่ดินจะนำมาปฏิบัติ

การวางแผนการใช้ที่ดินจะต้องมีวัตถุประสงค์ที่จำเพาะเจาะจง อาจถูกกำหนดขึ้น โดยความต้องการของสังคมหรือนโยบายที่เล็งไม่ได้ ซึ่งจะต้องให้เกิดความเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยปกติการวางแผนการใช้ที่ดินที่จะใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3.2.2 หลักการวางแผน หลักการวางแผนการใช้ที่ดินต่อไปนี้เป็น การวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาชนบทที่เกี่ยวข้องกับการกลีกรรม ป่าไม้ ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ การประมง และการจัดการลุ่มน้ำ ทั้งในระดับท้องถิ่นถึงระดับประเทศ ส่วนแผนการใช้ที่ดินเพื่อชุมชน การอุตสาหกรรม ด้านสังคม หรือการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก หลักการที่จะกล่าวอาจไม่มีความเกี่ยวข้องโดยตรง แต่สามารถใช้เป็นแนวทางได้ในระดับหนึ่ง

1) การวางแผนการใช้ที่ดิน คือเรื่องของเหตุผลกรรมวิธีการวางแผนจะเป็นขั้นตอนตามลำดับแห่งเหตุผลและข้อเท็จจริง ซึ่งจะเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาการใช้ที่ดิน การรวบรวมเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหา

2) การวางแผนการใช้ที่ดินเป็นกรรมวิธียืดหยุ่น ได้การแก้ปัญหาการใช้ที่ดินจึงควรมีทางเลือกหลายๆทางให้ผู้ใช้ที่ดินได้มีโอกาสเลือก ทางเลือกที่ดีที่สุดซึ่งขึ้นอยู่กับโอกาสหรือเหตุการณ์ในขณะนั้น

3) การวางแผนการใช้ที่ดินต้องทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นทีมการวางแผนการใช้ที่ดินต้องอาศัยการทำงานร่วมกันระหว่างนักวิชาการจากหลายๆสาขา ขนาดของกลุ่มจะขึ้นอยู่กับความซับซ้อนของทรัพยากรและปัญหา ลักษณะการทำงานก็จะต้องไปพร้อมๆ กัน

4) การวางแผนการใช้ที่ดินที่เกี่ยวข้องกับหลายๆสาขาการวางแผนการใช้ที่ดินเป็นการทำงานที่เกี่ยวข้องกับที่ดินและการใช้ที่ดินทั้งหมด ซึ่งจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับหลายสาขา เช่น ทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ ด้านวิศวกรรม ด้านการเกษตร สิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นต้น โดยทั่วไปกระทรวงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจะสนับสนุนกรรมวิธีวางแผนและการปฏิบัติให้เป็นไปตามแผน

5) ความต้องการของมนุษย์ กระตุ้นให้เกิดการวางแผนจำนวนของประชากรที่เพิ่มขึ้น ประกอบกับความต้องการการใช้ที่ดินของมนุษย์ที่เพิ่มขึ้นเช่นกัน แต่ทรัพยากรที่ดินมีอยู่อย่างจำกัด การวางแผนการใช้ที่ดินที่เหมาะสมและการเพิ่มประสิทธิภาพของที่ดิน จะเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยตอบสนองความต้องการของมนุษย์ที่เพิ่มขึ้นได้

6) แผนการใช้ที่ดินเป็นการวางลำดับชั้นการวางแผนการใช้ที่ดินอาจทำได้โดยการวางแผนจากเบื้องบนมาสู่ระดับล่าง โดยผู้บริหารระดับสูงเป็นผู้กำหนดแผน หรือการวางจากระดับล่างไปสู่ระดับบน ซึ่งผู้ใช้ที่ดินและเจ้าหน้าที่ของรัฐในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการทำแผน โดยเป็นผู้ศึกษาข้อมูลและปัญหาท้องถิ่น แล้วนำเสนอต่อผู้บริหารระดับสูง

7) แผนการใช้ที่ดินที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้เมื่อสถานการณ์ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปหรือได้รับข้อมูลใหม่ การติดตามการประเมินผลถูกนำมาใช้วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและปัญหาที่ทำให้ต้องปรับปรุงแผนใหม่ ดังนั้นการวางแผนจึงเป็นกระบวนการไม่หยุดนิ่ง หมุนเวียนอยู่ตลอดเวลา

8) แผนการใช้ที่ดินต้องมีลักษณะผสมผสานแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดออกมาจะต้องมีหลายทางเลือก สำหรับการเลือกประเภทหนึ่ง อาจเหมาะสำหรับการใช้ที่ดินอีกประเภทหนึ่งก็ได้ การมีทางเลือกการใช้ประโยชน์ที่ดินหลาย ๆ ทางจะทำให้สามารถตอบสนองความต้องการต่อการใช้ที่ดินได้ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

3.3 การบริหารงานแบบบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐ กับเกษตรกร

การบริหารงานแบบบูรณาการ หมายถึง การบริหารการจัดสรรทรัพยากร ความรู้ ความสามารถ เทคโนโลยี การประสานงานและวิธีการบริหารจัดการ เพื่อให้งาน บรรลุวัตถุประสงค์ โดยรวมกันทำหน้าที่อย่างกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียว กรมพัฒนาชุมชน (2550) กล่าวว่า ตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินการบูรณาการระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพจากกระบวนการที่ถูกพัฒนาภายในองค์กรเพื่อให้ระบบมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ถ้าสามารถทำให้บรรลุผลได้ ระบบจะทำให้ได้รับผลตอบแทนจากทรัพยากรที่ได้รับการพัฒนา สถานการณ์ในชุมชนยุคปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและตลอดเวลา เป็นการเปลี่ยนไปสู่ความร่วมมือและความขัดแย้งของคน กลุ่ม องค์กรในชุมชน ดังนั้นการทำงานพัฒนาภายใต้กระแสที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดจนจะทำในแบบเดิมๆ ที่เคยทำกันมานานไม่ได้แล้ว การเปลี่ยนแปลงที่กล่าวถึงนี้ไม่ใช่เฉพาะการเปลี่ยนแปลงที่มองเห็นได้ด้วยตา เพียงอย่างเดียวแต่รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของมนุษย์ในเรื่องความคิดเห็น การเข้ามามีส่วน

ร่วมในการพัฒนาซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงในทางสร้างสรรค์ หากมองย้อนไปในอดีต จะเห็นว่ารัฐเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาที่จะนำพาชีวิตของประชาชนไปยังจุดหมายปลายทางของรัฐต้องการ ซึ่งอาจไม่ใช่ความต้องการของประชาชนผลจากการพัฒนาส่วนใหญ่มักจะตกอยู่กับกลุ่ม ผู้ทำนาส่วนใหญ่หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ และทำให้ประชาชนรู้สึกว่าการพัฒนาส่วนใหญ่มักจะตกอยู่กับกลุ่ม ผู้ทำนาส่วนใหญ่หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ และทำให้ประชาชนรู้สึกว่าการพัฒนาส่วนใหญ่มักจะตกอยู่กับกลุ่ม ผู้ทำนาส่วนใหญ่หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ “ไม่ใช่เรื่องของประชาชน” ประชาชนจึงไม่ให้ความสนใจหรือเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนามากนัก นอกจากนี้ ผลพวงจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีสารสนเทศที่รวดเร็วและเข้าถึงประชาชนอย่างกว้างขวางเท่าเทียมในทุก ระดับประกอบ พ.ร.บ.กระจายอำนาจ ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม กิจกรรมต่างๆ ของชุมชนมากขึ้น ส่งผลให้การทางานพัฒนาต้องปรับยืดหยุ่นให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของ ประชาชน โดยคำนึงความแตกต่างหลากหลายที่ต้องใช้รูปแบบ วิธีการที่สอดคล้องเหมาะสมเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน มีการบูรณาการงาน มีการติดต่อสื่อสารในลักษณะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันอย่างเสมอภาค เข้าถึงและรับรู้ ข้อมูลข่าวสารอย่างเท่าเทียมกัน และเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรม ร่วมกันกำกับดูแลกิจกรรมเหล่านั้น ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ร่วมกันกำหนดไว้ กำกับดูแลงบประมาณของรัฐที่มาจากภาษีของ ประชาชน มีผลประโยชน์ร่วมกัน เพื่อสร้างพลังการทำงานร่วมกันอย่างมีวิสัยทัศน์ กระบวนการแผนชุมชน เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะต้องนำมาใช้ในการพัฒนาสังคมของชุมชนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน ตลอดเวลาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ภายใต้วิสัยทัศน์และงบประมาณของประชาชน เพื่อให้เป็นชุมชนที่สมานฉันท์ได้อย่างแท้จริง และเข้มแข็งได้อย่างยั่งยืนตลอดไป

การนำแผนไปปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การบูรณาการ ของหน่วยงานภาครัฐ ระดับความสำเร็จ ในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการ หมายถึง กระบวนการนำฐานข้อมูลด้าน ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านเศรษฐกิจและสังคม และนโยบายการใช้ที่ดินของรัฐมาจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับ ตำบล โดยกรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานหลักในการบูรณาการกิจกรรมของหน่วยงานราชการในกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตาม แผนการใช้ที่ดิน ซึ่งจะทำการใช้ประโยชน์ที่ดินตามความเหมาะสมของศักยภาพที่ดิน สอดคล้องตาม สภาพเศรษฐกิจและสังคม และความต้องการของท้องถิ่น โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนด้วยการ จัดประชุมชี้แจงเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ และจะนำไปสู่การ ลงนามในบันทึกความเข้าใจ (MOU) ระหว่างส่วนราชการ อาทิ องค์การบริหารส่วนตำบลกับกรม พัฒนาที่ดิน เพื่อดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการต่อไป

3.3.1 ลักษณะการบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐในการใช้แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล แบบบูรณาการ ประกอบด้วย

1) การบูรณาการระหว่างหน่วยงานภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กับ องค์การบริหารส่วนตำบลผักไหม หมายถึง การปฏิบัติงานตามภารกิจของหน่วยงานภายในกระทรวง

เกษตรและสหกรณ์เพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่ของเกษตรกรตำบลฝักไหม โดยร่วมมือกับหน่วยงาน องค์การบริหารส่วนตำบลฝักไหม เป็นผู้ประสานงานกับเกษตรกรในพื้นที่

2) การบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐกับเกษตรกร หมายถึง การปฏิบัติงานตามภารกิจของหน่วยงานภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่ของเกษตรกรตำบลฝักไหม โดยกิจกรรมที่ดำเนินการต้องมาจากความต้องการแก้ไขปัญหาที่แท้จริงของเกษตรกรตำบลฝักไหม

3) การบูรณาการของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรกับเกษตรกร หมายถึง การปฏิบัติงานตามภารกิจของเจ้าหน้าที่รัฐภายในหน่วยงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยเป็นผู้ปฏิบัติงานอย่างแท้จริง เพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่ของเกษตรกรตำบลฝักไหม เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้ทำหน้าที่ประสานงาน จัดอบรม สาธิตวิธีการ กิจกรรมที่ดำเนินการให้กับเกษตรกรตำบลฝักไหม

3.3.2 ขั้นตอนจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแผนปฏิบัติราชการของกระทรวงและนโยบายสำคัญ/พิเศษของรัฐบาล

ระดับที่ 1 จัดทำร่างแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการของหน่วยงานราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในเขตพื้นที่ชลประทานและหรือพื้นที่ สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม จำนวน 12 ตำบล

ระดับที่ 2 กำหนดกิจกรรมในการพัฒนาพื้นที่เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรให้สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินตามภารกิจของหน่วยงานในแต่ละประเด็นปัญหา

ระดับที่ 3 จัดประชุมชี้แจง เพื่อเสนอร่างแผนการใช้ที่ดินฯ พร้อมกิจกรรมในการพัฒนา และรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่

ระดับที่ 4 ปรับปรุงร่างแผนการใช้ที่ดินฯ พร้อมกิจกรรมในการพัฒนา ตามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้จากผลสรุปการประชุมชี้แจง

ระดับที่ 5 จัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการ พร้อมแผนงานและกิจกรรมในการพัฒนาพื้นที่

3.4 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ

ความหมายของความรู้ นักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายของคำว่า “ความรู้ความเข้าใจ” โดยสรุปความหมายได้ว่า ความรู้ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการจำและเข้าใจรายละเอียดของข้อมูลต่างๆที่บุคคลได้สะสมไว้และถ่ายทอดต่อกันมาตลอดจนสามารถที่จะสื่อความหมาย แปลความ ตีความ ขยายความ หรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ หลังจากที่ ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆแล้ว

ศุภกนิษฐ์ (2540) ได้กล่าวถึงการวัดความรู้ว่า การวัดความรู้เป็นการวัดระดับความจำ ความสามารถในความคิด เข้าใจกับข้อเท็จจริงที่ได้รับการศึกษา และประสบการณ์เดิม โดยผ่านการทดสอบคุณภาพแล้ว จะแยกคนที่มีความรู้กับไม่มีความรู้ออกจากกัน ได้ระดับหนึ่ง

เกษม (2544) ได้ให้ความหมายของความรู้ว่า หมายถึง การรวบรวมความคิดของมนุษย์ จัดให้เป็นหมวดหมู่และประมวลสาระที่สอดคล้องกัน โดยนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ดังนั้นสิ่งที่ เป็น สาระที่สอดคล้องกัน โดยนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ดังนั้นสิ่งที่ เป็น สาระในระบบข้อมูลข่าวสาร

จากคำจำกัดความที่มีผู้กล่าวไว้ในเบื้องต้น สามารถสรุปได้ว่า ความรู้ หมายถึงข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ และรายละเอียดของเรื่องราวและการกระทำต่าง ๆ ที่บุคคลได้ประสบมาและเก็บสะสมไว้ เป็นความจำที่สามารถถ่ายทอดต่อ ๆ ไปได้และสามารถวัดความรู้ได้โดยการระลึกถึงเรื่องเหล่านั้น แล้วแสดงออกมา

ระดับของความรู้ ความรู้มีอยู่มากมายรอบ ๆ ตัวเราและสามารถจัดแบ่งออกได้เป็น 4 ระดับ

ระดับแรก ความรู้เกี่ยวกับสิ่งรอบตัวเรา ซึ่งสามารถรับรู้ได้โดยประสาทสัมผัส มองเห็น ได้ยิน คมกลิ่น และลิ้มรสได้ เช่น ความร้อน - เย็น ความสว่าง - มืด เสียง ดัง-เบา กลิ่นหอม-เหม็นและ รสเค็ม-หวาน เป็นต้น ความรู้ระดับต้นนี้อาจเรียกว่า ความรู้ลึกลับ

ระดับที่สอง ได้แก่ ความรู้ด้านภาษา ซึ่งจะทำได้ อ่านและเขียนหนังสือได้ ฟังเข้าใจ ฟัง วิทยูและดูทีวีรู้เรื่อง ตลอดจนมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้สะสมและตกทอดกันมา

ระดับที่สาม ได้แก่ ความรู้ด้านวิชาการ ซึ่งได้จากการศึกษาเล่าเรียน ทำให้เกิดเลขเป็น คำนวน ดอกเบี้ยได้ ออกแบบอาคารได้ เขียนบทละครได้ ใช้คอมพิวเตอร์เป็น รู้กฎหมายบ้านเมือง รู้จักกฎเกณฑ์ ทางฟิสิกส์ ดาราศาสตร์ เคมี และชีววิทยา วินิจฉัยโรคและรู้วิธีการรักษาโรค เป็นต้น ความรู้วิชาการเหล่านี้ มักจะต้องเรียนรู้จากครู อาจารย์ เอกสาร ตำราทางวิชาการหรือผู้ที่รู้เรื่องนั้นมาก่อน

ระดับที่สี่ ได้แก่ ความรู้ใหม่ เป็นความรู้ที่ไม่เคยมีอยู่ก่อน ได้มาโดยการค้นคว้าวิจัย การ คิดค้นกระบวนการใหม่ และควรจะหาแนวทางในการนำความรู้ใหม่ไปใช้ให้เป็นประโยชน์เพื่อให้เกิดการพัฒนา

การวัดความรู้ การวัดความรู้เป็นการวัดความสามารถในการระลึกเรื่องราวข้อเท็จจริง หรือประสบการณ์ ต่าง ๆ หรือเป็นการวัดการระลึกประสบการณ์เดิมที่บุคคลได้รับคำสอน การบอกกล่าว การฝึกฝนของผู้สอน รวมทั้ง จากตำราจากสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ด้วยคำถามวัดความรู้ แบ่งออกเป็น 3 ชนิด ไทศกาล (2526) คือ

1) ถามความรู้ในเนื้อเรื่องเป็นการถามรายละเอียดของเนื้อหาข้อเท็จจริงต่างๆของเรื่องราว ทั้งหลายประกอบด้วยคำถามประเภทต่าง ๆ เช่น คำศัพท์ หรือรายละเอียดของเนื้อหาต่าง ๆ

2) ถามความรู้ในวิธีการดำเนินการ เป็นการถามวิธีการปฏิบัติต่าง ๆ ตามแบบแผน ประเพณี ขั้นตอนของการปฏิบัติงานทั้งหลาย เช่นถามระเบียบแบบแผน ลำดับขั้น แนวโน้มการจัด ประเภทและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ

3) ถามความรู้รวบยอด เป็นการถามความสามารถในการจดจำข้อสรุป หรือหลักการของเรื่องที่เกิดจากการผสมผสานหลักขณะร่วมเพื่อรวบรวมและย่อลงมาเป็นหลักหรือหัวใจของเนื้อหานั้น

จำนง (2535) กล่าวว่า การวัดความรู้ในส่วนมากนิยมใช้แบบทดสอบ ซึ่งแบบทดสอบนี้เป็นเครื่องมือประเภทข้อเขียนที่นิยมใช้กันทั่วไป แบ่งออกเป็น 2 ชนิดคือ

1) แบบอัตนัยหรือแบบความเรียง โดยให้เขียนตอบเป็นข้อความสั้นๆ ไม่เกิน 1-2 บรรทัด หรือเป็นข้อๆ ตามความเหมาะสม

2) แบบปรนัยแบ่งเป็น

ก. แบบเติมคำหรือเติมข้อความให้สมบูรณ์ แบบทดสอบนี้เป็นการวัดความสามารถในการหาคำหรือข้อความมาเติมลงในช่องว่างของประโยคที่กำหนดให้ถูกต้องแม่นยำ โดยไม่มีคำตอบใดชี้นำมาก่อน

ข. แบบถูก-ผิด แบบทดสอบนี้วัดความสามารถในการพิจารณาข้อความที่กำหนดให้ว่าถูกหรือผิด ใช่หรือไม่ใช่ จากความสามารถที่เรียนรู้มาแล้ว โดยจะเป็นการวัดความจำและความคิด ในการออกแบบทดสอบควรต้องพิจารณาถึงข้อความจะต้องชัดเจน ถูกหรือผิดเพียงเรื่องเดียว สั้นกะทัดรัดได้ใจความ และไม่ควรรู้คำปฏิเสธซ้อน

ค. แบบจับคู่ แบบทดสอบนี้เป็นลักษณะการวางข้อเท็จจริง เงื่อนไข คำ ตัวเลข หรือสัญลักษณ์ไว้ 2 ด้านขนานกัน เป็นแถวตั้ง 2 แถว แล้วให้อ่านคูข้อเท็จจริงในแถวตั้งด้านหนึ่งว่ามีความเกี่ยวข้องกับ จับคู่ได้พอดีกับข้อเท็จจริงในอีกแถวตั้งหนึ่ง โดยทั่วไปจะกำหนดให้ตัวเลือกในแถวตั้งด้านหนึ่งน้อยกว่าอีกด้านหนึ่ง เพื่อให้ได้ใช้ความสามารถในการจับคู่มากขึ้น

ง. แบบเลือกตอบ ข้อสอบแบบนี้เป็นข้อสอบที่นิยมใช้กันในปัจจุบัน เนื่องจากสามารถวัดได้ครอบคลุมจุดประสงค์และตรวจให้คะแนนได้แน่นอน ลักษณะของข้อสอบประกอบด้วยส่วนข้อคำถามและตัวเลือก โดยตัวเลือกจะมีตัวเลือกที่เป็นตัวถูก และตัวเลือกที่เป็นตัวลวง ผู้เขียนข้อสอบต้องมีความรู้ในวิชานั้นอย่างลึกซึ้ง และรู้วิธีการเขียนข้อสอบ โดยมีข้อควรพิจารณา คือ ในส่วนข้อคำถามต้องชัดเจนเพียงหนึ่งเรื่อง ภาษาที่ใช้กะทัดรัดเหมาะสมกับระดับของผู้สอบ ไม่ใช่คำปฏิเสธหรือปฏิเสธซ้อนกัน และไม่ควรถามคำถามแบบท่องจำ และในส่วนตัวเลือกควรมีคำตอบถูกเพียงคำตอบเดียวที่มีความกะทัดรัด ไม่ชี้นำหรือแนะคำตอบ มีความเป็นอิสระจากกัน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเรียงตามลำดับตามปริมาณหรือตัวเลข ตัวลวงต้องมีความเป็นไปได้และกำหนดจำนวนตัวเลือก 4 หรือ 5 ตัวเลือก

เขาวดี (2540) กล่าวว่า การวัดความรู้เป็นการวัดความสามารถของบุคคลในการระลึกนึกถึงเรื่องราว หรือสิ่งที่เคยเรียนมาแล้วซึ่งคำถามที่ใช้ในระดับนี้ คือความจำกล่าวโดยสรุป ความรู้ความเข้าใจ หมายถึง ความทรงจำในเรื่องราว ข้อเท็จจริงรายละเอียดต่างๆ และความสามารถในการนำความรู้ที่เก็บรวบรวมมาใช้ตัดแปลง อธิบาย เปรียบเทียบในเรื่องนั้นๆ ได้อย่างมีเหตุผล และความรู้ความเข้าใจเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องโดยตรงและรวมถึงการนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ตามขั้นตอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่องผลสำเร็จของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการ กรณีศึกษาตำบลผักไหม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey research) ทำการรวบรวมข้อมูลที่ได้รับจากแบบสัมภาษณ์ใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ จำนวนเกษตรกรที่ทำการเกษตร ในพื้นที่ตำบลผักไหม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 204 คน โดยผู้ศึกษาเก็บข้อมูลที่ตอบสมมุติฐานได้จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 100 การวิเคราะห์ผลการศึกษาใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) เพื่ออธิบายผลการศึกษา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การนำเสนอผลการศึกษานี้ ผู้ศึกษาได้แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลทางกายภาพของพื้นที่ตำบลผักไหม เพื่อจัดทำเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการ

ตอนที่ 2 ศึกษาสภาพทางสังคม ความรู้ ความเข้าใจของเกษตรกรพร้อมทั้งความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการจัดการทรัพยากรทางการเกษตรตามเขตการใช้ที่ดิน ระดับตำบลแบบบูรณาการ

ตอนที่ 3 ศึกษาผลสำเร็จที่เกษตรกรได้รับจากการจัดทำเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการ

4.1 ศึกษาข้อมูลทางกายภาพของพื้นที่ตำบลผักไหม เพื่อจัดทำเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการ

ตำบลผักไหม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ มีเนื้อที่ประมาณ 22,637 ไร่ มีอาณาเขตทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงท่าบ จังหวัดสุรินทร์ และตำบล จานแสนไชย อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลสวาย และตำบลตูม อำเภอปรังค์ภู จังหวัดศรีสะเกษ ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลจานแสนไชย อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลเกาะแก้ว อำเภอสำโรงท่าบ จังหวัดสุรินทร์ แบ่งการปกครองเป็น 17 หมู่บ้าน มีสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยใช้ทำนา ส่วนสภาพพื้นที่ที่มีลักษณะราบเรียบก็ใช้ทำนาเช่นกัน แหล่งน้ำที่สำคัญ ได้แก่ หนองกระสังข์ หนองกระเด็น และห้วยทับทันไหลผ่านทางทิศตะวันตกของพื้นที่ มีสภาพภูมิอากาศแบบมรสุมเขตร้อน มีปริมาณน้ำฝนรวมเฉลี่ยทั้งปี 1,466.5 มิลลิเมตร มีอุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี 27.5 องศาเซลเซียส มีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยทั้งปี 70.9 เปอร์เซ็นต์ทรัพยากรที่ดินในปัจจุบันของตำบลผักไหมที่ใช้ในพื้นที่ พบว่ามีกลุ่มชุดดิน 2 กลุ่มชุดดินโดยแบ่งตามสภาพพื้นที่ คือ กลุ่มชุดดินในพื้นที่ลุ่ม ได้แก่ กลุ่มชุดดิน 4 7 17 17/22 17/40 18 18/22 22 22/40 ซึ่งกลุ่มชุดดินเหล่านี้ จะมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำจนถึงปานกลาง มีการระบายน้ำเร็ว ถึงค่อนข้างเร็ว จึงเหมาะสมต่อการทำการเกษตร เช่น ทำนาข้าว ปลูกพืชผักและผลไม้ สำหรับกลุ่มชุดดินในพื้นที่ดอนในเขตดินแห้ง ได้แก่ กลุ่มชุดดิน 35 40 มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีการระบายน้ำดี เหมาะสมต่อการปลูกพืชไร่ เช่น อ้อย

มันสำปะหลัง ข้าวโพด และ ไม้ผลบางชนิด เมื่อพิจารณาพร้อมกับข้อมูลสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินก็พบเกษตรกรทำการเกษตร 18,700 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ประมาณ 1,350 ไร่ พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ประมาณ 1,831 ไร่ พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ประมาณ 635 ไร่ พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ประมาณ 118 ไร่ ในด้านทรัพยากรน้ำ ก็แบ่งเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นเอง และโครงการพัฒนาแหล่งน้ำผิวดิน ได้แก่ โครงการชลประทานขนาดเล็ก มี 1 โครงการ ได้แก่ โครงการฝายบ้านห่องน้อย มีพื้นที่รับ ประโยชน์ 200 ไร่ และโครงการพัฒนาแหล่งน้ำใต้ดิน สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมจังหวัดศรีสะเกษ และศูนย์ทรัพยากรน้ำบาดาล ภาค 7 ได้มีการขุดบ่อบาดาลโดยภาครัฐและภาคเอกชน จำนวน 67 บ่อ

จากการวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดินของตำบล พบว่าพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม มีการทำนาเป็นหลัก ส่วนพืชไร่และไม้ผลมีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ส่วนพื้นที่ป่าไม้เป็นพื้นที่ป่าผลัดใบ รอสภาพพื้นพุ่มนั้นควรรักษาป่าไม้ไว้เพื่อประโยชน์ต่อไปในอนาคต

4.2 ศึกษาสภาพสังคม ความรู้ ความเข้าใจของเกษตรกรพร้อมทั้งความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการจัดการทรัพยากรทางการเกษตรตามเขตการใช้ที่ดิน ระดับตำบลแบบบูรณาการ

4.2.1 ปัจจัยทางสังคมของเกษตรกรตำบลผักไหม

การศึกษาปัจจัยด้านสังคมของเกษตรกร ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพกิจกรรมทางการเกษตรที่ผลิต การเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกรแรงงานจ้างที่ใช้ในการทำการเกษตร ขนาดพื้นที่ถือครองเอกสารสิทธิ์ในการถือครอง สามารถอธิบายผลการศึกษาดังนี้

1) อายุ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 59.3 มีอายุมากกว่า 50 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 37.3 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 3.4 มีอายุ ระหว่าง 31-40 ปี โดยเกษตรกรมีอายุต่ำสุด 36 ปี สูงสุด 79 ปี เฉลี่ย 55.5 ปี

2) ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 73.5 เรียนจบระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 15.2 เรียนจบระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 11.2 เรียนจบระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า

3) อาชีพ พบว่า เกษตรกรทุกคนเป็นเกษตรกร ร้อยละ 100.0 นอกจากเป็นเกษตรกรแล้ว ยังมีอาชีพรับจ้างด้วย ร้อยละ 12.2

4) กิจกรรมทางการเกษตรที่ผลิต พบว่า เกษตรกรทำนาข้าว ร้อยละ 98.0 ร้อยละ 68.6 ปลูกมันสำปะหลัง ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 31.3 และเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 0.9

5) การเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกรในพื้นที่ ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน พบว่าเกษตรกรเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร และสมาชิกกลุ่มกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 88.2 กลุ่มสหกรณ์การเกษตร และกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ร้อยละ 8.8 ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกรเลย ร้อยละ 11.8

6) ลักษณะแรงงานในการทำการเกษตรเกษตรกรใช้แรงงานจ้างในการทำการเกษตร ได้แก่ แรงงานทำนาข้าว ร้อยละ 90.6 แรงงานในการปลูกมันสำปะหลัง ร้อยละ 90.2 แรงงานในการปลูกข้าวโพด

เลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 4.9 เป็นแรงงานในการปลูกพืชอื่น ๆ ได้แก่ ปลูกต้นสน และต้นสัก และ เป็นแรงงานในการเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 3.9

7) ขนาดพื้นที่ถือครอง พบว่าเกษตรกรมีพื้นที่ของตนเองร้อยละ 100.0 เป็นพื้นที่เช่าร้อยละ 59.8 เป็นพื้นที่ของผู้อื่นให้ทำฟรี ร้อยละ 12.3

8) เอกสารสิทธิ์ในการถือครองพื้นที่ทำกินของเกษตรกรในพื้นที่ พบว่าเกษตรกร มีเอกสารสิทธิ์ เป็นโฉนดร้อยละ 90 และร้อยละ 10 เป็น สปก. 4-01

4.2.2 ปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจของเกษตรกร ต่อการจัดการทรัพยากรทางการเกษตรตามเขตการใช้ที่ดิน

1) ผลการศึกษาความรู้ ความเข้าใจของเกษตรกร ต่อการจัดการทรัพยากรทางการเกษตรตามเขตการใช้ที่ดิน ตำบลฝักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านทรัพยากรดิน ด้านทรัพยากรน้ำ ด้านทรัพยากรป่าไม้ ด้านผลผลิตพืช/สัตว์/ประมงและด้านแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการ รวม 35 ข้อ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามรายละเอียดในตารางที่ 4.1-4.5 พบว่าเกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดิน โดยมีความรู้ และสามารถตอบได้ถูกต้องตรงกับค่าเฉลี่ย เรียงตามค่าร้อยละของจำนวนเกษตรกรที่ตอบถูกต้องตรงกับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ซึ่งมีความแตกต่างกันในประเด็นต่างๆ ดังนี้

ลำดับที่ 1 ด้านเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 87.83 ตอบถูกต้องในเรื่องของ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรเพื่อการจัดทำเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการ

ลำดับที่ 2 ด้านทรัพยากรดิน พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 85.16 ตอบถูกต้องในเรื่องของ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรเพื่อการจัดทำเขตการใช้ที่ดิน ด้านทรัพยากรดิน

ลำดับที่ 3 ด้านผลผลิตพืช/สัตว์/ประมง พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 83.09 ตอบถูกต้องในเรื่องของ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรเพื่อการจัดทำเขตการใช้ที่ดินด้านผลผลิตพืช/สัตว์/ประมง

ลำดับที่ 4 ด้านทรัพยากรน้ำ พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 78.97 ตอบถูกต้องในเรื่องของ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรเพื่อการจัดทำเขตการใช้ที่ดิน ด้านทรัพยากรน้ำ

ลำดับที่ 5 ด้านทรัพยากรป่าไม้ พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 73.40 ตอบถูกต้องในเรื่องของ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรเพื่อการจัดทำเขตการใช้ที่ดิน ด้านทรัพยากรป่าไม้

ตารางที่ 4.1 ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรต่อเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการ

ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจของเกษตรกร ต่อเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการ	เฉลี่ย	ตอบถูกต้อง		อันดับ
		จำนวน	ร้อยละ	
1. เขตการใช้ที่ดิน คือ เขตในการทำการเกษตร	(ถูก)	168	82.47	7
2. การกำหนดเขตพื้นที่ป่าไม้ ทำให้เกษตรกรไม่บุกรุกพื้นที่ป่า	(ถูก)	195	95.36	2
3. การกำหนดเขตเกษตรกรรมทำให้เกษตรกรเพิ่มผลผลิตพืชตาม ศักยภาพของพื้นที่	(ถูก)	204	100.0	1
4. เขตเร่งรัดพัฒนาเกษตร มีประโยชน์ในการทำการเกษตรน้อย มาก	(ผิด)	125	61.34	9
5. แนวทางการจัดการดินตามแผนการใช้ที่ดินเป็นวิธีการที่ช่วย ลดปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่า	(ถูก)	191	93.81	3
6. การสร้างกลุ่มให้เข้มแข็งมีผลต่อการต่อรองกับพ่อค้าคนกลาง ได้	(ถูก)	180	88.14	6
7. การรวมกลุ่มเพื่อถ่ายทอดความรู้ให้แก่ชุมชนเป็นการสร้าง เครือข่ายที่ดี	(ถูก)	164	80.41	8
8. การรู้การบริหารจัดการภายในกลุ่มให้มีความซื่อตรง และ โปร่งใส	(ถูก)	184	90.21	5
9. การบริหารจัดการภายในกลุ่มต้องมีความซื่อสัตย์ โปร่งใส ยุติธรรม และมีจิตอาสา	(ถูก)	190	93.30	4
10. การสร้างเครือข่ายในชุมชนให้เข้มแข็งต้องอาศัยความสามัคคี	(ถูก)	190	93.30	4
รวม	(ถูก)		87.83	

หมายเหตุ : n = 204 กลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการคัดเลือกจากประชากรที่ทำการเกษตรในเขตพื้นที่ตำบลฝักไหม

ตารางที่ 4.2 ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรต่อการจัดการทรัพยากรดิน ตามเขตการใช้ที่ดิน

ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจของเกษตรกร ต่อการจัดการทรัพยากรดินตามเขตการใช้ที่ดิน	เฉลี่ย	ตอบถูกต้อง		อันดับ
		จำนวน	ร้อยละ	
1. ทรัพยากรดินไม่มีความสำคัญต่อการปลูกพืช	(ผิด)	150	73.71	7
2. การใช้ปุ๋ยพืชสดเป็นการปรับปรุงบำรุงดินก่อนปลูกพืช	(ถูก)	192	94.33	2
3. รู้การใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราที่เหมาะสมจะทำให้พืชเจริญเติบโตได้ดี	(ถูก)	191	93.81	3
4. การใช้ปุ๋ยเคมี/สารกำจัดแมลงศัตรูพืชมากเกินไปทำให้มีสารพิษตกค้างในดิน	(ถูก)	198	96.91	1
5. การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ทำได้จากวัสดุเหลือใช้ เช่น พืชผักเศษใบไม้ เศษอาหาร	(ถูก)	198	96.91	1
6. การทำเกษตรอินทรีย์ทำให้ลดต้นทุนการผลิตได้	(ถูก)	171	84.02	5
7. การใช้ปุ๋ยพืชสดทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น	(ถูก)	151	74.23	6
8. หมู้าแฝก ไม่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ดินและน้ำ	(ผิด)	140	68.56	8
9. พืชจะให้ผลผลิตได้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับการปรับปรุงบำรุงดิน	(ถูก)	171	84.02	5
10. การตรวจวัดคุณภาพดินไม่มีความสำคัญต่อการปลูกพืช	(ผิด)	174	85.05	4
รวม	(ถูก)		85.16	

หมายเหตุ : n = 204 กลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการคัดเลือกจากประชากรที่ทำการเกษตรในเขตพื้นที่ตำบลผักไหม

ตารางที่ 4.3 ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรต่อการจัดการผลผลิตพืช/สัตว์/ประมง ตามเขตการใช้ที่ดิน

ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจของเกษตรกร ต่อการจัดการผลผลิตพืช/สัตว์/ประมง ตามเขตการใช้ที่ดิน	เฉลี่ย	ตอบถูกต้อง		อันดับ
		จำนวน	ร้อยละ	
1. การเพิ่มผลผลิตพืช/สัตว์/ประมง ทำให้เกษตรกรรายได้ลดลง	(ผิด)	113	55.15	4
2. การป้องกันแมลงศัตรูพืชทำได้โดยการใช้น้ำหมักจากใบสะเดาฉีดพ่น	(ถูก)	185	90.72	1
3. การปรับปรุงพันธุ์พืช เป็นอีกวิธีในการเพิ่มผลผลิตพืชให้ด้านทานโรคต่างๆ	(ถูก)	185	90.72	1
4. การขยายพันธุ์สัตว์ คือ การผสมเทียมสัตว์	(ถูก)	183	89.69	2
5. การขยายพันธุ์สัตว์น้ำ/ประมง ทำให้เกิดการอนุรักษ์สายพันธุ์ปลาหายากไว้ได้	(ถูก)	182	89.18	3
รวม	(ถูก)		83.09	

หมายเหตุ : n = 204 กลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการคัดเลือกจากประชากรที่ทำการเกษตรในเขตพื้นที่ตำบลผักไหม

ตารางที่ 4.4 ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรต่อการจัดการทรัพยากรน้ำ ตามเขตการใช้ที่ดิน

ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจของเกษตรกร ต่อการจัดการทรัพยากรน้ำตามเขตการใช้ที่ดิน	เฉลี่ย	ตอบถูกต้อง		อันดับ
		จำนวน	ร้อยละ	
1. ทรัพยากรน้ำ ไม่จำเป็นต่อการปลูกพืช	(ผิด)	147	72.16	4
2. การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศมีผลต่อการเพิ่มหรือลดของปริมาณน้ำฝน	(ถูก)	183	89.69	1
3. ปริมาณน้ำฝน มีผลต่อการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร	(ถูก)	171	84.02	3
4. การตรวจวัดคุณภาพน้ำไม่เกี่ยวข้องกับการทำการเกษตร	(ผิด)	121	59.28	5
5. แหล่งน้ำใต้ดิน สามารถนำมาใช้ประโยชน์เป็นแหล่ง	(ถูก)	183	89.69	1
รวม	(ถูก)		78.97	

หมายเหตุ : n = 204 กลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการคัดเลือกจากประชากรที่ทำการเกษตรในเขตพื้นที่ตำบลฝักไหม

ตารางที่ 4.5 ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรต่อการจัดการทรัพยากรป่าไม้ ตามเขตการใช้ที่ดิน

ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจของเกษตรกร ต่อการจัดการทรัพยากรป่าไม้ตามเขตการใช้ที่ดิน	เฉลี่ย	ตอบถูกต้อง		อันดับ
		จำนวน	ร้อยละ	
1. ทรัพยากรป่าไม้มีผลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์	(ถูก)	198	96.91	2
2. การบุกรุกตัดไม้ทำลายป่าไม่มีกฎหมายลงโทษ	(ผิด)	127	62.37	3
3. การป้องกันการเกิดไฟป่าทำได้โดยการถางป่าในฤดูแล้ง	(ถูก)	107	52.58	5
4. ป่ารอสภาพฟื้นฟูคือป่าเสื่อมโทรม	(ถูก)	204	100.0	1
5. ป่าสงวนแห่งชาติ เป็นเขตป่าตามกฎหมายที่สามารถทำการเกษตรได้	(ผิด)	113	55.15	4
รวม	(ถูก)		73.40	

หมายเหตุ : n = 204 กลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการคัดเลือกจากประชากรที่ทำการเกษตรในเขตพื้นที่ตำบลฝักไหม

2) ระดับคะแนนความรู้ ความเข้าใจของเกษตรกร ต่อการจัดการทรัพยากรทางการเกษตรตามเขตการใช้ที่ดิน ผู้วิจัยได้ตรวจให้คะแนนในแต่ละข้อ โดยให้ 1 คะแนน สำหรับข้อที่ตอบถูกต้องตามหลักวิชาการ และให้ 0 คะแนน สำหรับข้อที่ตอบผิด แล้วรวมคะแนนทั้งหมด และนำคะแนนรวมของแต่ละคนมาจัดระดับความรู้ตามเกณฑ์ในการประเมิน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินพบว่าเกษตรกร ร้อยละ 77.45 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินในระดับมากที่สุด ได้คะแนนอยู่ในระดับ 29–35 คะแนน และเกษตรกร ร้อยละ 22.55 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินในระดับมาก มีคะแนนอยู่ในระดับ 22–28 คะแนน โดยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินมีคะแนนต่ำสุด 23 คะแนน คะแนนสูงสุด 35 คะแนน คะแนนเฉลี่ย 30.47 คะแนนและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.76 ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ระดับคะแนนของความรู้ ความเข้าใจของเกษตรกร ต่อการจัดการทรัพยากรทางการเกษตรตามเขตการใช้ที่ดิน

ระดับคะแนน	ราย	ร้อยละ
1–7	คะแนน	0
8–14	คะแนน	0
15–21	คะแนน	0
22–28	คะแนน	46
29–35	คะแนน	158

หมายเหตุ : คะแนนต่ำสุด = 23.00 คะแนนสูงสุด = 35.00 คะแนนเฉลี่ย = 30.47

เกณฑ์ในการประเมินระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดิน

1–7 คะแนน หมายถึงมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับน้อยที่สุด

8–14 คะแนน หมายถึงมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับน้อย

15–21 คะแนน หมายถึงมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับปานกลาง

22–28 คะแนน หมายถึงมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับมาก

29–35 คะแนน หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับมากที่สุด

4.2.3 ความคิดเห็นของเกษตรกร ต่อผลการนำเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการไปสู่การปฏิบัติ ในเขตพื้นที่ตำบลฝักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ

ผลความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการนำเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการไปสู่การปฏิบัติของเกษตรกรและผู้เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.7 – 4.12 พบว่า ส่วนของเกษตรกรมีความคิดเห็นในภาพรวมระดับมากที่สุด ต่อการนำเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการไปสู่การปฏิบัติมีค่าเฉลี่ย 4.96 โดยประเด็นที่เกษตรกรเห็นด้วยเป็น

อันดับที่ 1 และมีระดับความเห็นด้วยระดับมากที่สุด ต่อผลการนำเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการไปสู่การปฏิบัติที่ค่าเฉลี่ย 5.00 มีทั้งหมด 8 ประเด็น ดังต่อไปนี้ 1) การส่งเสริมกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการพัฒนาของสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมในชุมชนได้อย่างชัดเจน 2) หน่วยงานภาครัฐสามารถนำแผนฯ ที่ได้ไปประกอบการปฏิบัติงานเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรของเกษตรกรได้ 3) สามารถส่งเสริมเกิดการสร้างเครือข่ายและความเข้มแข็งของชุมชน, หน่วยงานภาครัฐสามารถจัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อสนับสนุนการผลิต 4) โครงการต่าง ๆ สามารถแก้ไขปัญหาทรัพยากรเสื่อมโทรมได้ 5) เมื่อโครงการประสบความสำเร็จสามารถเผยแพร่และจัดทำเป็นแหล่งเรียนรู้ 6) ควรมีการประกวดและมอบรางวัลให้กลุ่มที่เข้มแข็งเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการพัฒนาต่อไป และ 7) องค์ความรู้และภูมิปัญญาต่าง ๆ เกิดขึ้นควรมีการถ่ายทอดให้กับเยาวชนและผู้สนใจเพื่อเกิดการต่อยอดและพัฒนาต่อไป รองลงมา

อันดับที่ 2 มีระดับความเห็นด้วยระดับมากที่สุด ต่อผลการนำเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการไปสู่การปฏิบัติที่ค่าเฉลี่ย 4.99 คือ โครงการต่าง ๆ สามารถเพิ่มผลผลิตทางเกษตรได้ และ

อันดับที่ 3 คือ มีระดับความเห็นด้วยระดับมากที่สุด ต่อผลการนำเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการไปสู่การปฏิบัติที่ค่าเฉลี่ย 4.97 หน่วยงานภาครัฐมีการอบรมหรือจัดหาแหล่งศึกษาดูงานให้กับเกษตรกรเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้ทางด้านเกษตร

โดยพิจารณาเกณฑ์การประเมินความคิดเห็น ต่อผลการนำเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการไปสู่การปฏิบัติ จากค่าเฉลี่ย ในการพิจารณา ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อผลการนำเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อผลการนำเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อผลการนำเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อผลการนำเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อผลการนำเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 4.7 ความคิดเห็นของเกษตรกร ต่อผลการนำเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการไปสู่การปฏิบัติด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

ความคิดเห็นของเกษตรกร ต่อผลการนำเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการไปสู่การปฏิบัติ	เกษตรกร (n= 204)		
	ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
1. โครงการและแนวทางการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ สามารถนำไปปฏิบัติในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม	4.85	มากที่สุด	6
2. ทรัพยากรในชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น	4.85	มากที่สุด	6
3. ส่งเสริมกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการพัฒนาของสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมในชุมชนได้อย่างชัดเจน	5.00	มากที่สุด	1
4. สามารถส่งเสริมเกิดการสร้างเครือข่ายและความเข้มแข็งของชุมชน	5.00	มากที่สุด	1
5. เจ้าหน้าที่มีการติดต่อประสานงานและให้คำปรึกษากับเกษตรกรอยู่เสมอ	4.92	มากที่สุด	5
6. ทุกหน่วยงานให้ความร่วมมือและให้ความช่วยเหลือเกษตรกรอย่างเต็มที่	4.92	มากที่สุด	5
7. หน่วยงานภาครัฐสามารถนำแผนฯ ที่ได้ไปประกอบการปฏิบัติงานเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรของเกษตรกรได้	5.00	มากที่สุด	1
8. หน่วยงานภาครัฐสามารถจัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อสนับสนุนการผลิต	5.00	มากที่สุด	1
9. หน่วยงานภาครัฐสามารถจัดหาตลาดเพื่อรองรับสินค้าเกษตรชัดเจน	4.96	มากที่สุด	4
10. หน่วยงานภาครัฐมีการอบรมหรือจัดหาแหล่งศึกษาดูงานให้กับเกษตรกรเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้ทางด้านเกษตร	4.97	มากที่สุด	3
11. โครงการต่าง ๆ มีแนวโน้มพัฒนารายได้ในครัวเรือนได้	-	-	-
12. โครงการต่าง ๆ สามารถแก้ไขปัญหาทรัพยากรเสื่อมโทรมได้	5.00	มากที่สุด	1
13. โครงการต่าง ๆ สามารถเพิ่มผลผลิตทางเกษตรได้	4.99	มากที่สุด	2

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ความคิดเห็นของเกษตรกร ต่อผลการนำเขตการใช้ที่ดิน ระดับตำบลแบบบูรณาการไปสู่การปฏิบัติ	เกษตรกร (n= 204)		
	ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
14. เมื่อโครงการประสบความสำเร็จสามารถเผยแพร่ และจัดทำเป็นแหล่งเรียนรู้	5.00	มากที่สุด	1
15. ควรมีการประกวดและมอบรางวัลให้กลุ่มที่เข้มแข็ง เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการพัฒนาต่อไป	5.00	มากที่สุด	1
16. องค์ความรู้และภูมิปัญญาต่าง ๆ เกิดขึ้นควรมีการ ถ่ายทอดให้กับเยาวชน และผู้สนใจเพื่อเกิดการต่อยอด และพัฒนาต่อไป	5.00	มากที่สุด	1
รวมเฉลี่ย	4.96	มากที่สุด	

หมายเหตุ : n = 204 กลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการคัดเลือกจากประชากรที่ทำการเกษตรในเขตพื้นที่ตำบลผักไหม

4.2.4 ความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาเกี่ยวกับเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการของเกษตรกร ในเขตพื้นที่ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ

ซึ่งแบ่งสภาพปัญหาสำหรับเกษตรกร เป็น 5 ด้าน โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 4.8 - 4.13 พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อปัญหาเกี่ยวกับการใช้เขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการของเกษตรกร ในภาพรวม เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อปัญหาเกี่ยวกับเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการของเกษตรกรในระดับน้อย ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 2.33 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความคิดเห็นที่แตกต่างกันจึงเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยตามค่าเฉลี่ยดังต่อไปนี้

1) ด้านหน่วยงาน พบว่าเกษตรกรมีความคิดเห็นต่อปัญหาเกี่ยวกับการใช้เขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 2.65 เนื่องจากปัญหาด้านต่างๆเหล่านี้ ได้แก่ ช่วงระยะเวลาดำเนินงานตามกิจกรรมต่างๆแต่ละหน่วยงาน ดำเนินต่างกัน ความพร้อมทางด้านอุปกรณ์ การติดต่อประสานงานขาดความต่อเนื่อง และงบประมาณจากหน่วยงานไม่เพียงพอในการปฏิบัติตามโครงการต่างๆ

2) ด้านเนื้อหาและแนวทางแก้ไขปัญหของเขตการใช้ที่ดิน พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อปัญหาเกี่ยวกับการใช้เขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการอยู่ในระดับน้อย ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 2.43 เนื่องจากปัญหาด้านต่างๆเหล่านี้ ได้แก่ ไม่มีการต่อยอดกิจกรรมเพื่อการสร้างเครือข่ายระยะเวลาที่จัดทำโครงการต่าง ๆ ไม่มีความเหมาะสม ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรดินเกิดจากการจัดการที่ดินไม่เหมาะสมขาดการดูแลรักษาที่ถูกต้อง ทรัพยากรน้ำที่มีอยู่ไม่เพียงพอต่อความต้องการปริมาณน้ำฝนไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร ความหลากหลายทางชีวภาพเริ่มลดลง เช่น เห็ดป่า

3) ด้านเกษตรกรมีความคิดเห็นต่อปัญหาเกี่ยวกับการใช้เขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการอยู่ในระดับ น้อย ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 2.32 เนื่องจากปัญหาด้านต่างๆเหล่านี้ ได้แก่ รายได้ที่ได้รับจากโครงการต่างๆไม่เพียงพอต่อการครองชีพ ครอบครัวของเกษตรกรไม่สนับสนุนเข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ เกษตรกรมีเวลาไม่เพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรมตามโครงการต่างๆเกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างสมาชิกด้วยกัน การเดินทางของเกษตรกรไม่สะดวก เช่น ไม่มีรถ หรือ ระยะทางที่ตั้งโครงการไกลเกินไป

4) ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อปัญหาเกี่ยวกับการใช้เขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการอยู่ในระดับ น้อย ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 2.15 เนื่องจากปัญหาด้านต่างๆเหล่านี้ มีการใช้ที่ดินไม่เกิดประโยชน์สูงสุดต่อพื้นที่ มีการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมโดยปราศจากการบำรุงรักษา มีการใช้ที่ดินไม่เหมาะสมตามคุณสมบัติของดิน หรือตามศักยภาพของดิน เกษตรกรมีความขัดแย้งกับเพื่อนบ้านในการใช้ที่ดิน มีการบุกรุกหรือลูก้าที่ดินในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม

5) ด้านเจ้าหน้าที่ เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อปัญหาเกี่ยวกับการใช้เขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการอยู่ในระดับ น้อย ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 2.08 เนื่องจากปัญหาด้านต่างๆ เหล่านี้ ได้แก่ เจ้าหน้าที่มีปัญหาในการปฏิบัติงานและติดตามผลการดำเนินงานกับเกษตรกรเจ้าหน้าที่ไม่สามารถช่วยเหลือ และให้คำแนะนำแก่เกษตรกร ได้ชัดเจนเจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรเจ้าหน้าที่ไม่มีความซื่อสัตย์ และเป็นธรรมกับเกษตรกรเจ้าหน้าที่ไม่มีมิตรสัมพันธ์ที่ดีให้กับเกษตรกร โดยพิจารณาเกณฑ์การประเมิน ความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาเกี่ยวกับการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการของเกษตรกร จากค่าเฉลี่ย ในการพิจารณา ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง มีความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาเกี่ยวกับการใช้เขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง มีความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาเกี่ยวกับการใช้เขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง มีความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาเกี่ยวกับการใช้เขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง มีความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาเกี่ยวกับการใช้เขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาเกี่ยวกับการใช้เขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 4.8 ระดับความคิดเห็นของเกษตรกร ที่มีต่อปัญหาเกี่ยวกับการใช้แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล
แบบบูรณาการ ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

ปัญหาเกี่ยวกับการใช้เขตการใช้ที่ดิน ระดับตำบลแบบบูรณาการ	เกษตรกร		
	ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
1. มีการบุกรุกหรือลูก้าที่ดินในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม	1.85	น้อย	3
2. เกษตรกรมีความขัดแย้งกับเพื่อนบ้านในการใช้ที่ดิน	2.15	น้อย	2
3. มีการใช้ที่ดิน ไม่เหมาะสมตามคุณสมบัติของดิน หรือตามศักยภาพของดิน	2.15	น้อย	2
4. มีการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมโดยปราศจากการบำรุงรักษา	2.30	น้อย	1
5. มีการใช้ที่ดินไม่เกิดประโยชน์สูงสุดต่อพื้นที่	2.30	น้อย	1
รวม	2.15	น้อย	

หมายเหตุ : n = 204 กลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการคัดเลือกจากประชากรที่ทำการเกษตรในเขตพื้นที่ตำบลฝักไถม

ตารางที่ 4.9 ระดับความคิดเห็นของเกษตรกร ที่มีต่อปัญหาเกี่ยวกับการใช้แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล
แบบบูรณาการด้านเนื้อหาและแนวทางแก้ไขปัญหาของเขตการใช้ที่ดิน

ปัญหาเกี่ยวกับการใช้เขตการใช้ที่ดิน ระดับตำบลแบบบูรณาการ	เกษตรกร (n= 204)		
	ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
1. ขอบเขตของแผนและพื้นที่ ที่จัดทำขึ้นก่อให้เกิดปัญหาชุมชน	1.00	น้อยที่สุด	11
2. เขตการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นก่อให้เกิดปัญหาในการดำรงชีวิตของเจ้าหน้าที่	1.00	น้อยที่สุด	11
3. การมีข้อสงสัย/ปัญหา ในการใช้ข้อมูลการจัดการทรัพยากรที่บรรจุอยู่ในแผนการใช้ที่ดิน	1.30	น้อยที่สุด	10
4. กิจกรรมต่างๆ สามารถแก้ไขปัญหาให้เกษตรกร	1.85	น้อย	8

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ปัญหาเกี่ยวกับการใช้เขตการใช้ที่ดิน ระดับตำบลแบบบูรณาการ	เกษตรกร (n= 204)		
	ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
5. ไม่มีการต่อยอดกิจกรรมเพื่อการสร้างเครือข่าย	4.85	มากที่สุด	1
6. ระยะเวลาที่จัดทำโครงการต่างๆ ไม่มีความเหมาะสม	3.15	ปานกลาง	3
7. การชะล้างพังทลายของดินทำให้น้ำดินเกิดการ สูญเสีย ความอุดมสมบูรณ์	2.00	น้อย	7
8. ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรดินเกิดจากการจัดการ ที่ดินไม่เหมาะสมขาดการดูแลรักษาที่ถูกต้อง	4.05	มาก	2
9. ทรัพยากรน้ำที่มีอยู่ไม่เพียงพอต่อความต้องการ	2.69	ปานกลาง	5
10. มีการทิ้งของเสียลงสู่แม่น้ำ ลำห้วย หนอง คลอง บึง	1.85	น้อย	8
11. ปริมาณน้ำฝน ไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร	2.70	ปานกลาง	4
12. มีการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าในชุมชน	2.01	น้อย	7
13. มีการเกิดไฟป่าในชุมชน	1.00	น้อยที่สุด	11
14. สัตว์ป่าหลายชนิดในชุมชนเริ่มสูญหาย	1.69	น้อย	9
15. ความหลากหลายทางชีวภาพเริ่มลดลง เช่น เห็ดป่า เป็นต้น	2.53	ปานกลาง	6
รวม	2.43	น้อย	

หมายเหตุ : n= 204 กลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการคัดเลือกจากประชากรที่ทำการเกษตรในเขตพื้นที่ตำบลฝักไหม

ตารางที่ 4.10 ระดับความคิดเห็นของเกษตรกร ที่มีต่อปัญหาเกี่ยวกับการใช้แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล
แบบบูรณาการด้านเจ้าหน้าที่

ปัญหาเกี่ยวกับการใช้เขตการใช้ที่ดิน ระดับตำบลแบบบูรณาการ	เกษตรกร (n= 204)		
	ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
1.เจ้าหน้าที่มีปัญหาในการปฏิบัติงานและติดตามผล การดำเนินงานกับเกษตรกร	2.68	ปานกลาง	1
2.เจ้าหน้าที่ไม่สามารถช่วยเหลือ และให้คำแนะนำแก่ เกษตรกร ได้ชัดเจน	2.53	น้อย	2
3.เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความสามารถในการถ่ายทอด ความรู้ให้แก่เกษตรกร	2.02	น้อย	3
4.เจ้าหน้าที่ไม่มีความซื่อสัตย์ และเป็นธรรมกับ เกษตรกร	1.85	น้อย	4
5.เจ้าหน้าที่ไม่มีมิตรสัมพันธ์ที่ดีให้กับเกษตรกร	1.33	น้อยที่สุด	5
รวม	2.08	น้อย	

หมายเหตุ : n= 204 กลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการคัดเลือกจากประชากรที่ทำการเกษตรในเขตพื้นที่ตำบลฝักไหม

ตารางที่ 4.11 ระดับความคิดเห็นของเกษตรกร ที่มีต่อปัญหาเกี่ยวกับการใช้แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล
แบบบูรณาการด้านหน่วยงาน

ปัญหาเกี่ยวกับการใช้เขตการใช้ที่ดิน ระดับตำบลแบบบูรณาการ	เกษตรกร (n= 204)		
	ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
1. งบประมาณจากหน่วยงานไม่เพียงพอในการปฏิบัติตาม โครงการต่างๆ	2.64	ปานกลาง	3
2. หน่วยงานไม่มีความพร้อมทางด้านอุปกรณ์	2.68	ปานกลาง	2
3. การติดต่อประสานงานขาดความต่อเนื่อง	2.48	ปานกลาง	4
4. ช่วงระยะเวลาดำเนินงานตามกิจกรรมต่างๆ แต่ละ หน่วยงาน ดำเนินการต่างกัน	2.82	ปานกลาง	1
5.ขาดการประสานงานจากหน่วยงานต่าง ๆ ภายในสังกัด	-	-	-
รวม	2.65	ปานกลาง	

หมายเหตุ : n= 204 กลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการคัดเลือกจากประชากรที่ทำการเกษตรในเขตพื้นที่ตำบลฝักไหม

ตารางที่ 4.12 ระดับความคิดเห็นของเกษตรกร ที่มีต่อปัญหาเกี่ยวกับการใช้แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการของเกษตรกร

ปัญหาเกี่ยวกับการใช้เขตการใช้ที่ดิน ระดับตำบลแบบบูรณาการ	เกษตรกร (n= 204)		
	ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
1.เกษตรกรมีเวลาไม่เพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรมตาม โครงการต่างๆ	2.16	น้อย	3
2.การเดินทางของเกษตรกรไม่สะดวก เช่น ไม่มีรถ หรือ ระยะทางที่ตั้งโครงการไกลเกินไป	1.69	น้อย	5
3.ครอบครัวของเกษตรกรไม่สนับสนุนเข้าร่วมกิจกรรม/ โครงการ	2.36	น้อย	2
4. เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างสมาชิกด้วยกัน	2.02	น้อย	4
5.รายได้ที่ได้รับจากโครงการต่างๆไม่เพียงพอต่อการ ครองชีพ	3.36	ปานกลาง	1
รวม	2.32	น้อย	

หมายเหตุ : n= 204 กลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการคัดเลือกจากประชากรที่ทำการเกษตรในเขตพื้นที่ตำบลฝักไหม

ความคิดเห็นของเกษตรกรในภาพรวม ทั้ง 5 ด้าน ที่มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้เขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการในเขตพื้นที่ตำบลฝักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ สามารถสรุปความคิดเห็นในแต่ละด้าน โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 4.13 เมื่อพิจารณาประเด็นปัญหา เกี่ยวกับการใช้เขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการเป็นทั้ง 5 ด้าน พบว่า เกษตรกรมีระดับปัญหาเกี่ยวกับเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย 4 ด้าน และอีก 1 ด้านเกษตรกรมีความคิดเห็นระดับปานกลาง ต่อปัญหาเกี่ยวกับการใช้เขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการ คือ ด้าน หน่วยงานสำหรับผู้เกี่ยวข้อง พบว่า มีความคิดเห็น ต่อปัญหาเกี่ยวกับการใช้เขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าผู้เกี่ยวข้องมีความคิดเห็น ต่อปัญหาเกี่ยวกับการใช้เขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการ ในระดับมาก 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม 2) ด้านหน่วยงาน และด้านที่ผู้เกี่ยวข้องมีความคิดเห็นต่อปัญหาเกี่ยวกับการใช้เขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการระดับปานกลาง ได้แก่ 1) ด้านเนื้อหาและแนวทางแก้ไขปัญหาของเขตการใช้ที่ดิน 2) ด้านเกษตรกร

ตารางที่ 4.13 ความคิดเห็นต่อปัญหาเกี่ยวกับการใช้เขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการของเกษตรกรในภาพรวม

อันดับ	เกษตรกร (n= 204)		ระดับความ	
	ประเด็นปัญหา	ค่าเฉลี่ย	คิดเห็น	อันดับ
1	ด้านหน่วยงาน	2.65	ปานกลาง	1
2	ด้านเกษตรกร	2.32	น้อย	2
3	ด้านเนื้อหาและแนวทางแก้ไขปัญหา ของเขตการใช้ที่ดิน	2.43	น้อย	3
4	ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	2.15	น้อย	4
5	ด้านเจ้าหน้าที่	2.08	น้อย	
	รวมเฉลี่ย	2.33	น้อย	

หมายเหตุ : n= 204 กลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการคัดเลือกจากประชากรที่ทำการเกษตรในเขตพื้นที่ตำบลฝักไหม

4.2.5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้เขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการของเกษตรกรความคิดเห็นของเกษตรกร ที่มีต่อข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้เขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการในเขตพื้นที่ตำบลฝักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งสามารถสรุปได้ โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 4.14 พบว่าเกษตรกรมีประเด็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้เขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการที่แตกต่างกัน โดยเกษตรกรร้อยละ 32.84 มีข้อเสนอแนะให้เจ้าหน้าที่ควรร่วมมือกันปฏิบัติงานอย่างจริงจัง และพร้อมให้การช่วยเหลือเกษตรกรอย่างเต็มที่ร้อยละ 22.55 เกษตรกรต้องการให้หน่วยงานภาครัฐควรมีการแปรรูปสินค้าเกษตรให้มากขึ้นและจัดหาตลาดรองรับ ร้อยละ 19.61 มีกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการใช้ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น ร้อยละ 12.25 เกษตรกรมีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานภาครัฐควรมีการจัดหาตลาดรองรับสินค้าเกษตรโดยการติดต่อประสานงานกับบริษัทเอกชน และเกษตรกรร้อยละ 11.27 มีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานภาครัฐ สร้างเครือข่ายในชุมชนให้มากขึ้น โดยนำเด็กๆในชุมชนเข้ามาเรียนรู้กิจกรรมร่วมกับเกษตรกร

ตารางที่ 4.14 สรุปข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการใช้เขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการของเกษตรกร

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
1	หน่วยงานภาครัฐควรมีการ จัดหาตลาดรองรับ สินค้าเกษตร โดยการติดต่อประสานงานกับ บริษัทเอกชน	25	12.25	1
2	ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐควรมีการแปรรูป สินค้าเกษตรให้มากขึ้นและจัดหาตลาดรองรับ	46	22.55	2
3	มีกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการใช้ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น	40	19.61	3
4	สร้างเครือข่ายในชุมชนให้มากขึ้น โดยนำเด็กๆ ใน ชุมชนเข้ามาเรียนรู้กิจกรรมร่วมกับเกษตรกร	23	11.27	4
5	เจ้าหน้าที่ควรร่วมมือกันปฏิบัติงานอย่างจริงจัง และพร้อมให้การช่วยเหลือเกษตรกรอย่างเต็มที่	67	32.84	5

4.3 ศึกษาผลสำเร็จที่เกษตรกรได้รับจากการจัดทำเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการ

จากกิจกรรม โครงการต่างๆ ที่ได้จัดทำและส่งเสริมให้กับเกษตรกรในเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการในพื้นที่ ตำบลฝักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ นั้นมีผลสำเร็จในแต่ละด้านดังต่อไปนี้ และมีรายละเอียดภาพประกอบดังภาคผนวกที่ 3

4.3.1 ด้านอนุรักษ์ดินและน้ำ

เนื่องจากสภาพพื้นที่ของพื้นที่ตำบลฝักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชันในลักษณะราบเรียบจนถึงลูกคลื่นลอนลาด ลักษณะดินเป็นดินทราย และดินร่วนปนทราย จึงไม่ทำให้เกิดการชะล้างพังทลายมากเท่าที่ควร โดยเน้นการอนุรักษ์ดินและน้ำด้วยระบบพืชโดยจัดกิจกรรม ดังต่อไปนี้

1) กิจกรรมส่งเสริมฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลาย รมรงค์ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกโดยส่งเสริมการปลูกแฝกในพื้นที่ริมห้วยทับทัน หนองกระสังข์ หนองกระเต็น และสระน้ำในไร่นาของเกษตรกร เพื่อลดการกัดเซาะพังทลายของบริเวณริมฝั่งคันคู ลดอัตราการกัดกร่อนของดิน เพิ่มแหล่งกักเก็บน้ำเพื่อให้ดินมีความชุ่มชื้นนานที่สุด ลดการป้องกันการสูญเสียน้ำโดยการระเหยของน้ำบนผิวดิน และระบบรากของหญ้ายังเพิ่มอินทรีย์วัตถุแก่ดินทำให้อนุภาคดินร่วนปนทรายเชื่อมยึดติดกัน จึงส่งผลให้ลดการสูญเสียดินจากน้ำไหลบ่าหน้าดินบริเวณริมคูคันสระได้ดี

2) กิจกรรมอนุรักษ์ดินและน้ำโดยการปลูกไม้ยืนต้น ไตเรือ/ป่าเศรษฐกิจชุมชน โดยสนับสนุนเกษตรกรปลูกยางพาราในพื้นที่ป่าชุมชน และพื้นที่ของเกษตรกร ปลูกไม้เลื้อย ผลการ

ดำเนินงาน โครงการส่งผลให้พื้นที่ป่า มีความหนาแน่น สร้างสมดุลในระบบนิเวศเพิ่มแหล่งอาหาร จากไม้เลื้อยที่ปลูกแบบผสมผสานในพื้นที่ของชุมชนและเกษตรกร

4.3.2 ด้านการศึกษาและถ่ายทอดเทคโนโลยีงานพัฒนาที่ดิน

1) กิจกรรมส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร/เกษตรอินทรีย์ เป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถจัดทำปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ปุ๋ยหมัก และปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง จากเทคโนโลยีชีวภาพ ของกรมพัฒนาที่ดิน เพื่อนำไปลดต้นทุนการผลิต ลดการใช้ปุ๋ยเคมี และยาปราบศัตรูพืช ดังจะเห็นได้จาก เกษตรกรสามารถรวมกลุ่มจัดตั้งธนาคารปุ๋ยชุมชน นำผลิตภัณฑ์ไปเผยแพร่และไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่เกษตรของเกษตรกรเอง โดยจะเห็นได้จากการเพิ่มผลผลิตข้าวหอมมะลิจากปกติเคยได้ผลผลิตเฉลี่ย 400 – 480 กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อใช้สารอินทรีย์พบว่าเกษตรกรได้ผลผลิตข้าวเพิ่มขึ้น เป็น 500 - 570 กิโลกรัมต่อไร่ และสามารถลดต้นทุนการซื้อปุ๋ยเคมี ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายและเพิ่มรายได้ของครอบครัวเกษตรกรได้เป็นอย่างดี

2) กิจกรรมส่งเสริมปรับปรุงคุณภาพดิน ดำเนินการสนับสนุนปูนโดโลไมท์ เพื่อปรับปรุงพื้นที่ดินกรด ในพื้นที่ตำบลฝักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ พบว่าลักษณะทางกายภาพและทางเคมีของดินมีการเปลี่ยนแปลงเห็นได้จากอัตราค่าวิเคราะห์ดิน พบปฏิกิริยาดินความเป็นกรดเป็นด่างจาก pH 5.0-5.5 เมื่อเกษตรกรใช้วัสดุปูนโดโลไมท์แล้ว ความเป็นกรดเป็นด่างเพิ่มขึ้นเป็น pH 6.0-5.5 ทำให้เกษตรกรมีความพึงพอใจเป็นอย่างยิ่ง

3) กิจกรรมส่งเสริมเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด ดำเนินการส่งเสริมและจัดหาเมล็ดพันธุ์ ถั่วพุ่ม ปอเทือง และ โสนแอฟริกัน ให้เกษตรกรในพื้นที่ พบว่าเกษตรกรพึงพอใจในการใช้พืชปุ๋ยสด เพื่อปรับปรุงบำรุงดินเป็นอย่างยิ่งซึ่งสามารถสัมผัสได้จากโครงสร้างของดินมีการเปลี่ยนแปลง ดินร่วนซุยมากขึ้น ต้นข้าวมีการเจริญเติบโตดีลดการใช้ปุ๋ยยูเรีย ผลผลิตข้าวเพิ่มขึ้น จากปกติถึง 50 กิโลกรัมต่อไร่ นอกจากนี้เกษตรกรยังรวมกลุ่มเพื่อจัดตั้งธนาคารปุ๋ยพืชสดผลิตเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้ในการทำการเกษตรต่อไป

4) กิจกรรมรณรงค์ฝึกอบรมต่อซังพืชและต่อซังข้าวเพื่อลดภาวะโลกร้อน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและให้เกษตรกรเล็งเห็นถึงประโยชน์จากการฝึกอบรมต่อซังและผลกระทบจากการเผาต่อซัง ซึ่งเกษตรกรมีความพึงพอใจร้อยละ 80 ของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลฝักไหม และอีกร้อยละ 20 ของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลฝักไหม มีความคิดเห็นว่าการดำเนินการเช่นนี้จำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายสูงในการจ้างรถในการฝึกอบรมต่อซัง เนื่องจากบางครอบครัวสภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวไม่มีทุนเพียงพอในการลงทุนด้านนี้

5) จัดตั้งศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดินตำบลฝักไหม โดยมีนายไพฑูริย์ ฝางคำ เป็นประธานกลุ่ม และมีสมาชิกกลุ่ม 51 ราย โดยกลุ่มนี้ตั้งอยู่ที่ บ้านนาทุ่ง ตำบลฝักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ เป็นกลุ่มที่มีความเข้มแข็งนำเทคโนโลยีของกรมพัฒนาที่ดินไปใช้ในการปลูกข้าวจนสามารถจัดตั้งกลุ่มเพิ่มเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว อีกด้วย

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ผลสำเร็จของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการ กรณีศึกษา ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญ โดยจำแนกเป็น 3 ส่วน คือสรุปผลการศึกษา ข้อเสนอแนะ และประโยชน์ที่ได้รับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษา ข้อมูลทางกายภาพสภาพทางสังคม ของเกษตรกร ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจของเกษตรกร ต่อการจัดการทรัพยากรทางการเกษตรตามเขตการใช้ที่ดิน ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อผลการนำเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการไปสู่การปฏิบัติ สภาพปัญหา และข้อเสนอแนะ ของเกษตรกรและผู้เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการ รวมทั้งผลสำเร็จที่เกิดขึ้นของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการ มีสิ่งที่น่าสนใจได้ดังนี้

5.1.1 ข้อมูลทางกายภาพของพื้นที่ตำบลผักไหม เพื่อจัดทำเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการ พบว่าพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม มีการทำนาเป็นหลัก ส่วนพืชไร่และไม้ผลมีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ส่วนพื้นที่ป่าไม้เป็นพื้นที่ป่าผลัดใบรอสภาพพื้นฟูนั้นควรรักษาป่าไม้ไว้เพื่อประโยชน์ต่อไปในอนาคตจากการวิเคราะห์สถานภาพทรัพยากรที่ดินในปัจจุบันของตำบล พบว่าความอุดมสมบูรณ์ของดินตามธรรมชาติต่ำจึงควรมีการปรับปรุงบำรุงดินโดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยเคมีร่วมกันในอัตราส่วนที่เหมาะสมเพื่อเป็นการเพิ่มผลผลิตพืชเศรษฐกิจของเกษตรกร

5.1.2 ปัจจัยด้านสภาพทางสังคมของเกษตรกร จากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรในพื้นที่ตำบลผักไหมจะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก มีพืชที่นิยมปลูกมากที่สุด คือ ข้าวรองลงมาคือ มันสำปะหลัง และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามลำดับ โดยไม่ปล่อยให้พื้นที่ว่างเปล่า นอกจากจะใช้พื้นที่ของตนเองในการทำการเกษตรแล้วเกษตรกรบางรายยังทำการเช่าพื้นที่ของผู้อื่นทำการปลูกพืช เพื่อเพิ่มรายได้ ในการปลูกพืชจำเป็นต้องใช้ปุ๋ยและยาปราบแมลงศัตรูพืช และแรงงานจำนวนมากเพื่อทำการเพราะปลูกให้ตรงกับสภาพพื้นที่และสภาพภูมิอากาศ ปัญหาของโรคแมลงระบาด ปุ๋ยและยาปราบแมลงศัตรูพืช มีราคาสูง การจ้างแรงงานมีราคาสูงขึ้นตามภาวะเศรษฐกิจ ทำให้เกษตรกรต้องกู้ยืมแหล่งเงินทุนสินเชื่อต่างๆ เพื่อมาลงทุนทำการเกษตร นอกจากนี้ยังมีเกษตรกรบางรายประกอบอาชีพ รับจ้างหลังจากฤดูทำการเกษตรคิดเป็นร้อยละ 12.3 และเกษตรกร ที่ประกอบอาชีพภาคการเกษตรมีอายุเฉลี่ย 55.5 ปี ซึ่งเป็นวัยทำงานเพื่อครอบครัว มีการใช้แรงงาน มีประสบการณ์สูงเพื่อพัฒนาการผลิตให้ดีขึ้น โดยการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรเพื่อต่อรองราคา กับกลุ่มพ่อค้าคนกลาง จัดอบรมสัมมนา ถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆ สร้างอาชีพเสริมให้กับสมาชิก พร้อมทั้งจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์กับชุมชน

5.1.3 ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจ ต่อการจัดการทรัพยากรทางการเกษตรตามเขตการใช้ที่ดิน ระดับตำบลแบบบูรณาการ พบว่าเกษตรกร ตำบลฝักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ มีความรู้ความเข้าใจในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรเพื่อการจัดทำเขตการใช้ที่ดิน

1) ในด้านเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการ มากที่สุดถึงร้อยละ 87.83 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรให้ความสนใจในเรื่องของการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน เพื่อทำการเกษตรให้เกิดประสิทธิภาพตามคุณสมบัติของดินทำให้ผลผลิตทางการเกษตรมีคุณภาพและปริมาณจำนวนมากขึ้น มีการจัดการและการอนุรักษ์เขตพื้นที่ป่าไม้ กำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช และทำการเกษตร มีการบริหารจัดการกลุ่มให้มีความเข้มแข็ง ซื่อสัตย์ สามัคคี และนำไปถ่ายทอดความรู้เพื่อสร้างเครือข่ายให้แก่ชุมชนใกล้เคียงได้อย่างชัดเจน

2) ด้านทรัพยากรดิน เกษตรกร ตอบคำถามได้ถูกต้อง ร้อยละ 85.16 ในเรื่องของการใช้ปุ๋ยเคมีและสารป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช ที่ก่อให้เกิดสารพิษตกค้างในดิน มีวิธีการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราที่เหมาะสมโดยนำดินไปตรวจวัดคุณภาพเพื่อหาปริมาณธาตุอาหารในดินก่อนการปลูกพืช มีการทำเกษตรอินทรีย์ที่ลดต้นทุนการผลิต โดยนำปุ๋ยพืชสดมาใช้ในการปรับปรุงบำรุงดิน ในด้านความรู้ความเข้าใจของการใช้หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำนั้น เกษตรกรตำบลฝักไหมยังมีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลางเนื่องจากสภาพพื้นที่ของตำบลฝักไหมเป็นที่ราบ มีการนำหญ้าแฝกมาใช้เป็นส่วนน้อย จึงทำให้เกษตรกรบางกลุ่มไม่ทราบถึงประโยชน์ของหญ้าแฝกในระดับมากเหมือนด้านต่างๆ

3) ด้านผลผลิตพืชต่อสัตว์ต่อ ประมง เกษตรกรร้อยละ 83.1 ตอบคำถามได้ถูกต้อง ในเรื่องของการปรับปรุงพันธุ์พืชเพื่อต้านทาน โรคต่างๆ การใช้สารป้องกันแมลงศัตรูพืชที่ทำจากพืชสมุนไพร รู้และเข้าใจประโยชน์ของการขยายพันธุ์สัตว์ และการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ นอกจากนี้ยังมีเกษตรกรบางกลุ่มที่เข้าใจในการเพิ่มผลผลิตพืชต่อสัตว์ต่อ ประมง ที่เป็นส่วนหนึ่งของการทำให้เกษตรกรมีรายได้ลดลงเนื่องจาก ระยะแรกของการเพิ่มผลผลิตจะต้องมีการลงทุนสูง

4) ด้านทรัพยากรน้ำ เกษตรกร ตอบคำถามได้ถูกต้อง ในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศกับทรัพยากรน้ำ ต่อ การทราบถึงแหล่งน้ำใต้ดินที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์เป็นแหล่งน้ำทางการเกษตร และใช้ อุปโภค บริโภคได้ นอกจากนี้ยังมีเกษตรกรจำนวนหนึ่ง ที่ตอบคำถามได้ถูกต้องเป็นจำนวนน้อย เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของความสำเร็จของการตรวจวัดคุณภาพน้ำกับการทำการเกษตร เนื่องจากพื้นที่ตำบลฝักไหม มีทรัพยากรน้ำในฤดูน้ำหลากแต่ในช่วงฤดูแล้งมีการใช้ประโยชน์จากน้ำได้น้อย เกษตรกรจึงขาดความรู้ความเข้าใจในการตรวจสอบคุณภาพน้ำ และไม่ทราบถึงความสำคัญของการตรวจวัดคุณภาพน้ำในการทำการเกษตร

5) ด้านทรัพยากรป่าไม้ เกษตรกร ร้อยละ 73.4 ตอบคำถามได้ถูกต้อง ถึงความหมายของประเภทป่าต่างๆ และความสำคัญของป่าต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ นอกจากนี้เกษตรกรบางกลุ่มยังมีความรู้

ความเข้าใจในระดับปานกลางเกี่ยวกับวิธีการป้องกันการเกิดไฟฟ้า กฎหมายลงโทษผู้ที่ทำการบุกรุกพื้นที่ป่า และผู้บุกรุกตัดไม้ทำลายป่า เนื่องจากตำบลฝักไหมไม่มีพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ จึงทำให้ผู้นำชุมชน ไม่มีการณรงค์และการอบรมให้ความรู้ในเรื่องของทรัพยากรป่าไม้ หากเกษตรกรตำบลฝักไหมได้รับการอบรม จะทำให้เกิดการอนุรักษ์ ทรัพยากรในระดับมากยิ่งขึ้น

5.1.4 ความคิดเห็นของเกษตรกร ต่อผลการนำเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการไปสู่การปฏิบัติ จากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกร เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ต่อผลการนำเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการไปสู่การปฏิบัติ หากเขตการใช้ที่ดินสามารถนำไปแก้ไขปัญหาต่างๆ ในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสมทำให้ทรัพยากรในชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น กิจกรรมต้องแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรในชุมชน ทำให้สภาพเศรษฐกิจสังคมในชุมชนมีการพัฒนา ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ในครัวเรือนได้ มีการสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็ง ทุกหน่วยงานให้ความร่วมมือกัน และพร้อมให้ความช่วยเหลือเกษตรกรอย่างเต็มความสามารถ เพื่อแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรของเกษตรกรได้ โดยจัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อสนับสนุนการผลิตให้มีประสิทธิภาพ มีการอบรมสัมมนา จัดหาแหล่งศึกษาดูงานเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ จัดประกวดและมอบรางวัลให้เกษตรกรที่มีความเข้มแข็ง เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการพัฒนาอาชีพ และชุมชนต่อไป นอกจากนี้ องค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากภูมิปัญญาต่างๆ ควรทำการถ่ายทอดให้กับเยาวชนและผู้สนใจเพื่อเกิดการถ่ายทอดและต่อยอดองค์ความรู้ให้มีการพัฒนาต่อไป

5.1.5 ผลสำเร็จที่เกษตรกรได้รับจากการจัดทำเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการ จากกิจกรรมโครงการต่างๆ ที่ได้จัดทำและส่งเสริมให้กับเกษตรกรในเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการในเขตพื้นที่ ตำบลฝักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ นั้นมีผลสำเร็จ 2 ด้านดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ด้านอนุรักษ์ดินและน้ำ เนื่องจากสภาพพื้นที่ของพื้นที่ตำบลฝักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชันในลักษณะราบเรียบจนถึงลูกคลื่นลอนลาด ลักษณะดินเป็นดินทราย และดินร่วนปนทราย จึงไม่ทำให้เกิดการชะล้างพังทลายมากเท่าที่ควร โดยเน้นการอนุรักษ์ดินและน้ำด้วยระบบพืชโดยจัดกิจกรรมส่งเสริมฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลาย อนุรักษ์ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก โดยส่งเสริมการปลูกแฝกในพื้นที่ริมห้วยทับทัน หนองกระสังข์ หนองกระเด็น และสระน้ำในไร่นาของเกษตรกร เพื่อลดการกัดเซาะพังทลายของบริเวณริมฝั่งคันคู ลดอัตราการกัดกร่อนของดิน เพิ่มแหล่งกักเก็บน้ำเพื่อให้ดินมีความชุ่มชื้นนานที่สุด ลดการป้องกันการสูญเสียน้ำโดยการระเหยของน้ำบนผิวดิน และระบบรากของหญ้ายังเพิ่มอินทรีย์วัตถุแก่ดินทำให้อุณหภูมิดินร่วนปนทรายเชื่อมยึดติดกัน จึงส่งผลให้ลดการสูญเสียน้ำจากน้ำไหลพาหน้าดินบริเวณริมคูคันสระได้ดี และกิจกรรมอนุรักษ์ดินและน้ำโดยการปลูกไม้ยืนต้นโตเร็วป่าเศรษฐกิจชุมชน โดยสนับสนุนเกษตรกรปลูกยางพาราในพื้นที่ป่าชุมชน และพื้นที่ของเกษตรกร ปลูกไผ่เลี้ยง ผลการ

ดำเนินงานโครงการส่งผลให้พื้นที่ป่า มีความหนาแน่น สร้างสมดุลในระบบนิเวศเพิ่มแหล่งอาหารจากไม้เลื้อยที่ปลูกแบบผสมผสานในพื้นที่ของชุมชนและเกษตรกร

2) ด้านการศึกษาและถ่ายทอดเทคโนโลยีงานพัฒนาที่ดิน กิจกรรมส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร/เกษตรอินทรีย์ เป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถจัดทำปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ปุ๋ยหมัก และปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูงจากเทคโนโลยีชีวภาพ ของกรมพัฒนาที่ดิน เพื่อนำไปลดต้นทุนการผลิต ลดการซื้อปุ๋ยเคมี และยาปราบศัตรูพืชทำให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการซื้อปุ๋ยเคมี ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายและเพิ่มรายได้ของครอบครัวเกษตรกรได้เป็นอย่างดี ดำเนินการส่งเสริมปรับปรุงคุณภาพดิน โดยสนับสนุนปูนโดโลไมท์ เพื่อปรับปรุงพื้นที่ดินกรด พบว่าลักษณะทางกายภาพและทางเคมีของดินมีการเปลี่ยนแปลงเห็นได้จากอัตราค่าวิเคราะห์ดิน ทำให้เกษตรกรมีความพึงพอใจเป็นอย่างยิ่ง กิจกรรมส่งเสริมเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด จัดหาเมล็ดพันธุ์ ถั่วพรี ฝักทอง และ โสนแอฟริกัน ให้เกษตรกรในพื้นที่ พบว่าเกษตรกรพึงพอใจในการใช้ปุ๋ยพืชสด เพื่อปรับปรุงบำรุงดินเป็นอย่างยิ่งซึ่งสามารถสัมผัสได้จากโครงสร้างของดินมีการเปลี่ยนแปลง ดินร่วนซุยมากขึ้น ต้นข้าวมีการเจริญเติบโตดีลดการใช้ปุ๋ยยูเรีย ผลผลิตข้าวเพิ่มขึ้น จากปกติถึง 50 กิโลกรัมต่อไร่ นอกจากนี้เกษตรกรยังรวมกลุ่มเพื่อจัดตั้งธนาคารปุ๋ยพืชสดผลิตเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้ในการทำการเกษตรต่อไป และรณรงค์ให้เกษตรกรมีการไถกลบตอซังพืชและตอซังข้าวเพื่อลดภาวะโลกร้อน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและให้เกษตรกรเล็งเห็นถึงประโยชน์จากการไถกลบตอซังและผลกระทบจากการเผาตอซัง ซึ่งเกษตรกรมีความพึงพอใจร้อยละ 80 ของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลฝักไหม และอีกร้อยละ 20 ของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลฝักไหม มีความคิดเห็นว่าการดำเนินการเช่นนี้จำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายสูงในการจ้างรถไถการไถกลบตอซัง เนื่องจากบางครอบครัวสภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวไม่มีทุนเพียงพอในการลงทุนด้านนี้ พร้อมทั้งจัดตั้งศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดินตำบลฝักไหม โดยมีนายไพฑูย์ ฝางคำเป็นประธานกลุ่ม และมีสมาชิกกลุ่ม 51 ราย โดยกลุ่มนี้ตั้งอยู่ที่บ้านนาทุ่ง ตำบลฝักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ เป็นกลุ่มที่มีความเข้มแข็งนำเทคโนโลยีของกรมพัฒนาที่ดินไปใช้ในการปลูกข้าวจนสามารถจัดตั้งกลุ่มเพิ่มเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว อีกด้วย

5.2 ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะตามเหตุที่ปรากฏและค้นพบเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการส่งเสริมและการพัฒนาตามเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการ เพื่อเป็นการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืนต่อไป โดยเฉพาะหน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบล โดยนำผลการศึกษานี้ไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน สำหรับการวางแผน การส่งเสริมการเกษตร หรือพัฒนาชุมชนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

5.2.1 ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

1) หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมให้ชุมชนและเกษตรกรในชุมชนที่มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ร่วมกันระหว่างรัฐและชาวบ้าน ลดปัญหาแรงงานในครอบครัวถูกใช้ไปนอกภาคการเกษตรเป็นการถาวรควรส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างสม่ำเสมอทุกฤดูกาลผลิต ไม่ควรปล่อยให้ที่ดินรกร้างไว้

2) หน่วยงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ควรส่งเสริมให้มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนชุมชนในการสร้างอาชีพให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร ที่ต้องการมาแก้ไขปัญหารวดเร็วอย่างแท้จริง ให้มีข้อมูลวิชาการร่วมกัน พร้อมทั้งสาธิตวิธีการ จัดประกวดผลงานที่ดีเด่น เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้เกษตรกร จัดตั้งกองทุนสหกรณ์ ให้ความรู้ในเรื่องของการออม การบันทึกรายรับ รายจ่ายให้มากขึ้น

3) หน่วยงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์สามารถนำผลการศึกษา ไปปฏิบัติ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับเกษตรกร ควรลงพื้นที่อยู่เสมอ มีการติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานให้มากขึ้น มีการนัดหมายประชุม รับฟังข้อเสนอแนะ จากเกษตรกร เป็นที่ปรึกษา คอยช่วยแก้ไขปัญหา ให้ความใกล้ชิดกับเกษตรกร และชุมชน

4) หน่วยงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์สามารถนำผลการศึกษา ทำการเผยแพร่ข้อมูล ด้วยการจัดประชุมสัมมนา อบรมหรือ จัดทำเป็นวารสารเผยแพร่ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่สนใจ เพื่อจะได้นำไปปฏิบัติในพื้นที่ให้เกิดประสิทธิภาพ และเป็นการขยายผลต่อไป

5.2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบล

1) องค์การบริหารส่วนตำบลควรนำความคิดเห็นของเกษตรกรที่ได้ จากการศึกษาครั้งนี้ ไปสนับสนุนงบประมาณ จัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสามัคคี รวมทั้งสร้างความเข้าใจในเรื่องของความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม ของชุมชนให้สามารถทำการเกษตรให้เกิดความยั่งยืน เพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ด้วยวิธีการต่างๆจากการบูรณาการ ของหน่วยงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2) องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถประสานงานกับหน่วยงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ตลอดเวลาโดยไม่ผ่านขั้นตอนของทางราชการมากนัก สามารถติดต่อประสานงานได้ในระยะเวลาที่รวดเร็ว เมื่อต้องการขอคำปรึกษา แก้ไขปัญหาของเกษตรกร หรือ ร่วมมือจัดกิจกรรมต่างๆ

5.2.3 ข้อเสนอแนะสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

1) เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนั้นๆและความสามารถในการสื่อสาร โน้มน้าว และถ่ายทอดให้เกษตรกรเข้าใจและนำไปปฏิบัติได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม

2) เจ้าหน้าที่ผู้ประสานงาน นักส่งเสริมการเกษตร นักวิชาการเกษตร และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ ต้องเป็นบุคคลที่สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับเกษตรกร มีความตั้งใจจริง มีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต คอยให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาเกษตรกร เมื่อเกษตรกรมีปัญหาอย่างจริงจัง มีการติดต่อประสานงานอยู่เสมอ เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องรับฟังความคิดเห็นจากเกษตรกร

แล้วนำปัญหาหรือข้อแก้ไขที่ได้รับไปนำเสนอผู้บังคับบัญชา หัวหน้าหน่วยงาน หรือผู้เกี่ยวข้อง ทันที แล้วร่วมมือกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

5.2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับเกษตรกร ร่วมกันในการปกป้อง และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เอาไว้ให้ลูกหลานในอนาคต เป็นการแสดงให้เห็นว่าชุมชนชนบท มีวิธีการในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตและระบบการผลิตของชุมชน

5.3 ประโยชน์ที่ได้รับ

5.3.1) เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลประกอบการพิจารณาการส่งเสริมกิจกรรมด้านการเกษตรให้กับเกษตรกรได้ตรงเป้าหมาย

5.3.2) ใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจ การกำหนดทางเลือกในการใช้ประโยชน์ที่ดิน

5.3.3) สร้างความรู้ความเข้าใจให้เกษตรกรเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรในชุมชนได้ชัดเจนมากขึ้น

5.3.4) เป็นการดำเนินงานวิชาการที่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

5.3.5) นำข้อมูลที่ได้ไปส่งเสริมหรือเพิ่มเติมในสิ่งที่ชุมชนขาดการสนับสนุนจากกิจกรรมที่หน่วยงานภาครัฐดำเนินการ

5.3.6) ทำให้ชุมชนเกิดความมั่นคงทางด้านอาหาร

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาที่ดิน. 2532. **แผนการใช้ที่ดินจังหวัดระยอง**. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพมหานคร.
- _____. 2554. **เขตการใช้ที่ดินระดับตำบลฝักไถ่ อำเภอยี่งอ จังหวัดศรีสะเกษ**. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพมหานคร.
- เกษม วัฒนชัย. 2544. **นโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษา**. กระทรวงศึกษาธิการ, กรุงเทพมหานคร.
- จรรยาภรณ์ พรหมคุณ. 2554. **การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ลุ่มน้ำลำปะเทีย**. สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 5 กรมทรัพยากรน้ำ, กรุงเทพมหานคร.
- ชัยวุฒิ ชัยพันธุ์. 2542. **การจัดการการเกษตรทรัพยากรธรรมชาติและการท่องเที่ยว**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- จำนง พรายเข้มแข. 2535. **เทคนิคการวัดและประเมินผลการเรียนรู้กับการสอนซ่อมเสริมตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์**. โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, กรุงเทพมหานคร.
- ไพศาล หวังพานิช. 2526. **การวัดผลการเรียน**. โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, กรุงเทพมหานคร.
- มนู โอมะคุปต์. 2537. **การสำรวจการใช้ที่ดินด้วยข้อมูลจากดาวเทียม**. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- เยาวดี วิบูลย์ศรี. 2540. **การวัดผลและการสร้างแบบสอบผลสัมฤทธิ์**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- บัณฑิต ต้นศิริ. 2535. **แนวทางการวางแผนการใช้ที่ดิน**. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพมหานคร.
- ศุภกนิษฐ์ พลไพรินทร์. 2540. **เทคนิคการประมวลผล**. สำนักพิมพ์แพร์พิทยา, กรุงเทพมหานคร.
- สมพร อิศวิลานนท์. 2540. **เศรษฐศาสตร์ทรัพยากรธรรมชาติ**. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน. 2550. **การบูรณาการตามแผนชุมชน**. กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, กรุงเทพมหานคร.
- Yamane, T. 1973. **Statistics: An Introductory Analysis**. Third edition. Harper and Row Publication. New York.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ที่ 1
คุณสมบัติทางเคมีของกลุ่มชุดดิน

ค่าคุณสมบัติทางเคมี กลุ่มชุดดินที่ 4

กลุ่มดินเหนียวในที่ลุ่มต่ำ ได้แก่ ชุดดินราชบุรี (Rb) บางมูลนาก (Ban) บางปะอิน (Bin) ชัยนาท (Cn) ชุมแสง (Cs) พิจิตร (Pm) สระบุรี (Sb) สิงห์บุรี (Sim) ศรีสงคราม (Ss) ท่าพล (Tn) และ ท่าเรือ (Tr)

สภาพพื้นที่ :	ราบเรียบ
ความลาดชัน :	<1%
เนื้อดิน	- ดินบน : ดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ถึงดินเหนียว
	- ดินล่าง : ดินเหนียว หรือดินเหนียวปนทรายแป้ง
ความลึก :	ดินลึกมาก
การระบายน้ำ :	ค่อนข้างเร็ว
การซาดซึมน้ำ :	ช้า
การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน :	ช้า

บริเวณที่พบ

หน้าตัดดิน

คุณสมบัติทางเคมีที่สำคัญ

	อินทรีย์วัตถุ* (เปอร์เซ็นต์)	ฟอสฟอรัส (P2O5) (ส่วนต่อล้านส่วน)	โพแทสเซียม (K2O) (ส่วนต่อล้านส่วน)	ความเป็นกรด เป็นด่าง (pH)
ดินบน	2.1	24.4	65.4	5.5-6.5
ดินล่าง	1.8	20.5	67.8	6.5-8.0

หมายเหตุ : * เปอร์เซ็นต์ไนโตรเจน มีค่าเท่ากับ เปอร์เซ็นต์อินทรีย์วัตถุ x 0.05

อักษรสีแดง	หมายถึง อยู่ในเกณฑ์ระดับต่ำ ไม่เหมาะสม/ไม่เพียงพอ
อักษรสีส้ม	หมายถึง อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
อักษรสีเขียว	หมายถึง อยู่ในเกณฑ์สูง เหมาะสมแล้ว
พืชพรรณและการใช้ประโยชน์ :	ใช้ประโยชน์ในการทำนา
ข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์ :	มีน้ำท่วม และ แข็งในฤดูฝน

ค่าคุณสมบัติทางเคมี กลุ่มชุดดินที่ 7

กลุ่มดินเหนียวในที่ลุ่มต่ำ ได้แก่ชุดดินนครปฐม (Np) ชุดดิน เดิมบาง (Db) น่าน (Na) ผักกาด (Pat) สุโขทัย (Skt) ท่าตูม (Tt) อุตรดิตถ์ (Utt) และ ระโนด (Ran)

สภาพพื้นที่ :	ราบเรียบ
ความลาดชัน :	<1%
เนื้อดิน - ดินบน :	ดินร่วนปนดินเหนียว
- ดินล่าง :	ดินเหนียว
ความลึก :	ดินลึกมาก
การระบายน้ำ :	ค่อนข้างเร็ว
การซบซึมน้ำ :	ช้า
การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน :	ช้า

บริเวณที่พบ

หน้าตัดดิน

คุณสมบัติทางเคมีที่สำคัญ

	อินทรีย์วัตถุ* (เปอร์เซ็นต์)	ฟอสฟอรัส (P2O5) (ส่วนต่อล้านส่วน)	โพแทสเซียม (K2O) (ส่วนต่อล้านส่วน)	ความเป็นกรด เป็นด่าง (pH)
ดินบน	1.6	11.3	66.4	6.0-7.0
ดินล่าง	1.4	9.5	59.7	7.0-8.0

หมายเหตุ : * เปอร์เซ็นต์ไนโตรเจน มีค่าเท่ากับ เปอร์เซ็นต์อินทรีย์วัตถุ x 0.05

อักษรสีแดง	หมายถึง อยู่ในเกณฑ์ระดับต่ำ ไม่เหมาะสม/ไม่เพียงพอ
อักษรสีส้ม	หมายถึง อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
อักษรสีเขียว	หมายถึง อยู่ในเกณฑ์สูง เหมาะสมแล้ว
พืชพรรณและการใช้ประโยชน์ :	ใช้ประโยชน์ในการทำนาในฤดูฝน แต่ในฤดูแล้งสามารถใช้ปลูกพืชไร่พวก ถั่ว งา และอ้อยได้
ข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์ :	มีน้ำท่วม และแห้งในฤดูฝน

ค่าคุณสมบัติทางเคมี กลุ่มชุดดินที่ 17

กลุ่มดินร่วนละเอียดในที่ลุ่มต่ำ ได้แก่ชุดดินเรณู (Rn) บุณฑริก (Bt) สายบุรี (Bu) เขมราษฎร์ (Kmr) โลกเคียน (Ko) หล่มเก่า (Lk) สุโขงป่าดี (Pi) ปากคม (Pkm) ร้อยเอ็ด (Re) สงขลา (Sng) และ วิสัย (Vi)

สภาพพื้นที่ :	ราบเรียบ ถึงค่อนข้างราบเรียบ
ความลาดชัน :	0-2%
เนื้อดิน	ดินร่วนปนทราย
ดินบน :	
	ดินร่วนเหนียวปนทราย จนถึงเป็นดินร่วนปนดินเหนียว
ดินล่าง :	ในดินชั้นล่าง ๆ
ความลึก	ดินลึกมาก
การระบายน้ำ :	เร็ว
การซาชซึมน้ำ :	เร็วในดินบนถึงปานกลางในดินล่าง
การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน :	ช้า

บริเวณที่พบ

หน้าตัดดิน

คุณสมบัติทางเคมีที่สำคัญ

	อินทรีย์วัตถุ* (เปอร์เซ็นต์)	ฟอสฟอรัส (P2O5) (ส่วนต่อล้านส่วน)	โพแทสเซียม (K2O) (ส่วนต่อล้านส่วน)	ความเป็นกรด เป็นด่าง (pH)
ดินบน	0.5	2.0	62.4	5.0-6.5
ดินล่าง	0.3	7.2	55.3	4.5-6.0

หมายเหตุ : * เปอร์เซ็นต์ไนโตรเจน มีค่าเท่ากับ เปอร์เซ็นต์อินทรีย์วัตถุ x 0.05

อักษรสีแดง หมายถึง อยู่ในเกณฑ์ระดับต่ำ ไม่เหมาะสม/ไม่เพียงพอ

อักษรสีส้ม หมายถึง อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

อักษรสีเขียว หมายถึง อยู่ในเกณฑ์สูง เหมาะสมแล้ว

ควรปรับปรุงความเป็นกรด-ด่างด้วยโดโลไมท์อัตรา 400 กิโลกรัมต่อไร่

พืชพรรณและการใช้ประโยชน์ : ใช้ทำนาในฤดูฝน ภายหลังเก็บเกี่ยวข้าวแล้ว ถ้าดินมีความชื้นเพียงพอใช้ปลูกพืชไร่ต่าง ๆ

ข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์ : มีเนื้อดินบนค่อนข้างเป็นทราย และมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติค่อนข้างต่ำ

ค่าคุณสมบัติทางเคมี กลุ่มชุดดินที่ 18

กลุ่มดินร่วนละเอียดในที่ลุ่มต่ำ ได้แก่ชุดดินเขาย้อย (Kyo) ชลบุรี (Cb) ไชยา (Cya) และ โลกสำโรง (Ksr)

สภาพพื้นที่ :	ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ
ความลาดชัน :	0-2%
เนื้อดิน	- ดินบน : ดินร่วนปนทราย
	- ดินล่าง : ดินร่วนเหนียวปนทราย ถึงดินร่วนปนดินเหนียว
ความลึก :	ดินลึกมาก
การระบายน้ำ :	ค่อนข้างเร็วถึงเร็ว
การซบซึมน้ำ :	ปานกลางถึงเร็วในดินบน และปานกลางถึงช้าในดินล่าง
การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน :	ช้า

หน้าตัดดิน

บริเวณที่พบ

คุณสมบัติทางเคมีที่สำคัญ

	อินทรีย์วัตถุ* (เปอร์เซ็นต์)	ฟอสฟอรัส (P2O5) (ส่วนต่อล้านส่วน)	โพแทสเซียม (K2O) (ส่วนต่อล้านส่วน)	ความเป็นกรด เป็นด่าง (pH)
ดินบน	0.7	1.8	51.4	5.0-6.5
ดินล่าง	0.6	1.6	47.9	5.5-7.0

หมายเหตุ : * เปอร์เซ็นต์ไนโตรเจน มีค่าเท่ากับ เปอร์เซ็นต์อินทรีย์วัตถุ x 0.05

อักษรสีแดง หมายถึง อยู่ในเกณฑ์ระดับต่ำ ไม่เหมาะสม/ไม่เพียงพอ

อักษรสีส้ม หมายถึง อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

อักษรสีเขียว หมายถึง อยู่ในเกณฑ์สูง เหมาะสมแล้ว

ควรปรับปรุงความเป็นกรด-ด่างด้วยโดโลไมท์อัตรา 400 กิโลกรัมต่อไร่

พืชพรรณและการใช้ประโยชน์ ใช้ทำนาในฤดูฝน ส่วนฤดูแล้ง หลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว ใช้ปลูกพืชไร่ต่าง ๆ ได้ ถ้ามีความชื้น

: พอเพียง

ข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์ : ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ และเนื้อดินบนที่ค่อนข้างเป็นทราย

ค่าคุณสมบัติทางเคมี กลุ่มชุดดินที่ 22

กลุ่มดินร่วนหยาบในที่ลุ่มต่ำ ได้แก่ชุดดินสีทัน (Si) น้ำกระจาย (Ni) และ สันทราย (Sai)

สภาพพื้นที่ :	ค่อนข้างราบเรียบ
ความลาดชัน :	<2%
เนื้อดิน - ดินบน :	ดินร่วนปนทราย หรือดินทรายปนดินร่วน
- ดินล่าง :	เป็นดินร่วน ดินร่วนปนทรายแข็ง หรือดินร่วนปนทรายสลับกันไปไม่แน่นอน
ความลึก :	ดินลึกมาก
การระบายน้ำ :	ค่อนข้างเร็ว
การซาชิมน้ำ :	ปานกลาง
การไหลบ่าของน้ำบนผิว :	ช้า
ดิน :	

บริเวณที่พบ

คุณสมบัติทางเคมีที่สำคัญ

	อินทรีย์วัตถุ* (เปอร์เซ็นต์)	ฟอสฟอรัส (P2O5) (ส่วนต่อล้านส่วน)	โพแทสเซียม (K2O) (ส่วนต่อล้านส่วน)	ความเป็นกรด เป็นด่าง (pH)
ดินบน	0.4	2.2	25.0	5.0-6.0
ดินล่าง	0.3	2.1	24.1	6.0-7.0

หมายเหตุ : * เปอร์เซ็นต์ไนโตรเจน มีค่าเท่ากับ เปอร์เซ็นต์อินทรีย์วัตถุ x 0.05

อักษรสีแดง หมายถึง อยู่ในเกณฑ์ระดับต่ำ ไม่เหมาะสม/ไม่เพียงพอ

อักษรสีส้ม หมายถึง อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

อักษรสีเขียว หมายถึง อยู่ในเกณฑ์สูง เหมาะสมแล้ว

ควรปรับปรุงความเป็นกรด-ด่างด้วยโดโลไมท์อัตรา 400 กิโลกรัมต่อไร่

พืชพรรณและการใช้ประโยชน์ : ใช้ปลูกข้าวภายหลังเก็บเกี่ยวแล้วใช้ปลูกพืชไร่ และพืชผักต่างๆ

ข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์ : มีเนื้อดินค่อนข้างเป็นทราย มีความสามารถในการอุ้มน้ำต่ำ และดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ

ค่าคุณสมบัติทางเคมี กลุ่มชุดดินที่ 35

กลุ่มดินร่วนละเอียดในที่ดอน ได้แก่ ชุดดินดอนไร้ (Dr) ด่านซ้าย (Ds) ห้างฉัตร (Hc) โคราช (Kt) มาบบอน (Mb) สติ๊ก (Suk) วาริน (Wn) และ ยโสธร (Yt)

สภาพพื้นที่ :	ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ถึงเป็นลูกคลื่นลอนลาด
ความลาดชัน :	2-8%
เนื้อดิน	- ดินบน : ดินร่วนปนทราย - ดินล่าง : ดินร่วนเหนียวปนทราย
ความลึก :	ดินลึกมาก
การระบายน้ำ :	ดีปานกลางถึงดี
การซบซึมน้ำ :	ปานกลาง
การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน :	เร็ว

บริเวณที่พบ

หน้าตัดดิน

คุณสมบัติทางเคมีที่สำคัญ

	อินทรีย์วัตถุ* (เปอร์เซ็นต์)	ฟอสฟอรัส (P2O5) (ส่วนต่อล้านส่วน)	โพแทสเซียม (K2O) (ส่วนต่อล้านส่วน)	ความเป็นกรด เป็นด่าง (pH)
ดินบน	0.8	5.8	65.6	5.0-6.5
ดินล่าง	0.6	5.7	69.9	4.5-5.5

หมายเหตุ : * เปอร์เซ็นต์ไนโตรเจน มีค่าเท่ากับ เปอร์เซ็นต์อินทรีย์วัตถุ x 0.05

อักษรสีแดง หมายถึง อยู่ในเกณฑ์ระดับต่ำ ไม่เหมาะสม/ไม่เพียงพอ

อักษรสีส้ม หมายถึง อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

อักษรสีเขียว หมายถึง อยู่ในเกณฑ์สูง เหมาะสมแล้ว

ควรปรับปรุงความเป็นกรด-ด่างด้วยโดโลไมท์อัตรา 400 กิโลกรัมต่อไร่

พืชพรรณและการใช้ประโยชน์ : ใช้ปลูกพืชไร่ต่าง ๆ และไม้ผลบางชนิด

ข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์ : ในบริเวณที่มีความลาดชันสูง จะมีปัญหาเกี่ยวกับการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

ค่าคุณสมบัติทางเคมี กลุ่มชุดดินที่ 40

กลุ่มดินร่วนหยาบในที่ดอน ได้แก่ชุดดินจักราช (Ckr) ชุมพวง (Cpg) หุบกะพง (Hg) ห้วยแกลง (Ht) สันป่าตอง (Sp) และ ยางตลาด (Yl)

สภาพพื้นที่ :	ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย
ความลาดชัน :	3-5%
เนื้อดิน	- ดินบน : ดินร่วนปนทราย
	- ดินล่าง : ดินร่วนปนทราย แต่จะเหนียวขึ้นตามความลึก
ความลึก :	ดินลึกมาก
การระบายน้ำ :	ดี
การซาชซึมน้ำ :	เร็ว
การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน :	ปานกลาง

หน้าตัดดิน

บริเวณที่พบ

คุณสมบัติทางเคมีที่สำคัญ

	อินทรีย์วัตถุ* (เปอร์เซ็นต์)	ฟอสฟอรัส (P2O5) (ส่วนต่อล้านส่วน)	โพแทสเซียม (K2O) (ส่วนต่อล้านส่วน)	ความเป็นกรด เป็นด่าง (pH)
ดินบน	3.0	4.0	27.6	5.0-6.5
ดินล่าง	2.0	3.4	21.6	5.0-6.5

หมายเหตุ : * เปอร์เซ็นต์ไนโตรเจน มีค่าเท่ากับ เปอร์เซ็นต์อินทรีย์วัตถุ x 0.05

อักษรสีแดง	หมายถึง อยู่ในเกณฑ์ระดับต่ำ ไม่เหมาะสม/ไม่เพียงพอ
อักษรสีส้ม	หมายถึง อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
อักษรสีเขียว	หมายถึง อยู่ในเกณฑ์สูง เหมาะสมแล้ว

ควรปรับปรุงความเป็นกรด-ด่างด้วยโดโลไมท์อัตรา 400 กิโลกรัมต่อไร่

พืชพรรณและการใช้ประโยชน์ :	ปลูกพืชไร่ เช่น มันสำปะหลัง, งาม, ปอแก้ว
ข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์ :	เป็นดินทราย ดินมีการอุ้มน้ำไม่ดี พืชที่ปลูกมีโอกาสขาดแคลนน้ำได้ง่าย ในบริเวณที่มีความลาดชันสูง จะเกิดการชะล้างพังทลายของหน้าดินได้ง่ายและดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ

ภาคผนวก ที่ 2
แบบสอบถามเกษตรกร

แบบสัมภาษณ์

**เรื่อง ความรู้ ความเข้าใจของเกษตรกรต่อการจัดการทรัพยากรทางการเกษตรตาม
เขตการใช้ที่ดิน ระดับตำบลแบบบูรณาการ
กรณีศึกษา ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ**

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์การวิจัยนี้ต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับการใช้เขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการของเกษตรกร กรณีศึกษา ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและ สังคม

ตอนที่ 2 ปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจของเกษตรกรต่อการจัดการทรัพยากรทางการเกษตรตามเขตการใช้ที่ดิน ระดับตำบลแบบบูรณาการ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็น ต่อผลการนำเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการไปสู่การปฏิบัติ

ตอนที่ 4 ศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการใช้เขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการ

ผู้สัมภาษณ์อ่านคำถามให้ผู้ตอบฟังแล้วผู้สัมภาษณ์ทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ต้องการและเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้เกษตรกรผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ ชื่อ- สกุล.....
บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....บ้าน..... ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
ผู้สัมภาษณ์ ชื่อ- สกุล.....

ตอนที่ 1 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และสังคม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง

1. ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล

1.1 ปัจจุบันท่านมีอายุ.....ปี (เกิน 6 เดือนให้นับเป็น 1 ปี) A1

1.2 ระดับการศึกษาสูงสุดของท่านคือ A2

() 1. ไม่ได้รับการศึกษา	() 5. มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า
() 2. ประถมศึกษาปีที่ 4	() 6. อนุปริญญาหรือเทียบเท่า/ปวส.
() 3. ประถมศึกษาปีที่ 6	() 7.ปริญญาตรี สาขา.....
() 4. มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	() 8.ปริญญาโท สาขา.....
() 9. อื่น ๆ (ระบุ).....	

2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม

2.1 ครอบครัวประกอบอาชีพอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() เกษตรกร A31 () รับจ้าง A32 () ค้าขาย A33 () อื่นๆ ระบุ A34

2.2 กิจกรรมการผลิตด้านการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

2.2.1 () ทำนาข้าว ☐ A41	2.2.2 () มันสำปะหลัง ☐ A42
2.2.3 () ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ☐ A43	2.2.4 () ปลูกพืชผัก (ชื่อพืช) ☐ A44
2.2.5 () เลี้ยงสัตว์ ☐ A45	2.2.6 () ประมง ☐ A46
2.2.7 () อื่นๆ ☐ A47	

2.3 ขนาดพื้นที่ถือครอง (เฉพาะพื้นที่ทำการเกษตร)

2.3.1 เป็นพื้นที่ของตนเอง	จำนวน.....ไร่	☐ A51
2.3.2 เป็นพื้นที่เช่า	จำนวน.....ไร่	☐ A52
2.3.3 เป็นพื้นที่ของผู้อื่นให้ทำฟรี	จำนวน.....ไร่	☐ A53
2.3.4 เนื้อที่รวมทั้งสิ้น	จำนวน.....ไร่	☐ A54

2.4 เอกสารสิทธิในการถือครอง เฉพาะพื้นที่ทำการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1. นส.3 ☐ A61	() 2. สปก. ☐ A62
() 3. โฉนด ☐ A63	() 4. อื่น ๆ (ระบุ)..... ☐ A64

2.5 แรงงานที่ใช้ในการทำการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ลำดับ	รายละเอียดการใช้แรงงาน	จำนวนแรงงาน ในครัวเรือน (คน)	จำนวน แรงงานจ้าง (คน)
2.5.1	แรงงานในการทำนาข้าว ☐ A71	☐ A711	☐ A712
2.5.2	แรงงานในการปลูกมันสำปะหลัง ☐ A72	☐ A721	☐ A722
2.5.3	แรงงานในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ☐ A73	☐ A731	☐ A732
2.5.4	แรงงานในการปลูกพืชผัก ☐ A74	☐ A741	☐ A742
2.5.5	แรงงานในการปลูกพืชอื่นๆ (.....) ☐ A75	☐ A751	☐ A752
2.5.6	แรงงานในการเลี้ยงสัตว์ (.....) ☐ A76	☐ A761	☐ A762

2.6 แหล่งสินเชื่อ

- () 2.11.1. ไม่ได้กู้ A130
- () 2.11.2 กู้ยืม แหล่งเงินกู้ A131
- () 1. ธนาคารพาณิชย์ A132 () 2. ธกส A133
- () 3. กองทุนหมู่บ้าน A134 () 4. เพื่อนบ้าน A135
- () 5. กองทุนออมทรัพย์ A136 () 6. ญาติพี่น้อง A137
- () 7. อื่น ๆ (ระบุ). A138
- () 2.11.3 จำนวนเงินกู้.....บาท/ปี A139

2.7 การเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกร

- () 2.12.1 ไม่เป็น A140
- () 2.12.2 เป็น โปรดระบุกลุ่ม ดังนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 กลุ่ม) A141

การเป็นสมาชิก	สถานภาพภายในกลุ่ม
() 1. กลุ่มเกษตรกร ☐ A142	ประธาน / สมาชิก / อื่นๆ ☐ A143
() 2. กลุ่มยุวเกษตรกร ☐ A144	ประธาน / สมาชิก / อื่นๆ ☐ A145
() 3. สหกรณ์การเกษตร ☐ A146	ประธาน / สมาชิก / อื่นๆ ☐ A147
() 4. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ☐ A148	ประธาน / สมาชิก / อื่นๆ ☐ A149
() 5. กลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. ☐ A150	ประธาน / สมาชิก / อื่นๆ ☐ A151
() 6. อื่น ๆ ระบุ..... ☐ A152	ประธาน / สมาชิก / อื่นๆ ☐ A153

2.8. สถานภาพภายในชุมชน

- () 2.13.1 สมาชิก อบต..... A161
- () 2.13.2 กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน..... A162
- () 2.13.3 อื่นๆ..... A163

ตอนที่ 2 ปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจของเกษตรกรต่อการจัดการทรัพยากรทางการเกษตรตาม
เขตการใช้ที่ดิน ระดับตำบลแบบบูรณาการ

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน () ที่ตรงกับความรู้ความเข้าใจของท่าน

ข้อความ	ระดับความรู้ความเข้าใจ	
	ใช่	ไม่ใช่
1. ด้านทรัพยากรดิน		
1.1 ทรัพยากรดินไม่มีความสำคัญต่อการปลูกพืช ☐ B11		
1.2 การใช้ปุ๋ยพืชสดเป็นการปรับปรุงบำรุงดินก่อนปลูกพืช ☐ B12		
1.3 รู้การใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราที่เหมาะสมจะทำให้พืชเจริญเติบโตได้ดี ☐ B13		
1.4 การใช้ปุ๋ยเคมี/สารกำจัดแมลงศัตรูพืชมากเกินไปทำให้มีสารพิษตกค้างในดิน ☐ B14		
1.5 การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ทำได้จากวัสดุเหลือใช้ เช่น พืชผัก เศษใบไม้ เศษอาหาร ☐ B15		
1.6 การทำเกษตรอินทรีย์ทำให้ลดต้นทุนการผลิตได้ ☐ B16		
1.7 การใช้ปุ๋ยพืชสดทำให้พืชเจริญเติบโตช้า ☐ B17		
1.8 หลุมปลูก ไม่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ดินและน้ำ ☐ B18		
1.9 พืชจะให้ผลผลิตได้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับวิธีการปรับปรุงบำรุงดิน ☐ B19		
1.10 การตรวจวัดคุณภาพดินไม่มีความสำคัญต่อการปลูกพืช ☐ B110		
2. ด้านทรัพยากรน้ำ		
2.1 ทรัพยากรน้ำ ไม่จำเป็นต่อการปลูกพืช ☐ B21		
2.2 การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศมีผลต่อการเพิ่มหรือลดของปริมาณน้ำฝน ☐ B22		
2.3 ปริมาณน้ำฝน มีผลต่อการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ☐ B23		
2.4 การตรวจวัดคุณภาพน้ำไม่เกี่ยวข้องกับการทำการเกษตร ☐ B24		
2.5 แหล่งน้ำใต้ดิน สามารถนำมาใช้ประโยชน์เป็นแหล่งน้ำทางการเกษตรได้ ☐ B25		

ตอนที่ 2 (ต่อ)

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ที่ตรงกับความรู้ความเข้าใจของท่าน

ข้อความ	ระดับความรู้ความเข้าใจ	
	ใช่	ไม่ใช่
3. ด้าน ทรัพยากรป่าไม้		
3.1 ทรัพยากรป่าไม้มีผลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ☐ B31		
3.2 การบุกรุกตัดไม้ทำลายป่าไม่มีกฎหมายลงโทษ ☐ B32		
3.3 การป้องกันการเกิดไฟป่าทำได้โดยการถางป่าอยู่เสมอ ☐ B33		
3.4 ป่ารอสภาพฟื้นฟูคือป่าเสื่อมโทรม ☐ B34		
3.5 ป่าสงวนแห่งชาติ เป็นเขตป่าตามกฎหมาย ที่สามารถทำการเกษตรได้ ☐ B35		
4. ด้านผลผลิตพืช/สัตว์/ประมง		
4.1 การเพิ่มผลผลิตพืช/สัตว์/ประมง ทำให้เกษตรกรรายได้ลดลง ☐ B41		
4.2 การป้องกันแมลงศัตรูพืชทำได้โดยการใช้น้ำหมักจากใบสะเดาฉีดพ่น ☐ B42		
4.3 การปรับปรุงพันธุ์พืช เป็นอีกวิธีในการเพิ่มผลผลิตพืชให้ต้านทานโรคต่างๆ ☐ B43		
4.4 การขยายพันธุ์สัตว์ คือ การผสมเทียมสัตว์ ☐ B44		
4.5 การขยายพันธุ์สัตว์น้ำ/ประมง ทำให้เกิดการอนุรักษ์สายพันธุ์ปลาหายากไว้ได้ ☐ B45		
5. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการ		
5.1 เขตการใช้ที่ดิน คือ เขตในการทำการเกษตร ☐ B51		
5.2 การกำหนดเขตพื้นที่ป่าไม้ ทำให้เกษตรกรไม่บุกรุกพื้นที่ป่า ☐ B52		
5.3 การกำหนดเขตเกษตรกรรมทำให้เกษตรกรเพิ่มผลผลิตพืชตามศักยภาพของพื้นที่ ☐ B53		
5.4 เขตเร่งรัดพัฒนาเกษตร มีประโยชน์ในการทำการเกษตรน้อยมาก ☐ B54		
5.5 แนวทางการจัดการดินตามแผนการใช้ที่ดินเป็นวิธีการที่ช่วยลดปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่า ☐ B55		
5.6 การสร้างกลุ่มให้เข้มแข็งมีผลต่อการต่อรองกับพ่อค้าคนกลางได้ ☐ B56		
5.7 การรวมกลุ่มเพื่อถ่ายทอดความรู้ให้แก่ชุมชนเป็นการสร้างเครือข่ายที่ดี ☐ B57		
5.8 การบริหารจัดการภายในกลุ่มต้องมีความซื่อสัตย์ โปร่งใส ยุติธรรม และมีจิตอาสา ☐ B58		
5.9 การอบรม ในการพัฒนาเสริมอาชีพ เป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร ☐ B59		
5.10 เกษตรกรไม่เชื่อมั่น ในการสร้างเครือข่ายให้ชุมชนประกอบอาชีพได้ ☐ B510		

ตอนที่ 3 ความคิดเห็น ต่อผลการนำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการไปสู่การปฏิบัติ

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. โครงการและแนวทางแก้ไขปัญหาต่างๆสามารถนำไปปฏิบัติในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม ☐ D1					
2. ทรัพยากรในชุมชนต้องมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ☐ D2					
3. แผนการใช้ที่ดินก่อให้เกิดการพัฒนาของสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมในชุมชนได้อย่างชัดเจน ☐ D3					
4. เกิดการสร้างเครือข่ายและความเข้มแข็งของชุมชน ☐ D4					
5. เจ้าหน้าที่มีการติดต่อประสานงานและให้คำปรึกษากับเกษตรกรอยู่เสมอ ☐ D5					
6. ทุกหน่วยงานให้ความร่วมมือกันและพร้อมให้ความช่วยเหลือเกษตรกรอย่างเต็มที่ ☐ D6					
7. หน่วยงานภาครัฐสามารถนำแผนฯ ที่ได้ไปประกอบการปฏิบัติงานเพื่อแก้ไขปัญหาทางด้านการเกษตร ของเกษตรกรได้ ☐ D7					
8. หน่วยงานภาครัฐสามารถจัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อสนับสนุนการผลิต ☐ D8					
9. หน่วยงานภาครัฐสามารถจัดหาตลาดเพื่อรองรับสินค้าเกษตรชัดเจน ☐ D9					
10. หน่วยงานภาครัฐมีการอบรมหรือจัดหาแหล่งศึกษาดูงานให้กับเกษตรกรเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้ทางด้านการเกษตร ☐ D10					
11. โครงการต่างๆ สามารถแก้ไขปัญหาระบบโทรคมนาคมได้ ☐ D11					
12. โครงการต่างๆ สามารถเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรได้ ☐ D12					
13. เมื่อโครงการประสบความสำเร็จสามารถเผยแพร่และจัดทำเป็นแหล่งเรียนรู้ ☐ D13					
14. ควรมีการประกวดและมอบรางวัลให้กับกลุ่มที่เข้มแข็งเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการพัฒนาต่อไป ☐ D14					
15. องค์ความรู้และภูมิปัญญาต่างๆที่เกิดขึ้นควรมีการถ่ายทอด ให้กับเยาวชนและผู้สนใจเพื่อเกิดการต่อยอดและพัฒนาต่อไป ☐ D15					

ตอนที่ 4 ศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการใช้แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการ

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ปัญหา	ระดับปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม					
1.1 มีการบุกรุกหรือลูก้าที่ดินในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม ☐ E11					
1.2 เกษตรกรมีความขัดแย้งกับเพื่อนบ้านในการใช้ที่ดิน ☐ E12					
1.3 มีการใช้ที่ดินไม่เหมาะสมตามคุณสมบัติของดิน หรือตามศักยภาพของดิน ☐ E13					
1.4 มีการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมโดยปราศจากการบำรุงรักษา ☐ E14					
1.5 มีการใช้ที่ดินไม่เกิดประโยชน์สูงสุดต่อพื้นที่ในระดับใด ☐ E15					
2. ด้านเนื้อหาและแนวทางแก้ไขปัญหาของแผนการใช้ที่ดิน					
2.1 ขอบเขตของแผนและพื้นที่ ที่จัดทำขึ้นก่อให้เกิดปัญหากับชุมชน ☐ E21					
2.2 แผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นก่อให้เกิดปัญหาในการดำรงชีวิตของเกษตรกร ☐ E22					
2.3 ท่านมีข้อสงสัย/ปัญหา ในการใช้ข้อมูลการจัดการทรัพยากรที่บรรจุอยู่ในแผนการใช้ที่ดิน ในระดับใด ☐ E23					
2.4 กิจกรรมต่างๆ ไม่สามารถแก้ไขปัญหาให้เกษตรกรได้ ☐ E24					
2.5 การสร้างเครือข่ายเป็นไปในชุมชนได้ในระดับใด ☐ E25					
2.6 ระยะเวลาที่จัดทำโครงการต่างๆ ไม่มีความเหมาะสม ☐ E26					
2.7 การชะล้างพังทลายของดิน ทำให้หน้าดินเกิดการสูญเสีย ความอุดมสมบูรณ์ ☐ E27					
2.8 ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรดินเกิดจากการจัดการที่ดินไม่เหมาะสม ขาดการดูแลรักษาที่ถูกต้อง ☐ E28					
2.9 ทรัพยากรน้ำที่มีอยู่ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ☐ E29					
2.10 มีการทิ้งของเสียลงสู่แม่น้ำ ลำห้วย หนอง คลอง บึง ☐ E210					
2.11 ปริมาณน้ำฝนไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตรในระดับใด ☐ E211					
2.12 มีการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าในชุมชน ☐ E212					

ตอนที่ 4 (ต่อ)

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ปัญหา	ระดับปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.13 มีการเกิดไฟฟ้าในชุมชน ☐ E213					
2.14 สัตว์ป่าหลายชนิดเริ่มสูญหาย ☐ E214					
2.15 ความหลากหลายทางชีวภาพเริ่มลดลง เช่น เห็ดป่า ☐ E215					
3. ด้านเจ้าหน้าที่					
3.1 เจ้าหน้าที่มีปัญหาในการปฏิบัติงานและติดตามผลการดำเนินงานกับเกษตรกร ☐ E31					
3.2 เจ้าหน้าที่ไม่สามารถช่วยเหลือ และให้คำแนะนำแก่เกษตรกร ได้ชัดเจน ☐ E32					
3.3 เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกร ☐ E33					
3.4 เจ้าหน้าที่ไม่มีความซื่อสัตย์ และเป็นธรรมกับเกษตรกร ☐ E34					
3.5 เจ้าหน้าที่ไม่มีมิตรสัมพันธ์ที่ดีให้กับเกษตรกร ☐ E35					
4. ด้านหน่วยงาน					
4.1 งบประมาณจากหน่วยงานไม่เพียงพอในการปฏิบัติตามโครงการต่างๆ ☐ E41					
4.2 หน่วยงานไม่มีความพร้อมทางด้านอุปกรณ์ ☐ E42					
4.3 การติดต่อประสานงานขาดความต่อเนื่อง ☐ E43					
4.4 ช่วงระยะเวลาดำเนินงานตามกิจกรรมต่างๆ แต่ละหน่วยงาน ดำเนินการต่างกัน ☐ E44					
5. ด้านเกษตรกร					
5.1 เกษตรกรมีเวลาไม่เพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรมตามโครงการต่างๆ ☐ E51					
5.2 การเดินทางของเกษตรกรไม่สะดวก เช่น ไม่มีรถ หรือ ระยะทางที่ตั้งโครงการไกลเกินไป ☐ E52					
5.3 ครอบครัวของเกษตรกรไม่สนับสนุนเข้าร่วม กิจกรรม/โครงการ ☐ E53					
5.4 เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างสมาชิกด้วยกัน ☐ E54					

ตอนที่ 4 (ต่อ)

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ปัญหา	ระดับปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5.5 รายได้ที่ได้รับจากโครงการต่างๆของภาครัฐ ไม่เพียงพอต่อการครองชีพ ☐ E55					

ข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อการปรับปรุง

1. ด้านแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลหรือโครงการ/ กิจกรรมต่างๆตามแผนการที่นำเสนอ

.....

.....

.....

.....

.....

2. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. อื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

*****ขอขอบคุณในการตอบแบบสัมภาษณ์*****

ภาคผนวก ที่ 3
ประมวลภาพผลสำเร็จที่เกษตรกรได้รับ
จากการจัดทำเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการ

ประมวลภาพผลสำเร็จที่เกษตรกรได้รับจากการจัดทำเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบบูรณาการ

1.ด้านอนุรักษ์ดินและน้ำ

ภาพที่ 1.1 เกษตรกรปลูกหญ้าแฝกบริเวณริมห้วยเพื่อลดการชะล้างพังทลายหน้าดิน

ภาพที่ 1.2 เกษตรกรนำหญ้าแฝกไปปลูกบริเวณแหล่งน้ำในไร่นา

ภาพที่ 1.3 เกษตรกรนำหญ้าแฝกไปปลูกบริเวณคลองส่งน้ำ

ภาพที่ 1.4 เกษตรกรนำหญ้าแฝกไปปลูกบริเวณริมขอบถนน

2 ด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีงานพัฒนาที่ดิน

1) กิจกรรมส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร/เกษตรอินทรีย์

ภาพที่ 2.1 เกษตรกรแจกจ่ายปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง

ภาพที่ 2.2 เกษตรกรรวมตัวกันเพื่อทำปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง

ภาพที่ 2.3 หมอคนอาสาสมัครวิธีทำปุ๋ยอินทรีย์น้ำจาก สารเร่ง พด.2

ภาพที่ 2.4 กลุ่มเกษตรกรรวมตัวกันเพื่อทำปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

ภาพที่ 2.5 กลุ่มเกษตรกรรวมตัวกันเพื่อทำปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง

2) กิจกรรมส่งเสริมปรับปรุงคุณภาพดิน

ภาพที่ 2.6 เกษตรกรใช้โดโลไมท์เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน

ภาพที่ 2.7 เกษตรกรไถกลบโคโลไมท์เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน

ภาพที่ 2.8 เกษตรกรไถกลบตอซังปอเทืองเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน

ภาพที่ 2.9 เกษตรกรไถกลบตอซังข้าวพรีาเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน

3) จัดตั้งศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดินตำบลฝักไหม

ภาพที่ 2.10 ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน ตำบลฝักไหม

ภาพที่ 2.11 เกษตรกรรวมกลุ่มเพื่อทำปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง

ภาคผนวก ที่ 4
ตารางแสดงการกระจายพื้นที่กลุ่มชุดดิน
และค่าสมบัติทางเคมีที่พบในจังหวัดศรีสะเกษ

ภาคผนวกที่ 3 ตารางแสดงการกระจายพื้นที่กลุ่มชุดดิน และค่าสมบัติทางเคมีที่พบในจังหวัดศรีสะเกษ

ตำบล	7	15hi	18hi	18hi-36B	19	33	33B	33B	40B	พื้นที่อื่นๆ	รวมเนื้อที่
กล้วยกว้าง	-	737	1,164	5,997	-	-	-	-	6,345	40	14,283
จานแสนไชย	-	283	2,189	2,047	-	-	-	2	16,188	89	20,798
ปราสาท	473	441	-	-	819	143	2	-	20,508	63	22,449
ผักไหม	-	-	35	-	600	-	-	-	13,901	58	14,594
เมืองหลวง	-	11	13	1,099	7,813	-	-	202	15,162	88	24,388
ห้วยทับทัน	-	-	-	-	5,063	31	8	19	9,182	52	14,355
รวมของอำเภอ	473	1,472	3,401	9,143	14,295	174	10	223	81,286	390	110,867
ร้อยละของอำเภอ	0.43	1.33	3.07	8.25	12.89	0.16	0.01	0.2	73.32	0.35	100
pH	5.5-6.5	6.0-6.5	6.0-6.5	6.0-6.5	5.0-6.0	5.5-6.5	5.5-6.5	5.5-6.5	5.0-6.0	-	-
OM	2.01	1.66	1.18	1.18	0.62	1.59	1.59	1.74	0.41	-	-
P ₂ O ₅ (mg.kg ⁻¹)	32.63	6.5	9.6	9.6	3	486.5	486.5	11.8	2.15	-	-
K ₂ O (mg.kg ⁻¹)	162.76	27.5	55.2	55.2	46	594	594	194.5	10.55	-	-

หมายเหตุ : **ตัวเลขสีแดง** หมายถึงค่าที่ต่ำกว่ามาตรฐานของสมบัติทางเคมีดิน

ตัวเลขสีส้ม หมายถึงค่าที่ปานกลางมาตรฐานของสมบัติทางเคมีดิน

ตัวเลขสีเขียว หมายถึงค่าที่สูงกว่ามาตรฐานของสมบัติทางเคมีดิน

ที่มา : วิเคราะห์และตัดแปลงจากข้อมูลส่วนสำรวจจำแนกดิน สำนักสำรวจดินและวางแผนการใช้ที่ดิน (2550) และส่วนวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน สำนักนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน (2554)

